

Passio sanctorum pontici & blandini .ci.  
 De nimia seueritate gentiliu in xpianos .cii.  
 Passio sancte felicitatis cu vij filijs .cnj.  
 Passio sancti ponciani martiris .cmj.  
 Passio sancti florelli pueri .cv.  
 Passio sancte praxedis virginis .cvj.  
 Passio sanctorum victoris & corone .cvij.  
 Passio sancti concordij .cvij.  
 Passio sancti marcelli martiris .cix.  
 Passio sancti valerij et quondam aliorum .cx.  
 De lue post persecutionem et de miraculo pluuie in exercitu .cxj.  
 De egippo et ceteris illis temporibus doctoribus .cxij.  
 De morte aurelij et antonini pij .cxni.  
 De imperio aurelij comodi .cxmij.  
 De sancta eugenia et ptho et iacincto .cxv.  
 De mutato habitu in monasterio sancta e abbas .cxvj.  
 De accusatione melancie contra eam .cxvii.  
 De purgatione criminis et pena accusatricis .cxviii.  
 De predicatione sanctorum eusebii vincentii peregrini & pontenciani .cxix.  
 Passio sancti iulij senatoris .cxx.  
 Passio sancti eusebii presbiteri cum sociis suis .cxxi.  
 Passio sancti anthoni .cxxii.  
 De fine agonis presbiterorum sanctorum .cxxiii.  
 De victore papa & hireneo lugdunensi .cxxiiii.  
 De fine comodi & imperio helij ac iuliani .cxxv.  
 De clemente alexandrino ac ceteris illius temporis scriptoribus .cxxvi.  
 Capitulum primum de imperio vespasiani & bonis eius initis

Hugo.

**V**espasianus igitur illa turbida tyrannorum turba discussa imperium adeptus imperavit annis .ix. mensibus undecim diebus .xxii. Hic multis iudeorum oppidis captis sic superius dictum est. audita morte neronis. horratu

militum imperator effectus. reliquit titum filium suum ad procuracionem obsidionis hierosolimorum ut et romanis non deesset nec iudeis. que filius re-presentaret. Eusebius in cronicis. Impauit autem vespasianus romanorum. vii. anno domini .lxxi. mundi vero quarti millesimo. .xxiiii. Suetonius. Hic quondam inter comites neronis cum cantante eo aut discederet sepius aut presens obdormisceret. quissimam praxit offensam. Prohibitusque non a gubernio modo sed etiam publica saluatione. secessit in parua ac deniam ciuitatem. quoad latet et iam extrema metuenti iudea. puincia cum exercitu oblata est. Percrebuerat oriente toto vetus et constans opinio esse in fatis. ut eo tempore iudea profectu rerum potirentur. Suscepta censura ne quam occasionem discipline premitteret. Adolescentulum fragrantem unguento cum sibi impetrata profectura gratias ageret. vultu aspernat. voce etiam grauissima increpuit. Literasque reuocauit imperio adepti amplissimos ordines et exhaustos cede varia et examinatos veteri negligentia purgavit. suppleuitque recensito senatu et equite. sub motis etiam indignissimis. et honestissimo quoque allecto. Vsq; ad exitum vite ciuilibus et clemens. Me diocritatem generis neque dissimilauit unquam. ac frequenter etiam pro se tulit. nichilque ornamentorum appetiuit. Amicorum libertatem ac pleborum prouinciam

leuissime tulit. Offensarum inimiciciarum minime memor executor ve. ut suspitoe aliqua vel metu ad pnciem cuiusdam compelleret. tunc abfuit ut monentibus aicis caued. Metu populi eum esse quod vulgo crederet genisim habere impatoriam insuper consulem fecerit. Spondens quique beneficii memoriam futuram. Filia quoque hostis sui vitellii splendidissime maritauit. dorauit etiam et ist ruxit. Sola est in qua merito culpe pecunie cupiditas. II.

De iosepho et scriptis eius. Eusebius in cronicis. **H**inc flauius iosephus scriptor historicus dux belli iudeorum cum a romanis interficiendus esset pronunciauit de morte neronis et eius imperio. Hieronimus de illustribus viris. Ipse iosephus mathathie filius ex hierosolimis sacerdos a vespasiano captus cum tito filio eius relictus est. Hic romam veniens. vii. librorum iudaice captiuitatis impatoribus patri filioque obtulit. qui et bibliotheca publice traditi sunt. et ob ingenii gloria statuaam quoque rome meruit. Scripsit quoque et alios. .xx. antiquitatum libros ab exordio mundi usque ad .xiiii. annum domidani cesaris et duos archiothecos. i. conflictus aduersus apionem gramaticum alexandrinum qui sub caligula legatus missus ex parte gentiliu contra philonez Librum etiam vitupacionem gentis iudaice contentem scripserat. Alius quoque liber eius valde elegans habetur. In quo machabeorum sunt digesta martiria. Hic in .xviii. antiquorum libro manifestissime ostenditur. propter magnitudinem signorum christum a phariseis inefectum. et iohannem baptistam vere prophetam fuisse. et propter interfectionem beati iacobi apostoli hierosolimam dirutam esse. Scribit autem de domino in hunc modum. Eo tempore fuit hierosolymus sapiens vir si tamen virum cum oportet dicere. Erat enim mirabilium patratum operum. et doctor eorum qui libenter vera suscipiunt. Plurimos quoque tam de gentilibus quam de iudeis habuit sui sectatores. et credebant esse christum. Cumque iudicia nostrorum principum cruci eum pilatus addiderit. nichilominus qui fideliter dilexerant eum perseuerarunt. Apparuit autem eis tertia die viuens. Multa hec et alia miracula carminibus prophetarum de eo variatimantibus et usque hodie christianorum gens ab hoc sortita vocabulum non deficit. Actus. De libris huius iosephi nonnulla in hoc opere agruis locis inferui. III. De obsidione et calamitate hierusalem. Egippus libro v.

**A**nno igitur primo delati lingui vespasiano iudea vallibus asperis et fedit onibus domesticis lacerabat. trinoque plio ciuitas hierusalem intra se laborabat. nulla requies. nulle inducie. momentis omnibus dimicabat inumeri iugulabantur. Manabat sanguis et vniuersa replebat. et quasi pfluuius etiam per interiores templi recessus decurrebat. Ita sanguine. incendio. ruma fame. rotisque vrbis innumeri succidebant. Nullus locus piculo vacabat. nulla fugiendi copia erat pauor ubique. clamor. morientium gemitus. desperatio viuentium. ut miserabiles diceres eos que remanserant. beatos qui obierant. Quomodo decepta es ciuitas populis tuis. expugnata armis tuis. que solebas sine armis vincere. sine plio hostem ferire. cum pro te angeli dimicarent. et militarent tibi fluctus maris. hiatus terre. celi fragores. Ecce habes. quod petisti. Agnosce tibi hodie barrabaz viuere. hiesum vero mortuum esse. In te enim regnat

secutio. pax epulata est. ut crudeli? a tuis peras  
 qd si perires ab alienis. In templo igitur ipso p vn-  
 guentis bene olentibus. p thimiam materijs bn spi-  
 rantibus p diuersorum flozum odoribus. grauis  
 erat insepulorum cadaueru fetoz. quos pluuia  
 dissoluerat. quos flama cobusserat. quos sol cale-  
 fecerat. Neqz em humare cuiqz corpa vacabat eo-  
 rum. qui vel in templo vel circa plateas necabant  
 qz bellum eos inter se occupabat. ferendiqz ma-  
 gis qd humani cura vniuersos tenebat. Nichil qz  
 magis in tantis calamitatibus qd nisi iusticia pie-  
 rat. que sola solet alleviare miseras solari erum-  
 nas. Quidam tam latrones in alios seuitentes te-  
 tozem occisorum grauer sustinentes. de muro  
 reliquias defunctorum in profunda precipicia deicie-  
 bant. Itaqz titus vespasiani filius. qui bellu a pa-  
 tre susceperat. aspiciens pzuptos specus plenos  
 cadauerum. sani. moqz dilaceratis visceribz innata-  
 tem. alte ingemuit & manus ad celum eleuans. te-  
 stabat nequaqz illud sibi ascribendu. qui veniam  
 dae vcluisset si deicendi pcessissent. expectasse se  
 ut pacem rogarent. paratu incolumes seruare si  
 bellum deposuissent. Maneus quoqz lazari affere-  
 bat p vnam portam sibi creditaz quindecim milia  
 mortuorum elata. additis ad hec. dccc. lxxx. fune-  
 ribus. Itaqz solo eoz numero collectu qui merce  
 de publica sepulci forent. pter eos quos sepelie-  
 rant sui. Que aut sepultura nisi vt de muro deice-  
 rent cadauera. pleriqz etia n ignobiles viri cofu-  
 gientes ad titum sex milia defunctorum que p por-  
 tas elata numerata essent comemorabant. Eozuz  
 quoqz que ppter magnitudinem infinitam efferi  
 cadauera nequieuerunt numeru fuisse inestimabile  
 Nam pleriqz etiam de vltimo orbe ad templu ve-  
 nerant ad pcandum in die festo. III.

**D**e auaricia iudeorum & extrema fame.  
 flozum aut pleriqz qui ad romanos pfugerat. cu  
 accepto cibo aliu purgaret auz egerebat aliq bi  
 mones aureos quos absorbuant cu fugaz adoz  
 narent. ne depheni non solum dispendio sz etia  
 periculo forent. qz insidiatozes omnia scrutabant  
 scelusqz ducebant auru que pter latrones habere.  
 Hoc itaqz iudei postea miserabili specie in in qui-  
 namenta alui aurum legebant. Compit hoc qdam  
 asirius & ab vno in omes opinio manauit. qd hoc  
 genus hoim pceptis ad auaricia & pacum ad ver-  
 futiam. nichil tam atrox sit qd refugiat. nichil taz  
 turpe qd studio pecunie erubescat. Asirius itaqz  
 in arabes diffusa est fama. quibz n est minor aua-  
 ricia & feritas barbarice ppior imanitati qd farti  
 essent auro iudei. Diripiunt igitur illi quoscuzqz ad-  
 uenientes cernunt. Licet tra fas & contra lege  
 deicendi. contra pmissum cesaris quo eos occidi  
 no licebat. Incidunt aut viuentes adhuc cruentis-  
 qz manibus euiscerant ventris secreta. aliu ser-  
 taneur. et inter eius manantia purgamenta auru  
 inquirunt Deniqz vna nocte fere duo milia viro-  
 rum discissa sunt tali flagitio. Alia quoqz eruna  
 grauis in his q ad romanos trafugerant accidit  
 Nam desuetis edendi officiis vbi data est alime-  
 ti copia cepit esse cibus oneri qui prius erat vsui.  
 Nulla vis erat dentium vt cibum manderent. ob-  
 riguerant interiora viscerum. obstructi erant du-  
 ctus cibozum. aruerunt iecoris vene que cibos  
 attrahunt. vsus pierat. auuiditas crescebat. Rue-  
 bant supra cibos miseri & iualidos morsus more  
 infantium medicabantur. Pleriqz visis alimentis

ipso gaudio deficiebant atqz inter exoptatos sibi  
 cibos moriebant. Eratqz pompa lacrimabilis cu  
 plures a cibo ad piculum surgerent qd ad salutem  
 Inhibentur em insolito cibo quasi quoda idozpis  
 morbo. Et si edendi auuiditas modum nescia supra  
 mensuram ingerebat. repentino cibo forti dirum-  
 pebatur. Nichil em mirum si exhaustis periculo ci-  
 bus est. Nam et post biouanu ieiunium si qd au-  
 dius sumpseris statim crudescit. Nonnulli aut eoz  
 eua eiunt quadam arte pensantes cibi moderami-  
 na. donec dissuata edendi caro ad suos vsus redi-  
 ret. Igitur de structis et exultis edificis teplo fi-  
 nitimis. et etia porticibus partim a romanis prim-  
 ab ipsis iudeis. nuda iam erat templi facies & se-  
 ua hoim fames. Inuocabant sibi inuicem quis cui-  
 rapet cibum. Vbi alimentis suspicio ibi bellu. Ne-  
 cabantur etia karissimi. discutebant defuncti. ne  
 quis intra eorum amictus cibus lateret. Aperto  
 ore sicut rabidi canes aurarum captates spirami-  
 na huc et illuc arcuferebant duce inopia. Et cum  
 alia famis solacia no repirent. detrahebant coria  
 cutis vt cibo sibi essent q presidio non esset. Man-  
 debant. calciamerum. nec pudor erat solutu pedi-  
 bus ore suscipe & lingua lambere. Vtuste quoqz  
 palee que olim pietate fuerant. non mediocri stu-  
 dio requirebantur. & si quis repperat grandi pao  
 mercabat. V.

**D**e muliere que comedit filium suum.  
 Rat autem maria locuples femina de re-  
 gione trans iordanem. que belli terrore  
 oborto hierosolimam se cotulerat vt es-  
 set tutior. Huius opes principes factionum certa-  
 tim inuaserant. Alimentoz etia si quid pccio que  
 fuerat de manibus eruebatur. Defecerantqz iam  
 omnia & delicis assueta asperiora palaru vl co-  
 riorum dura non emolliebat. Seua itaqz fames in-  
 timis se infudit medullis. exasperauit humores.  
 mentem exagitauit. Habebat autem infanculum  
 cuius vagitu exicit. ta cu se & ipsum puulum mace-  
 rari videret tatis victa imanitatibz mis affectu  
 amisit. Couersaqz ad puulum sic ait. Quid tibi fa-  
 ciam puule. Seua te circumstiat omnia. bellu. fames  
 incendia. latrones. ruine. Cui te mortura credaz  
 aut vite tantillum relinqua. Sperabam qd si ado-  
 leuisses me pasceres matrem aut sepelires defun-  
 ctam. Sed quid agam misera. viuendi tibi ac mi-  
 chi nullum video subsidium. Cui te reseruabo. vl  
 quo te condam sepulchro. ne canibz alitibus vel  
 feris preda sis. O suauia michi viscera. arcus iocu  
 di. priusqz vos penitus consumat fames. reddite  
 michi matrem qd accepistis. Redite in illud natura  
 le secretu. in quo sumpstis spuz. domicilio meo  
 tibi patur tumulus defuncto. Exosculabor ergo  
 te. et qd no habet impatientia amoris habeat vis  
 necessitatis vt ipsa deuozem meos arcus. no simu-  
 latis sed impressis moribus. Fecimus qd pietatis  
 fuit. faciamus qd suadet fames. Tua tn causa me-  
 licz & quedam pietatis species. qz tolerabilis est  
 qd mater dederit cibum visceribus tuis. qd qd te ma-  
 ter aut occidere potest aut deuozare. Hoc dicis  
 auerso vultu gladium dimerit & in frustra filiu se-  
 cans igni imposuit. partem comedit. partem ope-  
 ruit ne quis supueniret. Sed odor incensi puenit  
 ad principes seditionis. Qui continuo odorem se-  
 cuti introeunt mulieris hospitium mimantes necesse  
 qd causa est ipsis ieiunantibus edere. atqz exortes  
 facere. bi que repisset. Ac illa ptem inquit vesti a

vobis suauiter nolite indignari. de meis visceribus cibum vobis paui. **C**ōsedete ocius meam apponam. **H**ec dicens recoepit ambusta membra & epulanda obtulit. cū adhortatione hōi. **H**oc est prandium meum. hec vestra portio. videte diligētius an vos fraudauerim. **E**cce pueri manus vna ecce pes. ecce dimidium reliqui corporis. **E**t ne alienum putetis. filius meus est. nunquā fuisi michi dulcior fili. tibi debeo quod adhuc viuo. **T**ua suauitas aīam meam tenuit. et pduxit matri tue miserere diem mortis. **V**enerūt necaturi. diuie facte sunt. **H**abebunt & ipsi quod tibi debeant. cū epulas meas sumpserunt. **S**ed quid iheris gradum. quod exhorrecis animo. cur nō epulamini quod mater fecit. **G**ustate & videte quod suauis est filius meus. **N**olite fieri molliores matre. infirmiores muliere. **E**go quidem tales paui epulas. sed vos sic epulari matrem fecistis. **E**t me quidē tenebat passio. sed vidē necessitas. **R**epleuit oratio totam urbem tāti sceleris nephas. et vniuersosq; parricidalis cōiuii ministerium exhorrescebat. **.VI.**

**D**e destructione templi & urbis.

**P**ervenit quoq; ad romanos huius facti immanitas. **N**am pleriq; hoc horrore perterriti ad hostem fugerunt. **Q**uo comperito cesar execratus infelicis terre contagium manus ad celum eleuans talia pretestabat. **A**d bellum quidem venimus. sed non cū hominibus quim potius aduersus rabiem beluarum dimicamus. **N**am & fetus suos fere diligunt. quos etiā in fame nutriunt. et alienis pascunt corpibus. a similibus cadaverū abstinent cadaveribus. **H**oc ultra omnem acerbiter est. ut membra que genuit mater deuoret. **M**undus ego ab hoc contagio. tibi me absoluo quocunq; es in celo potestas. **S**cis scis pfecto. quod intimo affectu pacem frequēter obtuli. **E**t quod nō pudet dicere victor rogavi. quod parcere eis velui. **S**ed quid facerem repugnantibus. quod aduersus suos furentibus. **N**am et ipsi nos sepe de muris hortati sūt dimicare. ne grauius a suis periret. **E**t ego politis plurimūq; armis. quod illi a suorum cedibus non desinebant. in bellum redij. ut liberare obfessos non pderem. **H**is dictis admoueri templo arietes iubet. **D**eniq; fugientibus seditionū auctoribus cum templum exureretur. romani signa posuerunt intra circuitum eius & cōtra portam orientalem sacrificauerunt. imperatorē citius sumis vocibus predicantes. **S**acerdotes autē quos & aque inopia & estus finitimi incendii cōmacerabat siti vitam rogauerūt. **Q**uos titus iussit occidi degeneris animi esse respōdens. ut tēplo mīnī cuperent supiuere. **I**ohanni quoq; ac simoni & ceteris seditionum principibus indulgentiaz postulantiibus respondit. **S**erum nequissimi tempus ad misericordiam. cū iā quod reseruet nichil relicum sit. **P**acem offerebam nō recepistis. parcere volebam non sinebatis. p̄lia suspendebam & vos iruebatis. **E**t nunc populus extinctus est. templum ardet. quid adhuc statis armati. **P**onite arma quasi victi. vitare vobis donabo. & si nō meremini. **T**itus ergo quous ad iracundiam excitatus ppositum suum non soluit contuitu regal fastigij. sed confugiētes recepit solius pietatis intuitu. **N**ec romani multa iā cede fessi. abnuebāt vite indulgentiam. et studio captiua mācipia vendendi promptiores erant ad reseruandam salutē. **P**lurimi venales s; pauci emptores. quod et romani

habere iudeos i seruitutem designabant. et nec iudei superant qui suos redimerent. **O**ctava igit die gorpiei mensis. concremata est ciuitas. **C**esa aut p̄ omne tempus obsidionis asserūt decies cētena milia. **C**aptiui quoq; adducti sunt iudeorum ad .xcvii. milia. **H**ugo floziacensis. **F**essi deniq; multa cede romani querebant quibus captiua mācipia venderent. **S**ed quod plurimi venales & pauci inueniebant emptores. non defuere qui & .xxx. mācipia vno nūmismate mercarentur.

**E**usebius in cronica. **T**unc regnum iudeorum defecit. **C**olligunt aut a secundo anno darij sub quo rursus templum edificatū est vsq; ad hunc secundum annū vespasiani. in quo nouissime iherusalem subuersa est anni .d. .xc. **.VII.**

**D**e passione sancti apollinaris. **E**x gestis eius.

**E**tempestate passus est sanctus apollinaris martir. **Q**ui quondam discipulus sancti petri apostoli iussu eius a roma ad rauennam peruenit. et predicans & miracula faciens tribunum ciuitatis cuius uxorem sanauerat cuius magna eius familia baptizauit. **C**uius famam dux audiens. eum sibi quātorūq; listi fecit. **E**t cū sacerdotibus ydolorum ducens eum ad templū iouis cum ille dixisset aurum et argentū illic appensum melius dari paupibus quā ante demones sic appensum dicitur. et semiuuus extra urbem relinquit & a discipulis suis in domo cuiusdam vidue sex mensibus refouet. **I**nde veniens ad urbem classē dū multos conuerteret. fustibus cedit. & nudis pedibus sup prunas stare compulsus christumq; amplius confitens. extra urbem eijcit. **R**uffus autē rauenne filiam suam defunctam lamentās apollinari venienti & eum consolanti respondit. **V**t nam huc non venisses. **D**ū em irati sunt. & filiam meam saluam facere noluerunt. **T**u vero quod potes. **E**t videlicet cunctis ait apollinaris. **I**ura michi quod pmittes puellam sequi saluatorem suum. **R**uffus dixit. **S**cio quod mortua est puella. tamē si videro eam viuam faciam quod dicis. **S**tatim cum apprehendisset manum eius erexit eam sanam. **E**t ipsa cum matre & multa familia baptismū suscepit et virgo pmanit. **R**uffus vero timens cesarem occidere diligebat eum. **Q**uod audiēs cesar scripsit ad pfectum eius proxijs ut apollinarem aut diis inclinaret. aut in exilium mitteret. **M**essalinus ergo pfectus apollinarem sacrificare nolentem fustibus cedit & in eueo appensum torqueri precepit. **V**bi dum adhuc dominum predicaret. ministri aquā bullietez eius vulneribus immittūt. **E**t dum vellet pfectus eum in exilium mittere. xpiani irruentes in paganos plūsq; .cc. ex eis occiderunt. **T**ūc timens sibi vicarius apollinarem cathenis onustū & ligno offensum iussit recludi. et ut sic deficeret nichil penitus ministrari. **Q**uē quarto die cognoscēs ab angelo confortatum cathenatum nauē imposuit. & sequentibus eum tribus clericis i exilium destinavit. vbi cum clericis & duobus militibus ceteris peunibus. piculum euadens milites quidem baptizauit. & i exilio predicans a nemine receptus sed grauius verberatus. post triennū rauennam redijt. sed a paganis itez verberat. ad templū apollinis ducit. sed statim facta oratione templum corruit & tanto iudici p̄sentat. & de multis inquitus filium eius a natiuitate cecū sanauit. **S**icq; multis credētibus a iudice lenitez tractatus. in p̄oio eius p̄ quattuor annos fuit. **C**um ergo pontifex

accusarent eum apud vespasianum cesarem rescri-  
psit. ut aut de vrbe exiret aut ydolis consentiret.  
Non em dignum est inquit vt deos vindicemus  
sed ipsi de inimicis suis vindicent se si possunt. Tunc  
demosthenes patricius nolentem sacrificare cuida  
cencurioni iam xpiano eu tradidit. Cui? rogatu  
pgens in vicum leprosozum vt ibi ppter furor em  
gentilium lacitaret. a paganis infecutus vsqz ad  
mortem cesus est & vii. dies supuiens & chri-  
stianos admonens ibide a discipulis sepultus est.

VIII. De cupiditate vespasiani  
& morte eius. Suetonius.

**N** vespasiano merito culpe vt dictum  
est pecunie cupiditas. Non enim coten-  
tus est omnia sub galba vectigalia suo  
casse. noua & graua addidisse. a uxisse prouincia  
tributa nonnullis etiam duplicasse. Negotiationes  
quoqz vel priuato pudendas palam exercuit. nec  
canditatis quidez honores reis ne tam innoxis qz  
nocentibz absolutos vendicare cunctat est. Cre-  
ditur etiam pcuratorum rapacissimum queqz ad  
ampliora officia ex industria solite pmouere. quo  
locupletiores mox odemneret. Quibus quidem  
vulgo p spongiis dicebat vti qd quasi & sic eos  
madefaceret & expimeret humentes. Quidam na-  
tura cupidissimum tradunt. Sunt ecotra qui opi-  
nentur ad manubias rapinas. & necessitate copul-  
sum suma erariu fisci & mopia. Qd & veri similius  
videe quando & male partis optime vsus est. In  
omne hominum genus liberalissimum. Expleuit ce-  
su senatoriu. Consulares inopes quingentis sestie-  
cis sustentauit. Plurimas p totum orbem terra-  
rum ciuitates aut terremotu aut incendio affli-  
ctas restituit in melius. Ingenia & artes vel ma-  
xime fouit. primus e visco. lacinis grecisqz retho-  
ribus annua centena constituit. prestantes poetas  
necno & artifices magna mercede donauit. Hu-  
go. Vespasianus aut anno vite sue. lxx. feris io-  
ca quibus delectabat admiscens interit. Na cuz  
ventris eluue fessus assurrexisset. stantem ait im-  
peratorem excedere terris decet. sicqz examinat  
est. cui successit titus filius eius. IX.

De impio titi & morte eius. Eusebius in cronicis

**A**nno domini. lxxx. mundi vo quartimi-  
lesimo & xliii. romanoz. viii. titus ve-  
spasiani filius regnauit annis duobz vsqz  
lingua disertissimus. Hugo. iii. libro. Fuit em  
vir oim genere virtutum mirabilis. et morum im-  
perialium floribus pariter adornatus. et qui nulli  
quidqz negaret. in em etia facundissimus extitit ut  
causas latino poemate potarqz & tragedias grece  
componeret. Suetoni? libro xi. Tit? amor  
& deliciae generis humani fuit. In puero statura  
corpis & ai dotes explenduerunt magisqz ac ma-  
gis. dimceps p etatis grad? forma egregia. et cui  
non minus auctoritatis inesset qz gratie. picipuuz  
robuz. memoria singularis. docilitas ad omis fere  
tam belli qz pacis artes. ar morum & equitandi pi-  
tissimus. lacine grece & lingue in ozando vel in fin-  
gendis poematibus pmpius. ne musice quide ru-  
dis vt qui cantaret et psalleret iocunde scientqz.  
In malicia summe industrie. nec minore modestia.  
suspecta primu in eo fuerunt seucia. luxuria. ra-  
pacitas. libido. Deniqz ppalam alium neronem &  
opinabant & pdicabant. At illi ea fama p bono  
cessit. conuersaqz est i maximas laudes neqz vilo  
vicio repro. sed ecotra virtutibus sumis couiui a

66  
instituit. iocunda magis qz pfusa. Amicos elegit  
quibus etia post eum principes. vt sibi reipublice  
necessarius acquieuerunt picipueqz sunt vsi. Nulli ci-  
uium quidqz ademit. Abstulit alieno ac ne con-  
cessas quidem ac solitas collatōes recepit. & tam  
nemine ante se munificencia minor. Natura beni-  
gnissimus. In cunctis hoim desideriu obstinatissi-  
lime tenuit ne que sine spe dimitteret. quin & ad-  
monentibus domesticis quasi plura polliceret qz  
prestare posset. No oportet ait quenqz a sermone  
principis tristem discedere. Atqz etiam recorda-  
tus sup cenam qz nichil cuiqz tota die pstitisset me-  
morabilem illam meritoqz laudatqz vocem edidit  
Amici diem pdidi. Populum in primis vniuersu  
magna p omis occasiones comitate tractauit. Na  
neqz negauit quidqz petentibus. et vt que velle  
peterent vltro adhortatus est. Fratrem insidiari  
libi non desinentem neqz occidere. neqz se ponere  
ac ne in minore quidem honore habere sustulit.  
sed vt a pmo impii die cosortem successorumqz te-  
stari pseruauit. Nonnun p secreto & pibus & la-  
crimis ozans. vt tandem mutuo erga se aio vellz  
esse. Inter hec morte preuentus est maiore hoim  
damno qz suo. Qd vt palam factum est. merentibz  
publice cunctis senatus priusqz edicto conuoca-  
re ad curiaz cucurrit. obseratisqz adhuc foribz  
deinde apris tatas mortuo gratias egit laudatqz  
concessit. quantas n: viuo quidem nunqz atqz p-  
senti. Eusebius vbi supra. Hic amphitheatru  
rome edificauit. & in dedicatōe ei? quinqz milia  
ferarum occidit. Decreto aut senatus inter deos  
relatus est. Huius tpbis mons bebius ruptus  
in vertice. tm ex se iccit mcedu. vt regiones & ve-  
bes vicinas cum hominibz exureret. Rome quoqz  
plures edes incendio cremate sunt. X.

De domitiano et bonis eius incisiis.

**Q**uo aut successit domitianus frater eius  
iunior. Anno dni lxxxii. mundi vero qz  
timilefimo et. xlv. qui impauit anis. xv  
Hugo libro quarto. Iste domitianus primo  
clemens visus est. Ius quoqz potabat equissime.  
& rome multa construxit edificia. Inter que edi-  
ficauit templum mirificum rome qd pantheon an-  
tiquitus vocabat. Sed nunc in honore sancte dei  
genitricis marie & martirum oim consecratu es-  
se dimoscit. Suetonius libro. xii. Inter incia  
principat? queticie secreta sibi horarum sume  
selebat. nec quidqz amplius qm muscas captae ac  
nilo pacuto coligere. vt cuida interroganti esset  
ne quis intus cum cesare no absurde responsu sic-  
ne musca quidem. Circa administratōem imperij  
aliquid variuz se pstitit. mitura quoqz equabili  
viciozū atqz virtutu donec virtutes quoqz in vi-  
cia deflexit. sup ingenij naturam inopia rapax. me-  
tu seuus. Multa in comuni rerum vsu nouauit.  
castrani mares vetuit. ius diligenter & industrie  
dixit. Scripta famosa vulgoqz edita quibz pximi-  
ores viri ac femine notabantur. aboleuit no sine  
actozū ignominia. Questozū virum qz gesticulā  
di saltandiqz studio teneret amouit. senatu. pbro-  
sis semis lectice vsu ademit. Inter incia vsqz  
adeo ab omi cede abhorrebat. vt edicere destina-  
uerit ne boues imolarent. Cupiditatis quoqz atqz  
auaricie vix suspicionem aliquam diu dedit. quin  
etia liberalitatis expimento omis circa se largissi-  
me psecutus. Nichil prius aut acris monuit qm  
ne quid sordide facerent. Relictas sibi hereditates

ab hīs quibus liberi erant nō recepit. **F**iscales calumnias magna calumniantium pena reppit. fe-  
rebatuq; vox eius pnceps qui delatores non ca-  
figat irreat. **.XI.**

**De crudelitate ipsius.**

**E**o neq; in clementie neq; in abstinentie  
tenore permansit. Complures senatores  
iniuste aliquos consulares interemit qua  
si molitores rerum nouarū. Ceteros leuissima qua  
q; de causa. Discipulum paridis pātomini pube-  
rem adhuc & tamen maxime egrum. q; arte forma  
q; non abilitis magistro videbat. **I**tem saluū coc-  
ceanum. q; othonis impatoris patru sui natalez  
diem celebrauerat. Metuum pompofianum q; ha-  
bere impatoriam genescim vulgo ferbaē. et q; de-  
pictum orbem terre in membranas contōelq; re-  
gum ac ducum ex rito liuio circūferret. qd; q; ser-  
uis magonis & hanibalis nomia moioisset. Iunū  
rusticum q; peti thrasee & heluidij pasci laudes  
ecidisset. appellassetq; eos viros sctissimi. **C**u-  
ius criminis occasione p̄hos om̄s v̄be italiaq; s̄b  
mouit. **O**ccidit & flauium sabinū. Aliquāto post  
ciuilis belli victoriam seuioz. Plerosq; p̄tis aduē  
sedudum etiam latentes conscios inuestigato no-  
uo questionis genere distozit. igne p̄ oblcena im-  
misso. nōnullis etiam manus amputauit. **E**rat at  
non solum magne sed etiā callide seucie & inopi-  
nate. **A**scletarionem mathematicum sciscitat? q̄s  
ipsum maneret exitus. affirmantem fore vt breui  
laceraretur a canibus. interfici quidem sine moza  
sed ad arguendaz temeritatem artis sepeliri quoz  
q; accuratissime imperauit. **Q**d cum fieret eueit  
vt repentina tempestate deiecto funere. cadauer  
discerperent canes. **N**ichil pensi habuit quin p̄a  
reerit omni modo. bona viuozum ac mortuozum.  
v̄sq; quaq; quolibet et accusatoze & crimine corri-  
piebantur. **S**atis erat obici qualecūq; factum di-  
ctunq; aduersus maiestatem p̄ncipis. **C**onfiscā-  
bantur alienissime hereditates. vel vno existente  
qui diceret audisse ex defuncto cum viueret here-  
dem sibi cesarem esse. **E**usebius in cronicis.  
Iste domicianus etiam plurimos senatorū in exi-  
lium misit. **P**rimus se decum & dominuz appellari  
iussit. **H**uius anno quinto quintilianus ex hispa-  
nia calagurritanus primus rome publicam scolā  
& salaruz e fisco accepit & claruit. **A**ctor.  
Iste quintilianus vt legitur p̄ceptor fuit plinii &  
multa scripsit. **E**x quibus sunt libri constitutionū  
oratoriarum & causarum & delationum. quo-  
rum flores excerptos supius inserui. **.XII.**

**De sancto demete papa & scriptis eius Eusebius**

**A**nno domiciani. xii. tercius romane ec-  
clesie p̄fuit demēs annis nouē. **I**de  
in libro pontificum. **H**ic vii. regōes di-  
uist notarijs sic lib? ecclesie qui gesta martirum  
solicite & curiose vnusquisq; p̄ regionē suam dili-  
genter p̄querent. **H**ic fecit duas epistolas que  
catholice nominantur. **H**ic ex p̄cepto beati petri  
suscepit ecclesie pontificatum gubernandi. sicut  
ei fuerat a domino ihesu xp̄o tradita cathedra v̄l  
cōmissa. **T**amen in epistola q̄ ad iacobum scripta  
est. qualiter ei a beato petro cōmissa est ecclesia re-  
peries. **I**deo vero linus et cletus ante eum scribū-  
tur. qm̄ ab ipso p̄ncipe apostolorum ad m̄miste-  
rium sacerdotale exhibendum sunt ep̄i ordinati.  
**H**ic dum multos libros 3. lo fidei xp̄iane religiōi  
asciberet. martirio coronat. **H**ieronimus

de illustribus viris. **C**lemēs de quo apostol? pau-  
lus ad philippenses scribens ait. **C**um clemente et  
ceteris coadiutoribus meis quozum nomina scri-  
pra sunt in libro vite. **Q**uart? post petrum sedit  
rome episcopus. **S**i quidem secundus linus fuit.  
tercius anacletus. **T**amēti pleriq; latinozum se-  
cundum post petrum apostolum putēt fuiss? cle-  
mentez. **S**cribit ex p̄sona romane ecclesie ad eccle-  
siam corinthiozum valde v̄ilem epistolam. & que  
in nōnullis locis etiā publice legitur. que michi vi-  
detur characteri epistole q̄ sub nomine pauli ad he-  
breos ferē conuenire. **S**ed & multi de eadem epis-  
tola non solum sensibus. sed iuxta verboruz quo-  
q; ordinem abutunt. et omnino grandis in v̄tra-  
q; similitudo est. **F**ertur & secunda ex eius noīe  
epistola que a veteribus reprobat. et disputatio  
petri & apinonis longo sermone conscripta. qm̄  
eulēbius in. iii. ecclesiastice historie volumine co-  
arguit. **O**biit. iiii. traiani anno. & nominis eius me-  
moriam vsq; hodie rome extructa ecclesia custo-  
dit. **A**ctor. **D**e scriptis eius iam supra non  
nulla posuimus. **D**e passione autē eius infra suo  
loco dicemus. **.XIII.**

**De edicto domiciani contra illos de gne dauid.**

**E**o tempore vt ait egisippus delati sunt  
quidam apud domicianum q̄ essent de  
genere dauid. & d̄ posteritate iude qui  
secundum carnem frater fuisse dicitur saluatoris  
Domicianus em̄ formidabat de aduentu christi si-  
cut & herodes in initio. **I**deoq; om̄s interfici ius-  
sirat qui erant de regia stirpe dauid. **A**d qd̄ mis-  
sus quidam nomine reuocat? inuenit quosdam  
nepotes iude & adduxit ad domicianuz. **I**nterro-  
gati a domiciano si essent de familia dauid p̄fessi  
sunt. **T**unc quesuit ab eis quātis essent facultatē  
bus p̄diti. **A**t illi responderūt. q; v̄triq; non am-  
plius essent in bonis q̄ nouem milibus denarijs.  
& quib? singulis ps media p̄ portione deberēt.  
**N**ec hoc sibi in pecunia subsistere sed in estimati-  
one terre que eis esset in. xl. minus vno iugerib?  
constituta. q̄ suis manibus excelētes vel ipi ale-  
rentur vel tributo dependerent. **S**imul etiam te-  
stes ruralis & diurni operis man? labore rigidas  
& callis obduratas p̄ferebant. **I**nterrogati vero  
de christo quale sit regnum eius v̄l quis ipse aut  
vnde aut quare venturus. responderunt q; non  
hui? mundi regnum neq; hui? terre designēt ei i-  
perium. sed celeste ei regnum p̄ angulozum m̄miste-  
ria in consumatione seculi p̄paretur. quādo. s.  
aduentās in gloriā de viuis a c̄ mortuis iudicabit  
& retribuet vnicuiq; pro factis ac meritis suis.  
**A**d hec domicianus cū neq; in eis quidq; crimis  
inueniret. et vilitatem ipsoz maxime contēpne-  
ret abire eos liberos iubet. **S**ed & p̄secutionem  
quā agitari iusserat datus rursus cōpescuit edi-  
ctis. **I**lli vero dimissi ab eo v̄l martirij merito v̄l  
tante p̄p̄nquitatis p̄rogatiua p̄as iam tpe du-  
ces ecclesie effecti vsq; ad traiani tpa p̄manerūt.  
**.XIII.**

**De dolio iohannis euāgeliste & eius exilio & apocalipsi.**

**E**usebius in cronicis  
**A**nno imperij sui. xlii. secundus post ne-  
ronem domicianus christianos p̄sequit  
& sub eo iohānes apostolus i pathmos  
insulam relegatus apocalipsim vidit & scripsit.  
quā h̄reneus interpretatur. **A**ctor. **L**egitur  
em̄ q; item iohannes apud ephesum a p̄consule  
comphensus cum nollet iuxta edictum impiale

xpm negare & a p̄dicatione cessare. Dicens. obedire oportet magis deo q̄ hominibus. motus p̄cōsul iussit eum tanq̄ rebellem cesari in doleo feruētis olei mergi. Qui statim ve in eo coniectus est velut fortis athleta vnctus nō adustus d vase exiuit. Ad qd̄ miraculū stupefactus p̄consul voluit eum sue libertati reddere. & fecisset nisi iussioni regie cōtraire timuisset. p̄pter p̄factum ergo miraculū exire iussus a dolio ī tantam reuerentiam habitus est ab ipso domiciano. q̄ eū occidere non est ausus. Sed p̄pter odium xp̄tiani nominis qd̄ in felix ille de supbia concepat qui se deum credi volebat ī exiliū missus est. vt sermo domini impletur quē dixit. Sic eum volo manere donec veniam. id est. nolo eum materiali gladio nec morte ab vllō violenter illata vitam finire. sed in pace viuere donec veniam p̄pter eum in pace assumendum. Igit̄ in insulam pathmos relegatus in exiliū apocaliphim in exiliū sui solatium vidit. et vt videbat scripsit. Que in hoc alijs p̄phetis excellentior est. q̄ d̄ christo & ecclesia. magna ex pte sacramenta non solum adimplenda denunciat. sed etiā adimpleta demonstrat. Et sicut euangelium legales obseruantias. sic & ista respicientes a longe veteres excellit p̄phetias. Que fere tot hēt sacramenta quot verba. imo verborū libri numero. maior est sensuum multitudo. sicut in fauo pinguisimo cereas cellulas copia mellis excedit. Iohāni ergo reuelauit deus ibidem quanta passa sit ecclesia in tpe p̄mitiuo. et q̄ta nunc patiat̄ & in nouissimis temporib⁹ passura sit. queq; p̄ hijs & nūc & ī futuro p̄mia sit susceptura. vt & quos denunciata supplicia terrent. p̄missa p̄mia letificent. **XV.**

De passiōe scōz nereū & achillei. **Ex gestis eoz**

**O**micella aut̄ neptis domiciani imperatoris habebat nereum & achilleum eunuchos cubicularios suos. quos factus petrus apostolus baptizarat. Cum ergo nuptura esset aureliano filio consulis. nereus & achilleus eidem de dono virginitatis luculentissime p̄dicantes. conuerterūt eam. Et p̄gentes fecerunt ad eā venire sanctum clementem ep̄m qui eam deo virginem p̄secrauit. Qd̄ audiens aurelianus impetrauit a domiciano ut si sacrificare nollet cum nereō & achilleo exiliū in insule pontiane subiret. putā se posse per hoc aīm virginis reuocare. Sed post aliquantum temporis p̄gens ipse ad insulaz cepit sanctos nereum & achilleum verbis & munerib⁹ atemptare vt virgini suaderent. At illi execrantes munera eius magis eam in domino p̄fortabāt. Vnde verberibus grauissimis atrectati. cū ceculeo & flamis ad sacrificia cōpellerent̄. et dicerent se a beato petro apostolo baptizatos nulla ratōe posse ydolis imolare. capite celi sunt. Quoz corpoza rapuit auspicijs discipulus eozum. nutritoz sancte virginis domicelle & de insula nauigio deferens sepeliuit ea iuxta sepulcrum sancte petronille. **XVI.**

De sancto dionisio ariopagita & socijs eius. **Ex gestis eozum.**

**S**vb domiciano quoq; passus est sanctus ariopagita dionisius qui paulo apostolo p̄dicanti athenis est adiūctus. Nam cum paulus singula deozum altaria plustraret. inter cetera reppit vnum altare cui erat titulus sup̄scriptus deo ignoto. et ait ad dionisium ariopagitam. qui sic dictus est a loco ciuitatis vbi mars

& hercules potissime colebantur. Mars em̄ anis grece dicit̄. Vnde locus ipse ariopagos appellat̄. Quis est inquit deus ignotus ille. Ad que dionisius. Qui ob plenitudinem diuinoz numinum sciētie theosophos. id est. domini sapiēs dicebat̄. Adhuc inquit non est deus ipse demonstrat̄ in deos. sed est incognitus nobis. et seculō vlturo futurus. Ipse em̄ est deus qui regnaturus est ī celo & ī terra. et regnum eius non accipiet finē. Tūc paulus ait. Quid vobis videt̄. Homo enī an spiritus deozum. Dionisius respondit. Verus deus & verus homo. et ipse renouaturus est mundum sed adhuc incognitus est hoībus. qm̄ apud deū in celo est conuersatio eius. Et ait paulus. Illum deū p̄dico vobis quē incognitū appellatis. Et sic cepit eis p̄dicare de incarnatōe & passione ac resurrectione domini. Tūc dionisius dogma salutis audiens sp̄ritis ydolis paulo cessit. Et vidēs hominē p̄us cecum quē paulus illum inauerat. statim cum damari vxore sua et dōmo baptizari se fecit. Sicq; a paulo p̄ triennium instructus & atheniensium ep̄s ordinatus. ipsam ciuitatem & maximam p̄tem patrie conuertit ad xpm̄. Veniens aut̄ romam post passiōe petri & pauli. a sancto clemente iam papa directus in franciam cū rustico p̄bitero & eleuterio diacono ad urbem parisijs vbi potissimum colebantur ydola p̄perauit. Ibiq; post multozum conuersionez fabricata ecclesia & clericis diuersi ordinis ampliata. tanta ī eo gratia celestis emicuit. q̄ cū sepissime pontifices ydolorum contra eum seditionem populi concitarent. et plebes innumere cum armis ad p̄cendum eum gregatim confluerent. Mox illo viso aut se illi omni feritate deposita p̄sternebāt. aut nimio pauore solute ab eius p̄sentia fugiebant. Sed dyabolus videns & inuidens q̄ quotidie sui cultura decrederet. et p̄ sanctos multiplicatis fidelib⁹ ecclesia triumpharet. p̄ relationem malozum domicianum impatorem ad tantam fidelium p̄secutionem commouit. ut vbiq; vel per alios christianū quem piam reppisset aut eum cogeret sacrificare ydoli aut exquisitis supplicijs tormentaret. **XVII.**

De passione eozum.

**P**refectus igit̄ fescēninus ad urbem parisijs contra xp̄ianos a roma directus beatum dionisium populo p̄dicantem inuenit. Statimq; captum. colaphizatum. consputum. derisum. et lozis durissime alligatum cū sanctis rustico & cleutherio sibi quātortus p̄fectori p̄cepit. Dumq; ad queq; turpissima fescēnini conuicia innocenter & pie sanctus cum socijs responderet. ecce quedam matrona nobilis libbium a magis illis seductū improbe querebat̄. Qui statim quesitus & adductus ad p̄mam fidei confessionem occisus est. Et sancti a ternis ternionib⁹ id est. a duodecim militib⁹ vicissim grauissime flagellati. onerati cathenis in obscurum carcerem detruduntur. Sequenti die dionisius super cratē ferream suppositis flamis nudus extenditur. indeq; ad bestias ferocissimas multo ieiunio excitatus proicitur. Sed cum in eum impetuose current signo crucis opposito mansuetissime reddebantur. Iterum iactatus in clibanum sed extincto statim incendio nichil passus diutius ī cruce torquetur. Indeq; depositus cum socijs suis & multis fidelibus carceri mancipatur. vbi post longaz populū exhortatōez. dū ipse missa ad comunicandū

populum celebraret. apparuit ei dominus cum immenso lumine. et accipiens panem suum dedit ei dicens. Accipe hoc care me? quia tecum est maxima merces tua. Post hoc iudici presentati novis iterum supplicij macerant. Et ad hoc se invicem post orationem flexis genibus adhortantes decollant. Statimque lux immensa resplenduit & beati dionysij se corpore erexit quod & caput suum in brachia portavit angelo duce & celesti lumine precedente a loco qui vocatur mons martirum usque ad locum ubi nunc sua electione & providentia dei requiescit. Tantumque in laudibus melodiam angelorum societas decantavit quod inter multos qui audierunt et crediderunt. etiam larva vxor prefati libij christianam se esse clamavit. Et mox ab impijs decollata & in suo sanguine baptizata occubuit. Cuius filius libij romam ductus in palatio per tres cesares militavit. et inde pius rediens religiosorum se numero sociavit. Dum ergo gentiles metuerent ne christiani corpora sanctorum rustici & cleutherij sepelirent. iusserunt ut in fluvio se cane mergerent. Sed quedam matrona nobilis persecutores ad conviviium convocavit. et sic festivo gaudio mentes eorum detinuit. ut longe in agro suo a suis familiaribus occulte sanctorum corpora ponerent. Que tamen ipsa matrona cum christianis postea sustulit. et corpori beati dionysij iugens honorifice sepeliuit. Passi sunt autem sancti anno domini. xvi. etatis vero beati dionysij. xc. **XVIII.**

De codice passionis sancti eutropij. **Ex gestis eius.**

**H**ic beatus dionysius beati eutropij confidens ac piusorum presul. passionem eius literis grecis scripsit. & parentibus suis in grecia qui iam in christo credebant per manus beati dionysii pape misit. Quam. s. passionem calixtus papa scdis constantinopoli in scola grecorum quodam codice passionum plurimorum sanctorum martirum olim reperit. et ex greco in latinum edidit. ita incipiens. Reuerendissimo pape clementi dionysius antistes presapia grecus salutem in christo. Eutropium quem mecum in hijs horis ad predicandam nomen christi misistis. martirij coronam per manus gentiliu apud sanctonas urbe vobis notificamus pro domini fide accepisse. Quapropter paternitatem vestram humiliter exoro. ut huc passionis eius codicem. consanguineis meis & notis & amicis fidelibus in grecie horis. athenis precipue. quod civitas potestis mittere non differatis. quatinus illi ceteri qui a beato paulo nove regeneracionis lauacrum una mecum acceperunt cum audierint gloriosum martirium per christi fide crudelem necem subisse. gaudeant se tribulationes & angustias per christi amore sustulisse. **XIX.**

Qualiter ad christi fidem conuersus est.

**H**ic quondam gentili genere editus presul. excellentiore presapia totius mundi extitit oriundus. que babilonis admirandus nomine xerses ex guma regina genuit humanitus. Qui cum in puericia literis caldaicis & grecis edoctus esset. atque heroes sumos totius regni prudentia & curiositate equipararet. herodem regem in galilea adiit si forte in eius curia vel curiosior eo vel aliquid barbarum esset perspicere desiderans. In cuius curia dum per aliquot dies mansisset. audita saluatoris fama & miraculorum eius in ciuitate quasiuit illum. Que abeunte transmare galilee cum in numeris turbis que eum sequebantur persecutus est.

Contigit illa die quod saluator sua ineffabili largitate de. v. panibus & duobus piscibus hominum. v. milia illo astante satiare. Viso hoc miraculo iuuenis eutropius ac fama ceterorum miraculorum eius audita. in eo aliquantulum iam credens loqui ei desiderans non audebat. quia nichanois eius pedagogi dictionem formidabat. cui admirandus pater eius ad custodiendum illum tradiderat. Satiatus tamen pane dominice gratie hierosolimitanus perrexit. et adorato creatore in templo gentili more remeavit ad patris sui domum. et cepit ei narrare cuncta que in patria vnde venerat diligenter viderat. Vidi inquit hominem qui dicitur christus cui in toto mundo similis nequit inueniri. vitam mortuus. leprosis mundicia. cecis visum. surdis auditum. claudis perfectam virtutem. omnibusque generibus infirmorum sanitatem ipse prebet. Quid plura. Quinque hominum milia de quinque panibus & duobus piscibus me presente & vidente satiauit. Si itaque illum celi terreque creator in nostra regione mittere dignaretur. vestra tua gratia illi honorificentiam exhiberet. Admirandus vero hec et hijs similia a puero audies. cogitabat qualiter eum videre possit nec multo post vix impetrata licentia puer dominum videre denuo desiderans & hierusalem adiit cum multo comitatu causa adorandi in templo. Vbi quadam die reuertenti domino a bethania videt hebreorum pueros & turbas obuiam exeuntes. palmarum. oliuarum. ceterarumque arborum frondes & flores per viam sternentes & osanna clamantes. cepit & ante eum & ipse sternere flores. Sed valde tristis erat. quia saluatorez ad plenum pre turba confluentium videre non poterat. Erat enim ipse cum hijs gentilibus qui iuxta euangelium venerant in die festo ut adorarent. Et accedentes dixerunt philippo. Domine volumus ihesum videre. Quod philippus andree sociatus domino nunciauit. Et statim beatus eutropius unicum suis affectus illum palam vidit & valde letatus in eum occulte credere cepit. Tandem illi penitus sociatus est. Sed sociorum sententiam quibus pater ultra modum preceperat ut eum foriter custodirent. et ad se adducerent formidabat. Tunc didicit a quibusdam quod iudei saluatorez in proximo essent occisuri. et tanti viri necem videre renuens die crastina recessit. Regressusque in patriam cuncta que de saluatore viderat enarrauit. Nec multo post reuersus mox ut dominum quem occulte diligebat a iudeis occisum audiuit valde doluit. Sed iterum cum illum resurrexisse & in celos ascendisse didicisset cepit letari. ac repletus spiritu sancto babiloniam rediit. Et quos in ea patria iudeos repperit. propter illos qui in hierosolimam dominum damnauerant zelo dictionis christi feruens gladio pemit.

Qualiter ipse cum patre recepit apostolos simonem & iudam. **XX.**

**T**em transacto tempore exiguo. dominicus discipulis diuersa cosmum climata aduentibus. duo cadelebra aurea fide fulgentia simon & thadeus apostoli in persidem directi sunt. Qui babilone ingressi eiectionis a finibus illis quibusdam magis zaroen & arphaxath. qui populos suis vanis locutionibus & signis a fide auerrebant. vice eterne semina cunctis erogantes. miraculorum omnibus generibus coruscare ceperunt. Tunc sanctus puer eutropius de illorum aduentu gauisus regem admonerat. ut errore gentiliu

& ydolorum relicto fidem xpianam subiret. p qm  
polozum regnum adipisci mereretur. Quid plura  
Apostolis p̄dicantibus ilico rex & filius ei? cum  
multis cetib? ciuitum babilonis p manus eorum  
apostolorum baptismatis gratia regenerant. De  
niq; conuersa tota vrbe ad fidem dominicam. ec-  
clesiam cum omnibus gradibus suis apostoli insti-  
tuerunt. Et abidiam viz fidelissimum euangelica  
doctrina imbutu que secum a hierosolimitanis  
ozis adduxerant. antistitem sup christianaz plebe  
& eutropiu archidiaconum ordinauerunt. Et pfe-  
cti sūt in alijs vrbibus verbum dei p̄dicando. qui  
cum nō post multos dies p martiriū trium phū ali-  
bi p̄sentem vitam consumassent. beatus eutropi?  
eoz passionem caldaciis & grecis literis cōmen-  
dauit. **XXI.**

**De legatione eius a beato petro suscepta & eius  
passione.**

**A**vdita vero fama miraculorum & virtu-  
tum beati petri apostolorum principis qui  
tunc rome apostolatus officio fungeba-  
tur. seculo omnino abrenunciatis accepta ab ep̄o  
licentia patre suo ignorante romam adijt. Qui cū  
a beato petro diligenter esset receptus. dñicis p̄-  
ceptis ab eo imbut? cū eo aliquatulum demorat?  
iussu et silio ei? regionem gallicam cū alijs fratri-  
bus p̄dicando aggredit. Cūq; urbem que sancto-  
nas dicit intrasset. p plateas & vicos eius p̄gens  
verbū dei instanter predicabat. mox vt illū ciues  
barbarum virum esse cognouerūt & inaudita sibi  
predicantem audierunt. ilico indignantes extra  
urbem illum facibus adustum & p̄cis immanissi-  
mis verberatū eiecerunt. Ille vero hanc p̄secutio-  
nem patienter ferens qddam tugurium ligneum  
iuxta urbem in quodam monte fecit in quo diu cō-  
moratus est. Predicabat em̄ p diem i vrbe. & no-  
cte vigilijs p̄cibusq; ac lacrimis in tugurio illo p̄-  
noctabat. Cūq; per longissimum tempus nō ni-  
si raros sua p̄dicatōe ad xpm conuertere potuiss?  
romam denuo adijt. In qua passo beato petro in  
cruce. a sancto demete qui iam papa erat admo-  
nicus est vt ad p̄fatum urbem rediret. & p̄di-  
cans dominica p̄cepta martiriū coronam i ea ex-  
pectaret. Deniq; ab ipso papa ordine ep̄ali susce-  
pto vnacū beato dionisio qui a grecie ozis romaz  
aduenerat. simul cum ceteris fratribus quos ipse  
clemens ad predicandum in galliam dirigebat au-  
tistodorum peruenit. Inde q; diuine lectionis am-  
plexibus lacrimosiq; salutatonibus discedentes.  
dionisius cū socijs suis p̄ficam urbem adijt. et be-  
atus eutropius rediēs sanctonas fortiter anima-  
tus. vt tolerantia passionis zelo christi plenus ve-  
lut amens oportune importune instans fidem do-  
minicam p̄dicabat. Morabat etiā nocte in p̄fato  
tugurio sicut prius. Illo itaq; predicante multi ab  
eo baptizabant. Inter quos etiā eiusdem vrbis re-  
gis filia noie eustella. Qd ut pater ei? agnouit ab  
ominatus est illam. & extra urbem eiecit. Illa ve-  
ro eiecta p noie xpi cepit iuxta sancti viri tugu-  
rium cōmorari. Pater tamen nate sue amoze com-  
punctus. misit nuncios sepe ad eam vt domū re-  
diret. Illa vero respondit se malle extra vrbez p̄  
christi fide cōmorari. q̄ in urbem redire & idolis  
contaminari. At ipsi? pater ira cōmotus cōuoca-  
tis sibi toti? vrbis carnificibus. cl. solidos impar-  
tuit illis vt sanctum eutropium pimerent. virgi-  
nemq; ad patris thalamuz secum adducerent. Illi

46  
aut prius kl. maii coadunatis sibi multitudinib?  
gentilium venerunt ad p̄fatum tuguriū. sanctis-  
simumq; dei virum p̄mitus lapidauerūt. Inde fu-  
stibus & corrigiis flumbaris nudum veberauerunt.  
demum securibus & ascis illiso capite pere-  
merunt. P̄fata vō puella vnacū quibusdā chri-  
stianis nocte illum in tugurio ipsius sepeliuit ac  
vigilijs & luminaribus. obsequiisq; diuinis obser-  
uauit indefinenter quādiu vixit. Que cum ab hac  
vita sine sacro migravit. iuxta magistri sarcopha-  
gum i libero se p̄edio iussit sepeli. Postea vero  
super beati eutropii corpus ingēs basilica a chri-  
stianis miro ordine fabricatur. in qua cūctis mor-  
borum generib? detenti crebro liberant. & cathe-  
ne ferree ac manice ceteraq; instrumēta ferrea di-  
uersa e quibus beatus eutropi? vincetos liberauit  
suspenduntur. **XXII.**

**De vita sanctorum sancti & eutropii antonini  
Ex gestis eorum.**

**P**refatus quoq; dionisius sanctum or-  
dinavit episcopum & carnotuz misit ad  
predicandum. vbi eum aliquādiu cōmo-  
rari disposuit. Postea vero melensium vrbi epi-  
scopum eum esse constituit. eiusq; suffragio anto-  
nium iuniozem adhibuit. Domicianus autē cesar  
misit lictores in gallias ad comprehendendum san-  
ctum dionisium. cui? famam in destruendis idol-  
& conuertendis ad xpm populis p multos audie-  
rat. Quos cum beatus dionisius fines p̄fiorum  
apropinquare cōperit. sanctum & antonimū ad  
se accersit. quibus precepit vt sermones & ago-  
nes ipsius solerter intenderent & memorie com-  
mendarent. et quātocius romane sedis pontifici  
& fidelibus quos ibidem inuenirent p ordinē nū-  
ciare studerent. eosq; obnixē deposcerēt ut athe-  
nienū ciuibus ea nota facerent. quatinus & xpo  
domino p cursu laborum ei? impleto gratias age-  
rent. & erga cultum ei? bono animo fierent. Cō-  
sumato siquidē beato dionisio p martiriū palmar.  
sanctus & antoninus sicut eis p̄ceptum fue-  
rat romam iter aggredi maturauerunt. Et veniē-  
tes in italiam antoninus valida febre correptus  
est. In cuius obsequio per aliquātos dies factin?  
immoratus. consensu eiusdem antonini ne p̄cep-  
tio beati dionisi quacunq; occasione impediretur  
pagere ceptum iter disposuit. Et sufficienter exe-  
niis & honestis lintheis principii domus i qua ia-  
cebat antoninus cōmissis. petiit & p dominuz ob-  
testatus est eum. vt si antoninus conualesceret. ex  
inde illi abundantissime ministraret. Si etiā vita  
decederet honestissime illum sepeliēt. et sic iter  
qd cepat pagendum arripuit. Cūq; sanctus si-  
nes romanorum iam attigit. antonin? vita dece-  
sit. Quē princeps domus retentis omnibus que si-  
bi in obsequiis eius cōmendata fuerant. catabuli  
sui in quo animalia eius manebāt axes leuauit. et  
in fossam vbi stercoza & vrina animalium deflue-  
bant p̄iecit. et desup axes remisit. que mox omnia  
sanctus p spiritū sanctum cognouit. Et cū ma-  
xima festinatōe reuersus ad domum in qua anto-  
ninus iacentem dimiserat flens & dolens perue-  
nit. et principem domus interrogauit. Vbi est in-  
quiens frater meus antoninus karissimus. Is autē  
fictis gemitib? & suspiriis simulauit est mesticiā.  
mortuus est inquit. que de michi a te cōmissis ho-  
nestissime sepeliui. Cui sanctoninus. Mentiris in-  
quit fili diaboli. in sterquilium p̄ieisti eū viruz



sanctum & iustum. Et nunc veni mecum ad cata-  
buli locum in quem proieci eum. Iste autem timore per-  
cussus non est ausus reniti quum cum eo veniret ad  
locum ubi proiecerat eum. Et leuantes inde axes san-  
ctinus cum lacrimis clamauit voce magna dicens  
Antonine frater in nomine domini nostri iesu christi  
pro cuius nomine & amore passus est gloriosissimus  
martir dionisius surge & proficiamus simul obedi-  
entiam quam idem pater & magister noster communiter  
nobis precepit. Et statim antoninus stercore obuo-  
lutus surrexit. Quem sanctinus de catabuli fossa  
extraxit. et modis ac honestissimis vestibus induit.  
Sicque offerentes domino sacrificium laudis corporis  
christi & sanguinis sacramentum percipuerunt. Et ac-  
cipientes cibum confortati sunt. Et iter ceptum ag-  
redientes romam auxiliante domino puenerunt  
et sancto anacleto pape actus & martirij sancti di-  
onisi sicut eis iusserat ordinem narrauerunt. Per-  
fecto itaque negotio ad meldensium ciuitatem re-  
uersi sunt. ubi sancte predicandi ac pijs operibus in-  
sistentes sanctinus plenus fide ac virtutibus bo-  
nisque opibus ad celestia regna transiuit. Cui anto-  
ninus in episcopatu successit & per plures annos in san-  
cto officio degens cum multiplici bonorum operum fru-  
ctu & animarum lucro migravit ad dominum.

XXIII. De vita sancti yonij.

Ex gestis eius.

Sanctus quoque ionius cum beato dioni-  
sio de partibus atheniensium aduenit. De-  
inde sancto caurano consociatus urbe ro-  
ma cum beato dionisio presbiteri officium sumpsit. et  
castrensi pagum sperans euangelium predicauit.  
Alius ei cibus non erat assiduus quam eius herbarum  
virentium & aque frigide calicem pro potu fesso  
corpori tribuebat. Quadragesime vero diebus bis  
in septimana cibum corpori ministrabat. Tres autem  
lictores a iuliano prefecto missi ut eum perquirerent  
per parisijs puenerunt. cui vicinior est pagus ca-  
strens qui dicitur mons sancti ionis. eumque ibi rep-  
pererunt nonis augusti docentem populum. In quo  
loco populi caterua plurima per eum ad christum con-  
uersa gaudebat. Ut autem persecutores eminus venire  
conspexit a predicatione non destitit. sed salubribus  
monitis populum adhortatus est. & puras manus  
inferens celo. totis viribus dixit. Gratias ago tibi  
domine iesu christe qui me ad titulum dignitatis  
tue vocare dignatus es & beatorum martirum tu-  
orum consortem efficere. Egressus igitur ab urbe  
pisiaca intrepidus puenit ad montem ion. Adue-  
nientes impii sanctumque virum apprehendentes cum  
indignatione allocuti sunt eum. Quem cum non posset  
a fide christi auertere. vinculis manibus occiderunt.  
Sanctus vir nec terrore concutitur nec dolore cor-  
poris supatur. sed confusus in domino imbecilla  
senectutis membra iuuenili vigore sustentans. christi  
nomen confiteri non metuit. Tuuc vnus ex militi-  
bus euaginato gladio compata iam sancta cerui-  
ce preciosum abscidit caput. Cumque sancti viri ca-  
daver iaceret exanime. videntibus militibus lux  
de celo super sanctum corpus emissa est. et vox pa-  
riter cum luce venit dicens. Euge famule meum ion  
qui pro me sanguinem tuum fundere non dubitasti  
in terris. cum sanctis gratulare in astris. dei autem  
sancto consilio qui sanctos suos cum mensura probat  
& sine mensura glorificat recedentibus a loco mi-  
nistris nequa. engens se sancti viri corpus exani-  
me. apprehendensque manu propria caput abscisum.

Stabilique gressu iter suum carpere plantis firmissi-  
mis cepit. portansque illud a monte quasi militario  
vno puenit ad locum quem vir sanctus funeri tra-  
dendum elegerat. ubi cum palma victorie sanctus  
requieuit in pace. Cumque sanctum corpus viri mi-  
sericordie recondere. apte sunt naues eorum. se-  
feruntque aromata angelorum qui a domino ob san-  
cti viri exequias fuerant destinati.

XXIII.

De vita sancti cauranni carnotensis. Ex ge-  
stis eius.

Sanctus autem caurannus romano territo-  
rio oriundus cum beato dionisio diuissime  
me fuerat eruditus. qui a beato clemen-  
te parisijs est directus. Qui cum semper super litora  
maris graderetur. nauem oneriferam reperies in ea  
ascendit. Et ecce ab orientali plaga dira grando pro-  
diit. Nauis autem vndarum percussis iactabatur. ita ut  
omnes qui aderant periculum mortis adesse clamarent.  
Statimque vir dei oculos in celum intendens cum  
signacula crucis contra ventorum rabiem exhiberet  
magna tranquillitas subito facta est. ita ut ethni-  
ci qui aderant accipientes ab eo fidei signaculum  
crederent in christum. Cum autem puenisset ad quondam  
insulam ubi templum veneris habebat. & spur-  
cissimo ritu cum multitudine populi annua festiui-  
tas celebratur. Ecce sacerdotis filia grauius a de-  
monio arrepta euolare cepit & clamare per capita  
caurannum christi famulum aduenisse eiusque occur-  
sui se debere preparare. Et cum ante virum dei ve-  
nisset demoniaca multitudo per os eius clamabat.  
Cur serue dei antiquis sedibus auellere nos veni-  
sti. Huius quippe terre populus fidem christi non ha-  
bet. Videntemque vir dei puellam grauius vexari. sub  
trinitatis nomine eam liberauit expulso demonio.  
Quod videntes cuncti qui prestigij demoniace im-  
fultationis detenti aderant festinanter ad dei famu-  
lum confluere christi signaculum postulantes. Prete-  
rea per diuersas maris insulas quicumque a demonio  
vexabant amentius clamabant famulum dei adue-  
nisse. eumque festinanter adiri debere. Et quicumque  
accedebant repata sospitate fugatis spiritibus ad  
propria redibant. Cumque per his signis ab omni populo  
honoraretur. timens ne ventus humani fauoris sub-  
riperet quod in celo humilitas collocabat. prospero  
cursu massiliam petiit. ubi parum commoratus mul-  
tos ab idolorum cultura reuocauit & in fide christi  
solidauit. Post hoc ad cognotum urbem illustra-  
dam accessit. ubi a paucis christianis qui ibi erant  
susceptus. multos quoque ab idolatria conuertit.  
Cum autem iter carperet. vi. ab urbe miliario occur-  
runt ei filij belial armati. putantes eum plurimam fer-  
re pecuniam. statimque omnibus suis fugientibus  
inimicis persequentibus. ipse solus remansit intrep-  
idus. malensque mori quam fratres suos perire. Alti  
clamare cepit. Nolite homines nolite perire innocen-  
tes. pecunia quam queritis non habetur mecum. Tunc  
ad eum illi reuersi rogabant ut perderet. Qui vnus  
tamen solidum quem sibi per viatico seruauerat. eis ostē-  
dit. Reliqua enim omnia pauperibus erogauerat.  
Tunc illi putantes se ab eo illusos. euaginato gla-  
dio ceruice vltro subdita caput eius amputaue-  
runt.

XXV.

De sancto  
luciano beluacensi. Ex gestis eius.

Sanctus quoque lucianus beati petri apo-  
stoli discipulus. beato dionisio a beato  
clemente socius & coadiutor traditus. Quem  
euangelizandi gratia beluacum misit. quo custodia

romanoz & militaris exercit? residebat. quia  
gens beluacensiu semp bellicosa fuerat. ideo ppter  
insolentia eoz seu ppter custodias ceteraz ciuita  
tum. hijs in pibus tunc romanus versabat exerci  
tus. **Hic** igit lucian? a beato dionisio miss? a quo  
psbiteri supsit officiu. xpm predicare cepit. mul  
tosq; ad fidem ei? a cultu demonu couertit. **Erat**  
aut vir mire patientie. sume abstinentie. et omni  
copia gratiaru exornat? . nec alius erat ei cib? af  
fiduus q; herbaz virentiu esus. **Portu** aq; frigide  
corp? fesso tribuebat q;dragesime dieb? bis i septi  
mana cib? corp? mstrabat. **Sustentabat** em eu ce  
lestis alimentie vict? & mēbra debilia diuina gra  
tia roborabat. **Cum** aut iulianus pfectus impiissi  
mus qui decreta principu recepat vt in xpianos  
seuiret audisset lucianum ab vrbe roma egressum  
vt alijs puincijs euangeliz veritatis inferret. &  
idola sterenda doceret fuitbund? precepit trib?  
pueris suis fortissimis. iacimo. lario. & antro. vt  
sanctu dei vbiq; possent pquirent. eumq; si  
reperirent audientie sue presentarent vel gladio  
feriendum traderet. **Qui** cu eum p diuersas puin  
cias quereret. audito q; in gallia pdicaret ira ma  
gis accensi gallias penetrare. euq; .vi. id? ianuar.  
beluaci populum docentem repperunt. **Qui** cum  
eos eminus venire pspiceret a pdicatione no de  
stitit. sed populū exhortans ait. **Ecce** fratres & fi  
lij karissimi iam michi dñs laborum meoz retribu  
tor adesse dignatus est. **Et** ia corpus quide nimia  
senectute lassatu est. sed aia cum fructu martirij  
ad palmam puenit. **Vos** ergo in accepta pdicati  
one firmissime stete. nec tertoz principu aut mala  
suasio vos a vite monitis valeat reuocare. vt ibi  
sequant merita gregis vbi precessit fortitudo pa  
storalis. **Hijs** dictis oculis & manibus in celu di  
rectis totis virib? cepit xpo gratias agere. q; san  
cti martiris dionisij dignabat eu dnozem efficere

.XXVI.

**De** martirio ei? & exequijs  
**U**nc egressus ab vrbe cu duobus pueris  
maximo & iuliano. puenit ad montem  
tribus fere miliaribus ab vrbe distancē  
sup fluuiū thare. **Tunc** apphēdentes impij a iu  
liano directi duos pfectos pueros gladio mfece  
runt. **Sanctum** vo lucianum cu indignatōe al  
locuti sunt dicentes. **Tu** ne es qui maleficijs tuis  
populu seducis. ut sacratissimis dijs no immolet  
sed inuictissimoz principu decreta contemnant.  
**Qui** respondit. **Ego** malificus no sum sed benefi  
cius eruditus supnis. populo via veritatis ostēdo  
& dominum hiesum christu; quō in offenso pede  
sequant innotesco. **Tūc** apphēdētes eu vincētis  
manibus ceciderunt. **Illoq;** cōstanter pseuerante  
vnus ex militib? euaginato gladio caput eius ab  
scidit. **Cūq;** cadauer sancti iaceret exanime vidē  
tibus militibus & vulgi multitudine lux de celo  
sup sanctum corp? emissa est. & vox cu luce pari  
ter venit dicens. **Euge** bone famule luciane q; pro  
me sanguinē tuū funderē non dubitasti in terris.  
**Veni** ad pparatam tibi mansionem in celis. **Rece**  
dentibus aut a loco ministris nequā. erigens se sā  
cti viri corp? exanime apphēdēnsq; manu ppa  
caput sanctū absūsum. stabili gressu quasi tribus  
miliaribus thare vado trāspōsico. puenit ad locū  
in quo se funeri tradendum vir sanctus elegerat  
vno ab vrbe miliario ibiq; requieuit. **Viri** autem  
eiusdē loci qui eius fuerant admonitōne conuersi  
venerunt deuotissime cu aromatib? & sepelierūt

sacrum corpus. **Cūq;** illud reconderet. apte sunt  
nares eoz. et senserūt odorē qualem nunq; antea  
senserant aromata. s. angelozum qui ob sancti vi  
ri exequias a domino destinati fuerāt. **Et** couersi  
sūt eadem hora quasi quingenti viri gratias agen  
tes deo. **Iam** aut p eum couersi fuerant in gallijs  
plusq; triginta milia virozum. exceptis mulierib?  
& paruulis.

.XXVII.

**De** legatione sancti reguli siluanectensis.

**Ex** gestis eius.

**S**anctus autē regul? cū beato dionisio a  
beato clemēte i gallias est direct? . **Hic**  
quondā beato iohāne aplo post disper  
sionem p iudeam aliasq; puincias pdicāte. adhuc  
iuuenis ex grecoz finibus nobili psapia exortus  
inter confluentiu turbas ad eius mellifluā cū sum  
ma deuotione pdicātoez cucurrit. **Moxq;** fidelis  
auditor paternas possessiones & diuitias plimas  
quibus affluebat detrahens. **Hozum** precū mani  
bus indigentiu sagaciter celo condidit. atq; cun  
ctis adhuc nouus tiro christi diabolicis renūciāf  
pompis. ab hui? naufragio mundi gaudēs nud?  
enahit. & ad magistri documenta mente libera re  
dijt. **Sed** eo in pathmos insulam relegato. tāci pa  
troni solatio destituit? . **stetibus** & orationi incu  
buit. **Interim** anopagitam dionisiū athenis cum  
pluribus eiusdē vrbis xpiane incolis sacramētis  
imbutum audiuit. eiusq; felici cupiēs iungi cōso  
tio athenas venit. **Inde** romam pgens a beato de  
mente papa cū sancto dionisio multisq; fidelibus  
qui eum comitati fuerant omni cum honore susce  
ptus est. **Cūq;** sanctorum puentus apostolicis in  
formare? sanctionib? . **Hijs** sancti viri a beato de  
mente directi. apostolica benedictione roborati  
& spiritussancti amore succensi. domimici fideles  
agricole ruris barbaricis pectoribus verbum dei  
inlerentes. arelatensiu venerunt ad urbem. tantā  
q; gratiā sanctis suis largitus est dñs. vt eozum  
pdicātoei plebs arelatē. nullo modo resisteret  
sed euangeliu xpi deuotius suscipiens mentib? cō  
dutorē oim fideliter adoraret. **Erat** em ibi maxi  
me veneratōis templum. quo martis statua ab om  
nibus colebat. **Quā** beat? dionisij nullo hoim la  
bore. sed diuini nominis inuocatōe confregit. &  
eliminatis soliti cult? spurcicijs. ad regenerandū  
populum dei baptisteriu ibi fieri pcepit. **Ipsuz** vo  
templum sb veneratōe beatorum aploz petri &  
pauli ecclesiā consecrauit. **Videns** autē regionis  
illi? populū idolatrie sacrificijs dcuire. p diuer  
sas puincias cōmunistros suos diuidens. & p sin  
gulos dilectōis causa deslens abire permisit. **Be**  
atum vero regulum pontificali benedictione de  
coratum arelatensi ecclesie pesse ostiuit. **Ipsē** ete  
nim cum sancto rustico & eleutherio fines gallie  
penetrans parisijs venit. **Vbi** illi multis afflicti  
tormentis. laboris sui palmam capitali sententia  
repperunt.

.XXVIII.

**Qualiter** ei reuelata est passio sāctorum dionisij  
et sociozū eius.

**H**ccidit autē vt dum quadā interfectōis  
ipozum die. beatissimus presul regulus  
arelatensi populo iā ex more ecclesiā fre  
quentanti. publicam missam celebraret. dominica  
oratione dicta & apostoloz nomimb? recitatis.  
adiunxit & beatīs martirib? tuis dionisio rustico  
& eleutherio. **Quo** dco. paululū stupefact? secū  
mirari cepit cur preter solitū hoc dixerit. **Et** ecce

apparuerunt tres columbe sup altaris crucem re-  
 sidentes. horum martiriz nomina pectoribus san-  
 guine habentes inscripta. quas beatus presul dili-  
 genter intuitus. beatu dionisiu & socios eius per  
 coronam martiri celos ascendisse p spum sanctuz  
 cognouit. Mox aut columbe ab oculis ei? elapse  
 sunt. Expleta aut dominici corpis consecratione  
 paucis secū quos voluit retentis. ceteros discede-  
 re fecit. Quib? visionem amarissime flens narra-  
 uit & ait. Heu q? libenter corp? hoc neci traderē  
 ut tantoz viroz societate nō carerem. Tunc vo-  
 cato quodā felicissimo epō qui a beato clemente  
 papa illuc forte tūc venerat. plebem sibi traditaz  
 illi? custodie delegauit. Ipse vō iter arripies pau-  
 co comitatu sanctoz psecutus vestigia parisius  
 venit. Tunc diligenti inuestigatōe secreta sancto-  
 rum martiriz requirēs corpa te locum interfectio-  
 nis ipsoz. tandem ad vicū catulliacū puenit. & a  
 quadam matrona nomine catulla que ibi moraba-  
 tur hospitium sibi prestari caritatis gratia petijt  
 Ipsa ergo an xpianus esset requirere cepit. Fuēat  
 em a beato dionisio signo crucis psignata. quo se  
 esse xpianum respondente addidit ipsa. Dic que  
 so ex cōsortio isto? martiriz dionisij & socioz ei?  
 fuisti. Ipse vero horum noīa audiens oboztis pro-  
 ful? lacrimis pfortē se esse pfectus ē. Nocte at se  
 quenti nondum em psecutionis pcella quieuerat  
 sanctum regulū ad sepulchra martirū duxit. Per  
 tres autē dies cupiens diuinis instrui disciplinis  
 ipsa catulla beatum regulū secum detinuit. & su-  
 per sanctoz corpa basilicam edificauit ligneaz p  
 tpe satis honestā. Quā sanct? presul honore ipo-  
 rum martiriz psecrauit. **XXXIX.**

**De aduentu eius in siluanectum & conuersione  
 vrbis.**

**D**einde p hospitalitatis gētia catulle grās  
 referens. siluanectū. vrbem ire dispo-  
 suit. Cum aut inceptum iter faceret. in  
 villa quā dicunt lauitrā inuenit nō puam multu-  
 tudinem hoīm idolo mercurij sacrificij victimas  
 offerentem. Qd videns athleta dei ingemuit. &  
 populo idolatrie cultui dedito adolens ad oratio-  
 nis confugiū redijt. & pmissio sancte crucis vexil-  
 lo cunctis astantibus pastoralī simulacrū pcutit  
 baculo mox diuino numine & sancti presulis in-  
 tercessione cōmūtū est idolum & quasi in pulue-  
 rem redactū. Illa aut rustica manus diuine cedēs  
 virtuti nlla aduersus eū (ut mos est eoz) seditio-  
 nem excitauit. sed iussioni obediens pfulis sacro  
 baptismate purificari non renuit. In loco vō ubi  
 idolum pfregit in honore dei genitricis altare de-  
 dicatum statuit. Erat aut in ciuitate siluanecten  
 si matrona quedam callicia noīe p̄dicte catulle cō-  
 sanguinea. Que beati viri audiens famā. ad p̄di-  
 ctam villam occurrit ut quātotius ad ciuitatem  
 pperaret. vnicunq? sibi redderet filium a demone  
 possessum lacrimabiliter exozās. Qui lacrimis ei?  
 condolens prexit & domum ingressus & increpa-  
 to demone orationē dominicā & simbolū super  
 caput incepit pueri. Mox vero demon hac oratō-  
 ne territus diuinoq? verbere tortus in vespertili  
 onem mutatus egrediē. Et q? immundissimus for-  
 didum induerat animal. in mundū non immerito  
 querere voluit hospitium. Asinumq? quo sanct? p̄-  
 sul longi labore itineris fessus leuari solebat. cer-  
 nentibus cunctis qui aderant cum assūpti corpo-  
 ris forma ingredi voluit. Sed qui qnondā qd na-

tura negauerat asinā humanis coegit uti loq̄lis.  
 hunc sancti reguli meritis. salutis vexillum quod  
 nūq? cognouerat cōponere docuit. Nā pede cru-  
 cis signum i terra figurauit. & quasi deū adiuto-  
 rem sibi inuocaret erecto in celū capite plus soli-  
 to rudire cepit. Sic diuina potentia sancti p̄sulis  
 asinum ab iniquo hospite liberauit. Tunc maxima  
 pars illoz quoz deus cor tetigit. confitentes pec-  
 cata sua ut sine dilatione baptizarentē petierunt.  
 Beatus aut regulus puez a quo demoniū eiecerat  
 cum maxima populi multitudine baptizauit.  
 Qd videntes temploz pontifices inuidie facibus  
 accensi. ut a finibus suis deoz suoz hostis exte-  
 rimaret. quintiliano vrbis p̄fecto suadere ceperunt  
 Tunc p̄fect? deozum suoz contemptu motus  
 ira dictante respondit. Ite & dijs nostris ex mo-  
 re libamina p̄parate. vbi supueniens eū ad sacrifici-  
 andum cogam. Vel si noluerit. diuersis cruciat-  
 bus afflictū merite neci tradā. **XXX.**

**Qualiter in carcere vincetos miraculo liberauit.**

**Q**um aut beatus regul? baptizata immē-  
 sa populi pre ad hospitium qd sibi calli-  
 cia parauerat iam nocte imminente re-  
 dieret. veniēs ante hostiū carceris in ipso vrbis in-  
 troitu inuenit quosdā xpianos predicti carceris  
 ergasculo nexos. Qui eius transitū audientes ut  
 eos respiceret immensis vocibus clamare cepunt  
 Ad quoz voces subsistens. an christiani esset re-  
 quirere cepit. Illi se a beato dionisio sub sancte tri-  
 nitatis nomine baptizatos. & ppter huius p̄fessio-  
 nem a p̄fato relegatos voce clara responderūt.  
 Tunc athleta dei nō insani ferocitate p̄sularis ter-  
 ritus. astantibus sibi quibusdā fidelibus. nō est in-  
 quit bonum quos diuina clemētia spiritalib? vin-  
 culis demonum absoluit. materialibus hoīm nexi-  
 bus detineri. Hoc dicens pastoralī virga imo vir-  
 tute diuina carceris hostiū pcutiēs fregit. & cū  
 magna cōstantia illos abire p̄cepit. Mox custos  
 carceris qd viderat cōcite p̄fecto retulit. Quē  
 nimio furore accensum & ad pquirendū s̄ctum  
 dei iam insurgentem. vxor eius q fuerat a beato  
 dionisio baptizata detinuit. & suis p̄suasionibus  
 ab incepto desistere fecit. Beatus aut regul? con-  
 suctam capiens cenam. & cum alijs discipulis suis  
 p totam noctem i dei laudibus p̄seuerans p̄pli  
 conuersione deū precabat. **XXXI.**

**De conuersione p̄foidis & subuersione idolorum per  
 ipsum.**

**I**nterea p̄fecto mani et puigili medita-  
 tione de nece presulis tractante. christo-  
 vero solita pietate fidelis sui salutez di-  
 sponēte. iam maxima noctis trāfacta parte. san-  
 ctus dionisius apparuit p̄fecto cū suis duob?  
 socijs in visu dicens. Quintiliane dñs hiesus chri-  
 stus cui? seruos nos p̄fessioe fideli facemur. huc  
 salutis tue causa nos misit. ut relicto demonum  
 cultu ad eum cōuertaris. & postposita tirannide  
 domitiois p̄fectura. christiane religionis am-  
 modo fidelis cultor efficiaris. Sūmo vero mane  
 fratrem nostrū inquire regulum. a quo indulgen-  
 tiam petens quidquid dixerit sine cōtradictione  
 pficias. Peracta visione ad se reuersus preses q  
 viderat coniugi sue per ordinem retulit. & sancto-  
 rum imagines euidenti relatione significauit. Illa  
 aut dixit ei. Noneris karissime hos qui tibi locuti  
 sunt beatum dionisiuz & socios ei? qui a p̄fide  
 fescēnimo parisius martirij palmam susceperunt.

Vnde bonum est & salutare ut sicut diuinitus p  
eosdem sanctos tibi reuelatū est sanctum dei pon  
tificem nō vt disposueras requiras. Et quidquid  
preceperit facias. ne omnipotētis xpianoz dei irā  
incurras. Beatus vō regulus mane facto templū  
quo prefectus sacrificium parari dixerat ingressus  
est. qd̄ inera muros ciuitatis sicum magno venera  
batur cultu. Erat em̄ mire cōpositōis & ornatus  
in quo erant q̄ plurima demonū diuersi generis  
simulacra. que cuncta diuini nominis inuocatōne  
athleta dei imo deus p̄ illū in momento subuertit  
Tunc sacerdotes qui iussis insistebant sacrificijs  
deozum suoz interitū cōsiderantes. cū magno vlu  
latu discurrebāt. pectora impiē tundētes. et nūq̄  
em̄ scelus in seculo fuisse p̄clamantes prefecti do  
mum cum magno strepitu ingressi dicebant. Cur  
maledicte deoz sanctuarja destrui pateris. Cur  
impatoris legem euertentē infelix p̄ses nō punis.  
Viuus debet incēdi regulus. qui sacrilega manu  
deos nostros urbis p̄fectores tangere nō timuit  
Et dum talia indiscreto p̄sequerentē luctu. quidā  
ex maioribz populi qui ob hoc illuc conuerāt. vt  
iudicis aīm ab insana sacerdotū p̄clamatoe auer  
terent. Verbum em̄ vite iā p̄ beatum vix suscepe  
rant. dixerunt. Nō est bonum ut hozz iniuste accu  
sationis querimoniā aduersus sanctū dei temere  
suscipias. donec discussa veritate quis hozz potius  
credi debeat cognoscas. Ille diuine visionis non  
immemor. cū iuge & familia ad virū dei se cōtu  
lit. & ad pedes suos p̄cīdens p̄ ignorantia sua in  
dulgentiā fuis lacrimis postulauit. Et cuz vidissz  
beatus regulus totū vrbis multitudinē cū suo p̄si  
de cū om̄i deuotōe ofluente exultauit. & publi  
ca voce xp̄o benedixit. Tercia vō die indicti tein  
nij. templum ī quo simulacra deposuerat ecclesiā  
dedicauit. et altare in honore beate marie virgis  
statuit. p̄lmqz baptizauit. **XXXII.**

Qualiter raris silentiū imposuit & de morte ei.  
Vn aut ordīnatis ecclesiasticis rebus ec  
clesijs agruis in locis p̄ vicis edificatis  
pastorali sollicitudinē p̄rochia ex more  
pagraret. vt si in officijs diuinis & ecclesiasticis  
cultibus aliquid negligentē fieret. fidelis xp̄i cul  
tor cognosceret. contigit vt quadā die ad vicum  
ruliacum eiusdē deuotōis gratia & studio religio  
nis accedens. nō modicā cristicole plebis inuene  
rit multitudinē. mox presentū consilio vt liberis  
multitudo foris inclusa loquētis verba perciperet.  
cathedrā pontificalem extra ecclesiā sub diuo pa  
ri p̄cepit. Cū autē diuinis insisteret verbis & ad  
vesperz vsqz sermonis p̄raberet textū. ecce que  
dam garrulitas ranaz pfuso & tedioso sonitu ex  
more vociferantiū a lacu qui forte ibi hiemale im  
bre maior solito cōgestus fuerat exorsa est. Cūqz  
sibi loquenti hāc inquietudinē obesse. & multitu  
dinis aures inordinatis obstrui vocibus sensisset.  
tanto motus tedio cōtinuo p̄cepit. vt ipse & om̄is  
eoz posteritas frenis perpetui tenerentē silentij.  
p̄ter vnā que ceteris damnatis solite vocis sem  
per veterē officio. Qd̄ facti p̄sulis imperiū nul  
la seculoz vetustate consūptum. sicut prius iusse  
rat adhuc ibi videmz obseruatū. Completis igit  
in regimine ouilis dei. lx. annis. iij. kal. aprilis car  
nis vinculis absolutus migravit ad superos. Et se  
pelierunt eū ad orientālē partē ciuitatis in eccle  
sia beatorum apostolorum petri & pauli. quā ipse  
sanctus p̄sul in honore ipsozum consecrauerat

XXXIII.

thaurini ebroicensis.

De ortu facti

Ex gestis eius.

**T**empore domiciani regis fuit vir quidā  
rome nomine tarquinus paganus qui vt  
seuissimus lupus p̄sequebat xpianos. ne  
sciens vxorem suā esse dei famulā. Illa aut sine ces  
satione assiduabat dñm oratōibus. vt vix suū cō  
uerteret ad xpianitatis ritū. Insup etiā talē ip̄is  
filium daret. qui veluti samuel semp dño deserui  
ret. Et ecce quadā nocte cū fessa quiesceret. vidit  
sibi astare angelicum vultum veterū sua virga tā  
gentem. & post paululū p̄cedere virgam instar li  
lij cui? flores nimii dabant odorem. Adueniente  
aut tpe infans nascit. & taurinus a parentibz vo  
catur. Mox aut vt tempz sacri baptismatis adue  
nit. ad baptizandū illum sancto clementi aposto  
lico tradidit eiqz somniū q̄ aliquādo viderat nar  
rauit. Qd̄ audiēs beatus clemēs. ipse eū de sacris  
fontibus sustulit. Vocans aut beatū dionisiū ari  
opagitam qui cū eo tunc rome versabat. retulit  
ei somniū euericē & ait illi. Suscipe illum quo ad  
usqz gratia spūs sancti confirmē eum. At ille gra  
tanter suscipiens eum. ferē tali voce erupisse. O  
fili. multa p̄ xp̄o tibi debent certamina. Qui bea  
tus dionisius cū a beato demete in gallias mitte  
retur. secū filiulū suū taurinum p̄ibus matris vi  
ctus adduxit. et eū cum omni diligentia spiritali  
nutriuit. Et vt cognouit cū hoste rapido se habe  
re pflictū taurinū eundē ebroice ciuitatis ordīna  
uit ep̄m. Jam em̄ ordīnauerat ī ciuitate camerata  
germanū ei? gaugericū. **XXXIII.**

De accessu ei? apud ebroicas & p̄sione vrbis.

**S**anctus aut taurinus a beato dionisio cō  
fortatus & instructus. ebroicas adiens  
priusqz appropinquaret porte ciuitatis  
in tribus se opposuit figmentis p̄tra illū dirus ho  
stis. Vno in specie vrsi. alio leonis. tercio bubali.  
Quibz diuina virtute lupatis ait ad sathan. O mi  
ser modo assimilaris mutis animantibz derelicto  
p̄sortio tui cōditoris. Est tibi modo meli? aut ali  
qd̄ gaudium. Respondit sathan & ait. Quale mi  
chi gaudiū erit modo. dum tu huc adueneris po  
testatē meā euertere cū deo tuo. Tū michi locz  
remāserat in hac puincia. Illū em̄ qui huc te trās  
misit cito faciā interire. vt tecū meā singulare cer  
tamen. Hīs dictis nusqz cōparuit. Tercia die cū  
vir dei in domo lucij p̄dicaret. subito demon filiaz  
eiusdem lucij vexare cepit. atqz in ignem misit.  
Que statim mortua est. Tunc beatus vir diuissi  
me orauit. & infusus lacrimis tenens eius manus  
dixit. Eufrasia in nomine dei mei hiesu xp̄i surge.  
Que statim surrexit. & nullum signum adustiois  
in ea appuit. Baptizati sē aut illa die. c. xx. hoies  
octo ceci illuminati. quattuor muti sanati alieqz  
virtutes nō modice patrate. Intranibz aut pha  
num diane dixit beatus taurinus. Ecce dea vestra  
rogate illam vt adiuuet vos. Sacerdotes aut pro  
strati ceperūt clamare dicentes. Sancta diana in  
uictissima dea vindica nos & te de malefico isto.  
Demon aut qui intus latebat dixit. Cessate mise  
ri cessate me inuocare. Ex quo em̄ vir iste feruus  
dei altissimi ingressus est hanc ciuitatem. ergo ca  
thenis igneis relegatus teneoz. Nec auderē loq̄  
nisi ipse iussisset. Tunc beatus taurinus ait ad il  
los. Vultis videre deā vestram. Et p̄cipiente eo  
demoni vt exiret de simulacro. apparuit ethiops  
niger quasi fuligo p̄lixam barbā habens. ex ore

scintillas igneas emittens. Hanc effigiem videntes  
populi prostraverunt se ante pedes sancti obsecran-  
tes ut ab hac eos mortifera bestia liberaret. Quos  
ille consolatus est dicens. Nolite timere. tantum fidei  
habete. Et ecce angelus domini splendens ut sol ad-  
venit. omnibusque cernentibus a templo ligatis in dor-  
so manibus eius abduxit. Et baptizati sunt illa die  
duomilia virorum. multique infirmi curati. Inter  
quos et ego a deo datus frater eufrasie credidi et  
baptizatus ab ipso sub sacro fonte leuatus. ac po-  
stea ad honorem presbiterii ab eodem promotus. Tunc  
expurgavit templum diane ab omni spurcicia idolo-  
rum et consecrauit illud in honore sancte dei geni-  
tricis marie. Tunc cepit circumquaque idola destrui  
& ecclesias consecrare. diocesim circumire. & cano-  
nice ordinare. **XXXV.**

**De sancto eugenio toletano.** Ex gestis eius.

**S**anctus quoque eugenius ex socijs beati  
dionysii fuit vnus. a quo toletanis ad  
dicandum destinatus. postquam multitudine  
populi barbarica ad deum conuerit nimio deside-  
rio videndi beatum dionysium successus iter arripuit.  
Cumque iam pene quatuor milibus ab urbe parisi-  
orum propinquaret loco nomine diolio. subito rabi-  
es persecutorum longe lateque dispersa inuenit eum  
cum multitudine credentium. Interrogatus ab eis  
quem deum coleret. respondit se tota deuotione prole-  
re christum. Tunc iubent eum interfici. corpusque eius in  
lacum mercatorum iam dicte ville diolio vicini precipita-  
ri occulte. ne forte a christianis inueniret. & in memo-  
riam ac laudem postmodum haberet. Cumque multis die-  
bus illic corpus sanctum delituisse. nulla tamen  
quod dictum mirum est corruptiois putredine viola-  
tum est. Postquam vero persecutorum cessauit insania  
quidam illustris & diues nomine ercolus in predicta  
villa propollens. in somnis a quodam sene admonitus  
simulque ab infirmitate qua tenebatur curaturus. di-  
luculo surgens cum comitatu multo ad lacum prece-  
dit. ibique corpus beati martiris sicut in visione didice-  
rat incoactum & nulla tabe infectum ac si eodem  
die decollatum fuisset inuenit. Cumque plastro im-  
positum ducere vellet ad sancti dionysii monasterium  
ut ibi sepeliret. bobus subito gressum figentibus  
nec ultra villo progere valentibus. rogauit omnes ora-  
re dominum ut ostenderet quo martir sepelire deberet.  
Solusque cunctis bobus preter duos. erant enim  
quinque iuga. Illi duo concite eucurrerunt donec ad  
presertim viri predicti puenerunt & tunc gradum fixe-  
runt. Vbi etiam modo requiescit. ibique multis mi-  
raculis claruit. Huius natale celebratur. xvii. kl. de-  
cembis. **XXXVI.**

**Edictum domiciani contra mathematicos.**

**Eusebius in cronica.**

**A**nno imperij sui. xlii. domicianus rursus  
philosophos & mathematicos urbe romana  
edictum exersit. Helimandus li-  
bro. xl. Horum mathematicorum vnus ut supra posi-  
tum est ascedarione nomine sciscitatus est quis  
eum maneret exitus. Qui respondit. ut in breui  
luceret a canibus. Quem domicianus statim ius-  
sit occidi & sepeliri ut quasi mendacium argue-  
ret. Sed repente orta tempestas eundem sepulchrum  
mox eruit. quem statim erutum canes decerpserunt.  
Nec est mirandum mathematicum ante mortem po-  
tuisse predicere. quod ei euenturum erat post mortem.  
Quia ut ait papa gregorius solent demones ml-  
ta vera predicere ut possint animam ex aliqua fal-

sitate laqueare. Et ut ait augustinus. Quotiens  
astrologi mirabiliter vera respondent. non immeri-  
to creditur id occulto instinctu fieri spirituum non bo-  
norum. quorum cura est has falsas & noxias opi-  
niones de astralibus fatibus inserere humanis men-  
tibus atque firmare. Non horoscopi vocati & inspe-  
cti aliqua arte que nulla est. Si autem querat a me  
quomodo vel ipsi demones id potuerunt prescire  
Respondet. iam domiciano fortassis occulte inspi-  
rauerant ut ascedarione occidi & sepeliri faceret  
& iam tempestatem in proximo futuram tanquam aeris  
habitatores presenserant. & canes ad eundem locum  
uenturos nouerant. aut etiam ipsi demones in canes  
transfigurati hoc fecerunt. Non enim dixit suetonius  
hoc narrando. utrum illi casus fantastici aut veri  
fuerint. Hoc igitur presciscerunt quod facturi erant  
Certum est autem quod libentius eundem viuum decerpse-  
rent quam mortuum. si promissi fuissent. **XXXVII.**

**De arrogantia & meticulositate & forma & mor-  
te ac exercitijs eius.** Hugo.

**D**enique domicianus in tanta supbia euasit  
ut deum & dominum se totius mundi appel-  
lari iuberet. **S**uetonius. In senatu  
iactare non dubitauit. & patri se & fratrum imperium  
dedisse illos sibi reddidisse. Pari arrogantia cum  
perceptorum suorum nomine formalem dictarum epi-  
stolam sic cepit. Dominus & deus noster sic fieri iubet.  
Unde institutum est post hanc. ut ne scripto qui-  
dem vel sermone cuiusquam aliter appellaret. Statuas  
sibi in capitolio non nisi aureas & argenteas po-  
ni permisit ac ponderis certi. Per hoc terribilis cum  
etis & inuisus. Tandem oppressus est amicorum liber-  
torumque intimorum conspiratione simul & uxoris. An-  
num diemque ultimum vite suspectum iam pridem  
habebat. quare pauidus semper & anxius. minimis  
etiam suspicionibus propter modum commouebatur. Tem-  
porum vero suspecti periculi appropinquante. sollicitior in  
dies porticum in quibus spaciari consueuerat peries  
perhenge lapide distinxit. ex cuius splendoris per ima-  
gines quidquid a tergo fieret prouideret. utque do-  
mesticis persuaderet. ne bono quidem exemplo auden-  
dam patroni necem neronis. liberum cuius manu  
in adipiscenda morte adiutus ille existimabat. ca-  
pitali pena condemnauit. Denique flauium clemen-  
tem patruem suum repente ex tenuissima suspi-  
cione interemit. Quo maxime facto. maturauit sibi  
exitum. Scatura fuit perera. vultu modesto rubo-  
risque pleno. grandibus oculis. verum acie hebecio-  
re. caluicio quoque deformis. & obesitate ventris  
& crurium graclitate. Caluicio ita offendebatur  
ut in contumeliam suam traheret si cui alij ioco vel  
iurgio obieceret. Armorum nullo vel sagittarum  
periculo studio tenebat. quibus quarundam etiam fera-  
rum capita ita ex industria fige a plerisque specta-  
tus est. ut duobus ictibus quasi cornua efficeret.  
Nonnunquam in pueri percul stantis presentis per sco-  
pulo dispersam dextere manus palmam. sagittas  
tanta arte direxit. ut omnes per interualla digitorum  
innocue euaderent. **H**ugo florentiensis li-  
bro quarto. Sed cum in urbe roma senatum po-  
pulumque lanaret. & foris male dispositum exerci-  
tum assidua hostes cedere conficerent. a senatu est  
damnatus & in palatio interfectus. Hoc quoque  
diffinitum est. ut omnes qui ab eo in exilium extru-  
si fuerant decreto senatus reuocarent. & suas re-  
ciperent facultates. Corpusque eius humana caruit  
sepultura. **S**uetonius. Occisus. propter in differentem

miles grauissime tulit. Contra senatus adeo leta  
tus est. ut repleta certatim curia non temperaret.  
quin mortuum contumeliosissimo atque acerbissimo  
acclamationum genere laceraret. scalas etiam inferri  
clipeosque & imagines eius coram detrabi & ibidem  
solo affigi iuberet. Nouissime eradendos ubique ti  
tulos. abolendamque omnem memoriam decerneret.

XXXVIII.

De imperio nerue  
& vita sancti thimothei apostoli.

**N** Erua denique senex domiciano successit  
patronio prefecto factore & pthemio  
spadone interfectore domiciani. **E**u  
sebius. Cepitque anno domini. xc. mundi vero quarti  
millesimo. lxi. Impauit autem anno vno & mensibus  
quattuor.

**A**ctor. Eodem anno ut legitur sa  
ctus thimotheus multa pro veritate passus ad dominum  
migravit. Cuius vitam polycrates presbiter scripsit.

**P**olycrates. Hic thimotheus ciuitate listris  
licaonie ceteris. a paulo apostolo edoctus est. & con  
peregimus eius factus. deuenit cum eo ad splendidis  
simam ephesorum metropolim. a quo episcopatum ibidem  
primum consecutus est regnante nerone apud roma  
nos ubi in doctrinis & miraculis ac conuersationi  
bus chozuscavit. Non solum vero apostoli pauli sed  
& gloriose theologi iohannis qui supra pectus domini  
in. c. r. visor & auditor factus est. Nerone enim  
principes apostolorum petrus & paulus male tracta  
te martirio. conuenit iohannem theologum adesse  
splendide metropoli. scaturientem de naufragio.  
ubi etiam qui discipulos domini secuti fuerant apud se  
constituta differentibus linguis descripta. de factis  
miraculis a domino nescientes ordinatim componere.  
conuenientes ad ephesorum urbem secundum comunem  
sententiam iohanni theologo obtulerunt. qui omnia  
desiderans gaudenter motus. que ab ipsis dicta sunt  
in tribus euangelicis. constituit secundum ordinem mathei  
scilicet & marci ac luce. eorumque nominatim singu  
las singulis euangelicis supposuit. Inueniens autem eos  
dispensationes humanitatis narrantes. ea que diu  
no peccatore hauserat. & ab illis dicta non fuerant  
ipse pleniter narrauit. supplens etiam que minus ab  
eis dicta fuerant diuina miracula. Post neronem  
autem impante domiciano. iohannes ab ipso de urbe  
ephesorum exul factus. & in pathmos que est vna  
cycladum insula habitare iussus est. Interea sancto  
thimotheo episcopatum ephesorum metropolis dispen  
sante. reliquit prime idolatrie in his qui tunc ipse  
urbem habitabant remanserant. nec sinebant fre  
quentissime eos dehortare sancto archiepiscopo thimo  
theo. In die autem abominabilis eorum festiuitatis.  
transcurrens in medium porticus hortabatur eos dicens  
Viri ephesij nolite idolatre insanire. sed illud qui  
deus est plane cognoscite. At operarij dyaboli indi  
gnantes in doctrina eius. palis & lapidibus usum  
interfecerunt. Serui autem dei repaularunt eum  
adhuc spirantem in monte adiacente ciuitati. et ibi  
cum pace spiritum deo tradidit. Hoc factum est  
xxii. die mensis ianuarii impante nerua.

XXXIX.

De reuocatione iohannis  
de exilio & de suscitacione druziane & de chrato  
ne philosopho.

**H**ic vero nerua primo suo edicto cunctos  
exules reuocauit. quos domicianus exu  
lauerat. **M**iletus. Vnde factum est  
ut iohannes qui eius voluntate cum iniuria deporta  
tus in exilium fuerat. cum honore ephesim remearet  
Occurrit autem ei omnis populus exultans & dicens

Benedictus qui venit in nomine domini. Cum autem in  
gredere civitatem druziana que semper cum secuta  
fuerat & aduentus eius desiderio fatigata fuerat  
efferebat mortua. Flebant autem pauperes & vidue  
& orphani clamantes. Sancte iohannes apostole.  
ecce druziana efferimus que sanctis monitis tuis ob  
temperans omnes nos alebat. & deo in castitate &  
humilitate seruiens quotidie reditu tuum deside  
rabat dicens. O si videam apostolum dei antequam moriar  
Et venisti. & te videre non potuit. Tunc sanctus io  
hannes feretrum iussit deponi & corpus solui. &  
clara voce dixit. Dominus meus iesus christus exiit  
te druziana. Surge reuertere ad domum tuam. & pre  
para michi illic refectorem. Ad hanc vocem surrexit  
& iuit sollicita de iussione apostoli ita ut sibi vide  
retur quod non de morte sed de somno excitasset eam  
Altera die craton presbiter in foro proposuerat de con  
temptu huius mundi spectaculum. ut duos diuisi  
mos fratres produceret. quos fecerat distracto pa  
trimonio gemas emere singulas. quas in spectu  
omni pueri frangerent. Quod cum facerent. corrigi  
trahere apostolum. Qui vocans ad se presbiter ait. Stul  
tus est iste mundi contemptus qui hominum ore lauda  
tur. sed diuino iudicio contemnitur. Magister meus  
iuuenem cupientem ad vitam eternam attingere. his  
verbis instruxit. ut si vellet esse perfectus venderet  
omnia sua & daret pauperibus. Cui craton dixit.  
Humane cupiditatis fructus in medio hominum posi  
tus distractus est. sed si vere deus est magister tu  
us & hoc fieri vult ut hanc gemam precium eroze  
tur pauperibus. fac gemas reintegrari. ut quod ego ad  
famam hominum feci. tu ad gloriam magistri tui facias fi  
eri. Tunc apostolus colligens fragmenta in manu  
sua. oculos ad celum leuauit & ait. Domine iesu  
christe cui nichil est impossibile. adesto nunc super lapi  
des istos. quos ignorantes fructus elemosine ad  
plausum hominum confregere. tu domine per manus angelo  
rum tuorum eas recupera. ut eorum precium misericordie  
fructus expleat. Cumque fideles qui cum eo erant re  
spondissent amen. ita solidata sunt fragmenta gem  
marum. ut nec signum aliquod fractionis remaneret  
Tunc presbiter cum his iuuenibus & cum discipulis suis  
pedibus apostoli proclucius cum omnibus credidit. et  
fidem domini nostri iesu christi predicare cepit. Duo  
quoque fratres illi venundantes gemas quas vendi  
to patrimonio emerant. pauperibus tradiderunt. **XL**

De duobus qui relictis omnibus penituerunt &  
postea resipuerunt.

**T**unc etiam duo viri honorati ciuitatis  
ephesorum sequentes horum exemplum. ve  
dentes omnia sua et dantes egentibus. se  
quebantur apostolum pro ciuitates euntem et verbum  
dei predicantem. Contigit autem ut intrantes pergamum  
viderunt seruos suos in sericis vestibus proceden  
tes et in gloria seculi refulgentes. Vnde factum est  
ut sagitta dyaboli percussis efficerentur tristes. quod se in  
pallio vno viderent egentes. suos autem suos in pote  
tia fulgentes. sed hos dolos dyaboli intelligens apostolus  
ait. Video vos et animos mutasse et vultis. eo quod  
doctrinam domini secuti estis et omnia vestra pau  
peribus contulistis. Vnde si omnia recuperare vultis  
que in auro & argento et gemis habuistis deferre  
michi virgas rectas in singulis fascibus. Quod cum  
fecissent inuocato nomine domini uerse sunt in aux  
Iterum ait. Deferre michi lapides minutos a lito  
re maris. Quod cum fecissent. inuocata maiestate domini  
conuersi sunt in gemas. Tunc dixit eis per vii. dies

ite p aurifices & gemarios & dū pbaueritis auz esse verum & gemas veras nūciate michi. Qd cū fecissent ait **Ite & redimite vobis terras quas vē didistis. quia celozū premia pdidistis. Emite vobis sericas vestes vt pro tpe fulgeatis sicut rosa cui? flos dū odorē pariat. ruborē ostendat. repē te marcescat. In aspectu seruozū vestroz suspirastis. & vos effectos pauperes genuistis. Estote floridi vt marcescatis. estote diuites tpaliter vt in ppetuum mēdicetis. Ecce vosipsi inuocato nomine dñi hiesu xpi infirmos sanastis. demonia fatigastis. cecis lumina reddidistis. Ablata est hec gratia vobis. & facti estis miseri q cratis fortes & magni. Et q terrorem iussu vestro icuciebatis dmonijs amodo ipi demonia timebitis. Amator em pecunie seru? est māmone. Māmone autē nomen est demonis qui pest carnalib? lucris. & hijs qui mundū diligunt dñatur. Hec & alia plura dicente apostolo. efferebat iuuenis mortu? quem turbe faciētes exequias cū matre ei? vidua iacta uerunt ante pedes ei? rogātes. vt sicut dzufianā ita & hūc iuuenem suscitaret. Tancusqz oim erat fletus. vt etiā ipse aplus vix a fletu & lacrimis temperaret. Tūc psterbens se in orationē. diutis sine sleuit & ait. O iuuenis stactee lacrimas dño & pces simul effudi. ut surgas a mortuis vinculo resolutus. & hijs duobus accecto & eugenio annūcians quāta a miserimē gloriā. & quātam incurrerint penā. Tūc exurgens stactee? adorauit apostolum. & cepit increpare discipulos eius dicens. **Vidi angelos vestros flētes. & angelos sathane in vestra deiectione gratulātes. iā regnum patuz vobis & zetas plenas epul & delicijs ac gaudijs amifistis & loca tenebray vobis acquisistis plena draconib? & flamis stridentib?. plena cruciatib? dolorib?. fetozib?. terroze & horroze. vbi nō cessat vlulat? & luctus. Rogate igitē apostolū vt sicut me resuscitauit a mortuis ad vitam. ita & animas vestras que iā de libro vite delete sūt suscitē ad salutē. Tunc ipse stactee? psterbens se cū illis & omi populo omis pariter orabat aplm vt intercederet p hijs ad dñm. Quib? apostolus hoc de dit responsū vt p triginta dies penitentia deo offerrent. In quo spacio hoc maxime precarenē. vt virge auree & lapides ad suā naturam redirent. Qd cū factū esset flentibus & penitentibus illis & p eis intercedentib? vniuersis. dixit apostolus. **Sate vos volo qz dñs suscepit penitentia eozum. Ad illos autē cōuersos ait. Ite & reportate vgas ad siluā. & lapides ad harenā. Qd cū fecissent. receperūt etiā gratiam curationum quā amiserant.******

XLI.

**De conscriptione euāgelij iohis ptra hereticos.** Hugo vbi supra **Q**uam autē fuisse iohānes in exilio pululauerunt interea p asiam hereticozū semia quedā cherimthi. s. et hebionis vl ceterorum qui negant xpm in carne venisse. Quos idē theologus in epistola sua antixpos appellat. mundum ab angelis factū esse dicentes. et hiesum hominem tantūmodo fuisse nec surrexisse. Irridebāt quoqz ecclesiastica dogmata et resurrectionē mortuozum nō credebant. Cū redisset ergo ab exilio iam dictus apostol? cōpulsus est ab alie fratrib? et multaz legatōib? ecclesiarum. de coeterna patris et christi diuinitate facere sermonē. Qui mox in ipso sui facti euāgelij exordio patenter ostendit. q in pncipio erat verbū. et verbū erat apud

deum et deus erat verbum. Cui? sermone pōicta heresis abdicat. **Eusebius in historia ecclesiastica libro tercio. Iohānem tradunt vsqz ad vltimum pene vite sue temp? absqz vlli? scripture indicijs euāgelij pōicasse. Sed cū triū euāgelioz etiā ad ipsum noticia puenisset. pbasse quidē dicitur fidem et veritatē dictozum. deesse tamen vidit aliqua. et ea maxime que pmo pōicationis sue tpe dominus gesserat descripsit.** **Helmano? vbi supra. Sed pri? indixit ieiuniū omib? ut orarent se digna scripturum. Ferē autē illum p illo loco secretissimo in quo diuina scriptur? secesserat orasse. ut nullas huic insistēs opi vento? ibi aut imbrizū iniurias pateretur. hancqz eidē loco vsqz hodie reuerentiā elemēta seruare.** **Eusebi? vbi supra. Hirenē? in. iiii. cōtra heresim libro. Ecclesia inquit que est apud ephesum fundata est a paulo. a iohāne vero edificata.** **Policrates. Nā thimothe? ab eo pms eiusdē metropol' episcopatū suscepit. Qui postmodū de exilio rediens ephesum. et eundē sanctū thimotheū secū dum supradictū modū smisse vitam inueniens. p eoz postulationē qui tunc inuenti sūt sacrozū dei principes. pfulatū aplici throni suscepit et pmanlit. illam magne metropolis sedē sacrā moderans vsqz ad traiani imperiū.** **XLII.**

**De filio ei? spirituali quē a latrocinijs reuocauit Eusebius vbi supra.**

**Q**uemens alexandrim? **A**udi inquit fabulam. nō fabulā sed rem gestam de iohāne apostolo et memorijs oim traditam. **Cū post tirāni obitum de pachmo insula ephesū rediret. rogabaē etiam vicinas lustrare pumcias quo vel ecclesias fundaret in quib? non erant locis. vel in quibus erant sacerdotibus ac ministris instrueret scdm q ei de vnoquoqz spiritus sanct? indicasset. Cū igitē venissz ad quandā urbē haud longe positam omnib? ecclesiasticis solemniter adimpletis. vidit iuuenē quendā validum corpe et vultu elegantē sed animis acrem. quem epo illius loci cōmendauit summo studio sub xpi et ecclesie testimonio. Et post hoc ephesū rediit. Tūc pbsiter puez? susceptum in domo sua cum omni diligencia nuerit. Ad vltimū etiā ei bapēismi gratiam tradidit. Post hoc velut cōfidēs gratie q fuerat cōmunitus. paulo indulgenti? iuuenem habere cepit. Sed ille immatura libertate potitus. p equos uos quib? luxus et desidia cordi est. pmo quidez cōiuiozū illecebris decipit. inde nocturnis cum furtis sociū sibi pncipemqz cōciscunt. Tandem ex integro pditioni se tradens. nulli inferior i flagitjs esse patit. Deniqz illos ipsos qui prius magistrū crimumm ei fuerant discipulos facit. et latronum ex hijs turmam quibus ipse dux et pncipex pesser instituit. ac cum eis omni crudelitate grassatur. Tempore autē elapso cū rei poposcisset utilitas. inuitat iterum ad illam urbē iohānes. Et cum cetera p quib? venerat ordinasset. age inqz o epe. depoliticum respēnta. qd tibi ego et christus cōmēdaui mus. At ille obstupuit. pecuniā putās a se reposci quā nō acceperat. Quē iohānes berētem videns. iuuenē illum inquit repeto a te et animam fratris. Tunc grauiter suspirās senioz et in lacrimas resolutus. mortu? est inquit. Quomodo inquit uel quali morte. deo inquit mortu? est. qz pessimus et flagiciosus euasit. Et nunc montem quendā cū multa manu latronū occupauit. Hijs**

auditis apostolus vestem continuo qua erat indu-  
tus scidit. & cum ingenti gemitu bonum inquit cu-  
stodem anime fratris dereliqui. Sed nunc michi  
equus pareat et dux itineris. Confestim igitur ab  
ecclesia concitus perans. cum pervenisset ad locum  
detinuit ab hijs latronibus qui custodias obsuabatur  
Sed ille nec fugere nec declinare presus usque nitens  
ingenti tamen voce clamabat. quod ad hoc ipsum veni ad-  
ducite michi principem vestrum. Qui cum veniret ar-  
matus eminens agnito apostolo pudore coactus in  
fugam vertit. Ille admisso post eum equo confestim  
sequitur fugitantiem. etiam etatis oblitus simul & cla-  
mans. Quid fugis o fili patrem. quid fugis in-  
mem senem. Noli timere. quoniam habes adhuc spem vi-  
te. Ego christo pro te rationem reddam. certe & mor-  
tem libenter excipiam sicut dominus excepit pro no-  
bis. & animam meam pro tua dabo. Ita tamen & crede mi-  
chi. quod christus me misit. At ille audiens restitit &  
vultum in terram demisit. Post hoc arma proiecit. &  
tremefactus flebat amarissime. Accedentibusque ad  
se senis puolutus est genibus. gemitibus & ululati-  
bus quibus poterat satisfacies. & vberimis lacri-  
marum fontibus iterum baptizabat solam dexteram su-  
am occultans. Apostolus vero iurisiurandi sacra-  
mento se ei a salvatore veniam impetraturus polli-  
cens. simulque genibus eius puolutus. atque ipsam dex-  
teram ex cuius conscientia torquebatur tangit pro penite-  
tiam iam purgatam deo culas. ad ecclesiam reuocat  
& indefinites pro eo orationes profundens ac cum ipso  
crebra ieiunia ducens. Sed & varios sermonum  
psolatibus exterritos eius animos mitigans. non prius  
cessavit quam eum in omnibus emendatum etiam ecclesie pro-  
ficere. et per hec magna exempla penitentiae prebens.  
& in eo trophea visibilis resurrectionis ostendens

Idem in quarto libro. Iohannes discipulus  
domini apud ephesum cum balneas laudandi gratia  
fuisset ingressus. & vidisset ibi cherinebum. ferre exi-  
luisse continuo & tunc cessasse non lotus dicens. Fuge-  
amus hinc. ne et balneae ipse corruant in quibus che-  
rinebus lauae veritatis mimice. XLIII.

De ruina ydolorum & veneno quod sine lesione bibit

Miletus.

Quoniam autem omnia Asia iohannem excoleret et  
predicari accedat ut cultores ydolorum sedi-  
tionem excitantes traherent eum ad tem-  
plum diane &urgeret ut ei sacrificaret. Iohannes  
autem blande exorabat populum ut longe se faceret a  
templo. Cumque omnes foras exissent. voce clara coram  
omnibus iohannes oravit ut templum et idola que in  
eo colebantur corruerent ita ut neminem lederet. Sta-  
timque ad vocem eius. omnia simul cum templo idola  
in pulverem redacta sunt. Eadem die. xii. milia ho-  
minum conversti sunt. & baptismo consecrati. Tunc pon-  
tifex idolorum excitavit seditionem in populo. ita ut  
populus contra populum pararet ad bellum. Cui ait  
apostolus. Quid tibi faciam aristodime ut tollam in-  
dignationem de animo tuo. Qui respondit. Dabo  
tibi venenum bibere. Quo hausto. si mortuus non fu-  
eris apparebit vix esse deum tuum. Cui annuente apo-  
stolo. ille ait. Prius est ut videas bibentes & sta-  
tim morientes. ut vel sic possis hoc poculum formi-  
dare. Pergensque ad proconsulem petiit ab eo duos  
viros qui pro suis erant sceleribus decollandi. Et sta-  
tuens eos in medio foro coram apostolo & omni  
populo. fecit eos venenum bibere. Qui mox ut bi-  
berunt spiritum exalauerunt. Illisque mortuis iacenti-  
bus. iohannes intrepidus et constans calicem accepit

factoque in eo signaculo crucis dixit. Deus cui omnia  
creatura deseruit. quem omnis potestas expauescit.  
cuius audito nomine serpens concouescit. draco fur-  
git. rubeta torpescit. scorpius extinguit. regulus  
vincit. & omnia venenata & noxia animalia ter-  
rent. tu extingue hoc veneni virus & operationes eius  
mortiferas. viresque eius euacua. & da omnibus hijs  
oculos ut videant. & cor ut magnitudinem tuam in-  
telligant. Hijs dictis os suum & se totum armauit  
signo crucis. & totum bibit quod erat in calice. At-  
tendens autem populus per tres horas vultum eius hi-  
larum. nullaque signa pallois omnino aut trepidan-  
tionis habentem. clamavit. Vnus verus deus est  
quem iohannes colit. XLIII.

De suscitacione illoz qui veneno interierant.

Aristodimus autem nec sic credens ait iohi-  
Inest michi adhuc dubietas. sed si istos  
qui hoc veneno mortui sunt in nomine dei  
tui excitaueris. emundabitur ab omni dubietate cor  
meum. At populi insurgentem in eum dicentes. In-  
cendemus te & domum tuam si ausus fueris aposto-  
lum dei vltra in sermone facere laborare. Aposto-  
lus autem videns seditionem fieri. petito silentio ait. Pa-  
ma est quam de diuinis virtutibus imitari debetis  
patientia. si adhuc infidelitate teneat non cessabo ab  
hoc ope quo possit medela vulneribus eius pueni-  
re. Et conuocans eum dedit ei tunicam suam dicens.  
Vade & mitte eam super corpora defunctorum & dices.  
Apostolus domini nostri iesu christi misit me. ut in  
eius nomine exurgatis. ut cognoscant omnes quod & vi-  
ta & mors famulantur domino iesu christo. Quod cum il-  
le fecisset & eos exurgere vidisset. adorans iohan-  
nem festinauit ad proconsulem dicens. Memorem  
te puto quod contra iohannem frequenter iram tuam  
excitavi & multa mala contra eum egi. Unde vere-  
or ne iram eius expiar. Est enim deus sub specie hominis  
latens. Nam venenum bibens incolumis perseuerat.  
et veneno mortuos tactu tunice sue pro manus me-  
as resuscitauit. Tunc venientes ambo prostrauerunt  
se apostolo scilicet aristodim et proconsul indulgentiam  
flagitantes. Quos ille suscipiens precepit eis  
vnius ebdomade ieiunium quo expleto baptizauit  
eos. Ipsi autem baptizati cum omni sua parentela et  
affinitate et famulis suis fregerunt omnia simulacra  
et fabricauerunt basilicam in nomine sancti iohis.  
in qua assumptus est. XLV.

De sancto euhice ac socijs eius & ceteris huiusmodi  
pauca martiribus. Ex vita sanctorum nerui  
& achillei.

Audiens iterum aurelianus quod domicilla  
magis adhuc diligenter euhicem uictorinum  
et maronem quem fecerat nereum et achil-  
leum. impetrauit a nerua impatore ut eos sibi da-  
ret si sacrificare idolis noluisent. Quos fortiter re-  
sistentes deposuit de insula et quasi suos pro singu-  
la predia sua diuisit ut terram quotidie foderent  
et sero cantabrum. id est frumenti quisquilias man-  
darent. Sed cum ibi omnes gratiosi essent et mira-  
cula facerent. et multos predicando conuerterent. ab  
aureliano penis varijs occisi sunt. Actor. Por-  
ro sub prefato impatore nonnulli etiam alij pro christo  
passi leguntur. quorum ad plenum gesta non reperi-  
sed ex martirio breuiter collegi in hunc modum  
Ex martirio xvii. kl. maii celebrat in yta-  
lia natale beatorum martirum maronis euhicetis et  
uictorini. Qui primo apud insulam pontiam in christi  
confessione longum ducentes exilium. postmodum



sub principe nerua cū conuertissent plurimos ad  
fidei iussu sūt varijs interfici penis. Itē rome non  
septembris beati victorini martiris qui sactitate  
& miraculis pclaris sacerdotiū aminternine urbis  
toti? populi electione adipiscit. Inde postmoduz  
sub impatore nerua iussus est suspendi capite de  
orsum. in loco vbi putentes & sulphuree emanāt  
aque. Qd cū p triduum p noie xpi passus fuisset  
gloriose corona: us victor migravit ad dominum  
Hugo vbi supra. Nerua deniqz cesar afflicte  
reipublice multū consuluit. dum traianum virum  
strenuū & sapientissimum sibi in filiū anteq̃ mo  
rere? adoptavit. Eusebi? in cronicijs. Ipse  
autē nerua in ceteris salustianis morbo pijs. Anno  
etatis sue lxxii. Decreto autē senat? inter deos re  
latus est. XLVI.

De imperio traiani.

Anno igitē dñi. c. mundi vero quartimille  
simo. lxxii. romanoz. xi. traianus regna  
uit annis. xix. Hugo vbi supra.  
Hic apud agrippā gallie urbem insignia imperij  
suscepit. moxqz germaniā trās rhenū sibi subegit  
& trās danubiū gētes multas supavit. Barbaras  
etiā nationes trans eufratē & tigrim sitas rdegit  
in puincias. Deniqz seleuciā & babiloniā occupa  
uit. & vsqz ad indie fines post magnū alexandriū  
accessit. Hic etiā fuit liberalis in amicos. habens  
in re militari diligentia. in ciuilib? lenitatem. & in  
subleuantis ciuitatib? largitatem. Deniqz pstra  
to & debilitato statu romano. in remediū malozū  
credebat diuinit? datus. Helimand? Hic ali  
quādo cum pfecturus ad bellū iam equū ascēdis  
set. vidua quedam apprehenso pede illi? miserabi  
liter lugens iusticiā sibi fieri de hijs qui filium ei?  
iustissimum & innocentissimum occiderāt posce  
bat. Tu inquit auguste impas. & ego tam atro  
cem iniuriā patior. Ego ait illē satisfaciā tibi cū re  
diero. Quid si nō redieris ait illa. Successor inqt  
meus satisfaciet tibi. At illa quomodo hoc sciam.  
Qd & si factur? est. quid tibi pderit si alius bene  
fecerit. Tu michi debitor es secuudu opa tua mer  
cedem receptur? Fraus autē est nolle reddere qd  
debet. Successor tu? iniuriā patientib? vel passu  
ris p se tenebit. te nō liberabit iusticia aliena. Be  
ne age? cum successore tuo si liberauerit seipsum.  
Hijs verbis motus traian? descendit de equo. &  
causā vidue p sententiā examinavit & digna satisf  
factione viduam consolatus est. XLVII.

De plutharco eiusdem pceptoze.

Huius institutor fuit plutharcus pbs q  
habebat seruū hominē nequā & otuma  
cem sed liberalib? disciplinis eruditissi  
mum. Contigit autē vt ei nescio quā ob causā tūni  
cam detrabi ceteriqz iuberet. lozo cepit ille verbe  
rari duriuscule. cū tamē inficiare? culpam dicens  
se nichil deliquisse. postremo cum nichil paceret  
rogando veniā vociferari cepit. & inter verbera  
seua & obiurgatoria loqui. nō ita se habere plu  
tharcum ut philosophū deceret. Irasci turpe esse  
ei pferim qui de malo ire sepi? disceptauerat li  
brumqz pulcherrimū scripserat d patientia. Adici  
ebat esse pbrosū q doctrinā morib? impugna  
bat. qui mentis ab integritate plapsus. effusus et  
puolut? in iram. plurimiqz plagis mulctaret in  
noxii. Ad hoc plutharc? lente & lenit? & summa  
cū grauitate ait. Nūquid q vapulas tibi irasci vi  
deor. Est ne ira mea si a me debitum recipis. Ex

vultu ne meo. an ex voce. an ex colore. an saltem  
ex verbis ira me corruptum intelligas aut core  
ptum. michi quidē neqz oculi vt opinor truces sūt  
neqz os turbiduz. Neqz immaniter clamo. neqz in  
spumam ruboremqz feruesco. neqz pudenda dico  
aut penitēda. neqz omnino trepido ira aut gestio.  
Hec omnia quippe si nescis iraz signa esse solēt. Et  
simul ad eum qui cedebat cōuerius. Interim inqt  
dum ego & hic dispntam? tu hoc age. & sine ira  
cundia mea retūdes huilem otumaciā. & iniquuz  
penitere doceas q iurgare. XLVIII.

De libro plutharci misso ad traianum.

Hic scripsit ad traianū libellum pulcherr  
mum de ostitione politica. cui? titul?  
est traiani institutio. in quo qualis debe  
at esse princeps eleganter descripsit. Cui? princ  
pium hoc est. Plutharcus traiano salutem dicat.  
Modestiam tuā nouerā nō appetere principatum  
quē tamen semp moxqz elegancia merens induisti.  
Quo quidē tanto dignior iudicaris quanto a cri  
mine ambitionis videris esse remotior. Tue itaqz  
virtuti cōgratuloz & fortune mee. si tamen recte  
gesseris quē probe meruisti. Alioquin piculis te  
& me detrahentiū linguis subiectū iri nō dubito  
cum & ignauiam impator? roma nō ferat. & sūmo  
publicus delicta discipuloz refundere soleat in p  
ceptozes. Sic seneca neronis sui merito detrahen  
tium carpit linguis. Adolefcentium suoz temerit  
at in quintilianum refundit. & socrates i pupil  
lum suū fuisse clementior criminat. Tu vō quid  
uis rectissime geres si non recesseris a te ipso. Si  
primū te cōposueris ad virtutem. recte procedēt  
vniuersa. politice ostitionis maiorum vires tibi  
exculpsi. cui si obtemperas plutharcū viuēdi ha  
bes auctozem. Alioquin pntem epistolaz testez  
inuoco. quia in pnciem imperij nō pergis aucto  
re plutharco. Idem plutharc? quattuor principi  
bus inculcare conat. s. reuerentiā dei. cultum sui.  
disciplinam officialiū & potestatum. affectum &  
protectionem subditoz. idem scripsit libz de ma  
gistratuū moderatōe qui inscribit archigimmarō  
XLIX.

De trāitu iohānis euāgeliste. Hugo vbi supra.

Traiani temporibus iohannes apostol?  
qui quasi vnus de paradisi fluminibus  
verba sancti euāgelij in toto orbe terra  
rum diffudit. cum esset annozum. xcix. migravit  
ad dñm. Miletus. Nam cū esset. xcix. annoz  
apparuit ei dñm? hiesus cū discipulis suis et ait  
Tempus est vt epuleris in diuino meo cū fratris  
bus tuis. dominica die resurrectionis mee q post  
quinqz dies futura est venies ad me. Itaqz domi  
nica die cōuenit omnis multitudo in pstatam eccle  
siam. & a primo gallozū cantu agens misteria dei  
omnem populum vsqz ad horam terciā diei allo  
cutus est hortans eos ad pseuerantiā. & nunciās  
eis vocationem suā. Post hoc iuxta altare foueaz  
iussit fieri et terram foris ecclesiaz proici. Descē  
densqz in eam expandit manus suas ad deū et ait  
Inuitatus venio gratias agens. quia me dignatus  
es domine hiesu xpe ad tuas epulas inuitare. sci  
ens q ex toto corde meo desiderabā te. Odoz tu?  
cōcupiscentias i me excitauit eternas. Et nūc do  
mine cōmēdo tibi filios tuos quos tibi virgo ma  
ter ecclesia p aquā et spiritū regenerauit. Aperi  
michi ianuā vite. princeps tenebrarum nō occur  
rat michi. et manus extranea non ptingat me. sed

1  
66  
suscipe me secundū verbum tuum. et perduc ad  
cōiuiū epulaz tuarum. Et cum omīs popul⁹ re-  
spondisset amen. lux tanta apparuit sup apostoloz  
vna fere boza ut null⁹ sufferr⁹ aspectus. Postea  
inuenta est illa fouea plena nichil aliud in se hñs  
nisi manna. qđ vsq; hodie gignit locus ipse. Ibi  
omnes homines ab infirmitatib⁹ et piculis liberā-  
tur. & p̄cum suarum obtinent effectū. **L.**  
De eius virginitate & rigoris iusti temperie.

**Ex plogo sup euāgelium eius.**

**H**ic est iohānes virgo electus a deo quē  
de nuptijs volentē nubere vocauit de⁹.  
Cui⁹ virginitatis in hoc duplex testimo-  
nium euāgelio dat⁹. qđ & p̄ ceteris dilectus a deo  
dicit⁹. & huic matrē suam pendens in cruce cōmē-  
dauit deus. vt virgine virgo seruar⁹. Et hic sciēs  
suppenisse diem recessus sui. cōuocatis discipulis  
suis in epheso p̄ multa signoz xp̄m. exp̄mēta p̄mēs  
xp̄m. descendens in defossū sepulture sue locū. fa-  
cta oratione positus est ad patres suos. taz extra-  
neus a dolore mortis. qđ a corruptōne carnis alie-  
nus. **Cassianus** in libro. vii. collationū. Ferē  
inquit sanctus abraham beatissim⁹ iohānes euā-  
gelista cum poicem molliter demulceret. quendā  
ad se habitu venatorio venientē subito cōspexisse.  
Qui miratus qđ vir tante opinionis & fame ad tā  
parua & humilia oblectamenta se submitter⁹. Tu  
ne es inquit ille iohānes cui⁹ fama insignis ac ce-  
leberrima. me quoq; sūmo desiderio tue agnitōis  
illexit. Cur ergo oblectamentis tā vilibus occu-  
paris. Cui beatus iohānes ait. Quid est qđ manu  
gestas. At ille arc⁹ inquit. Et cur nō eū tentum  
ait semp̄ vbiquē circūfers. Cui ille respondit. Non  
oportet. ne iugi curuamine rigoris fortitudo laxa-  
ta mollescat ac depeat. Et cū oportuerit vt fortitudo  
in aliquā ferā spicula dirigant⁹. rigore p̄ nimie-  
tatem otimue tentionis amisso. violentior ic̄t⁹ nō  
possit emitti. Nec nostrī inquit beatus iohannes  
animi te offendat o iuuenis tam parua hec breuis  
qđ laxatio. qui nisi remissione quadam rigorem in-  
tentionis sue interdū releuet ac relaxet. si imisso  
rigore lentescens virtuti spiritus cū necessitas po-  
scit obsecundare nō possit. **Eusebius** in cro-  
nicis. Iohānem apostolū vsq; ad tpa traiani hīre  
neus episcopus p̄mansisse scribit. Post quē audi-  
tores ei⁹ insignes fuerunt. papias ierapolitanus  
ep̄us & polycarp⁹ smirne⁹ & ignatius antioche-  
nus. **LII.** **De crucifixione san-  
cti simeonis ep̄i.** **Eusebi⁹. iii. libro.**

**P**ost nerone domicianūq; sub traiano p̄  
singulas ciuitates ex insolētia populi p̄-  
secutionem in nostros accepimus motā  
Quo in tempore etiā simeon cleophe fili⁹. quē se-  
cundū hierosolimīs ord̄ inatū ep̄m supra docui-  
mus. p̄ martiriū carnis vinculis resolut⁹ est. Ho-  
rum a stipulator ipse est egeippus. Is ergo refert  
qđ a quibusdā hereticis accusat⁹ sit supradictus  
vir tanq̄ xp̄ianus & multis supplicijs affectus p̄  
multos dies. ita. vt etiā iudex ipse cū amicis suis  
de eius patientia miraret⁹. & ad vltimum iuberz si  
mili eū qm̄ domin⁹ ptulit passione vitā finire. **Sz**  
& ipsa verba quib⁹ p̄stata audire gratius puro  
Mit ergo cū de hereticis diceret. Ex hijs igit̄ ip̄s  
accusauerūt quidā simeonē cleophe filiu⁹ tanq̄ qđ  
esset ex genere dauid & xp̄ianus. & ita martir ef-  
fect⁹ est. cum esset annoz. cxx. sub traiano cesa-  
re apud acticū cōsularem. Addidit etiā hoc qđ ac-

cusatores eius cum illis temporib⁹ p̄quirentur  
si qui ex genere dauid & ex regia tribu descende-  
rēt cōphensi sunt in ipsos. **Qz** aut simeon vn⁹  
ex ipsis fuerit auditoib⁹ domini. vel longeuitas  
eius iudicio est. vel euāgelioz fides. Vbi etiā ma-  
ter ei⁹ maria cleophe vxoz iferē. **Sz** & alios quos-  
dam idem scriptoz refert. p̄ter eos de quibus su-  
pra diximus. nepotes iude. vn⁹ ex fratrib⁹ domi-  
ni p̄ idem tempus. supstitēs inuentos. & domici-  
ani temporibus maritres factos hoc mō scribens  
Veniunt igit̄ hi⁹ & p̄sunt omni ecclesie tanq̄ mar-  
tires & p̄p̄inqui domini. & reddita pace ecclesie  
p̄manserūt vsq; ad tpa traiani cesaris. usq; quo cō-  
sobrimus dñi simeon de quo supradiximus filius  
cleophe calunniaz patere ab hereticis tanq̄ xp̄i-  
anus cōsulari delat⁹. **A** quo cū multo tpe suppli-  
ciji⁹ fuisset affectus. martirio cōsumat⁹ est. omni-  
bus qui aderāt & ip̄o iudice admittantib⁹ vt. cxx.  
annoz senex crucis supplicij ptulisset. **LII.**

**De vita sancti clemētis pape.** **Ex gestis eius.**

**A** tempestate passus est sanct⁹ demēs  
papa. qui tercius post beatū petrū apo-  
stolum ita mox ornamentis pollebat. qđ  
omīb⁹ xp̄ianis & etiā iudeis ac gentilib⁹ ratiois  
capacib⁹ placebat. Cū itaq; domicillam neptem  
domiciani impatoris in virginitate sacro velamē-  
te cōsecrasset. & theodozā vxozē sifinnij in castitate  
manere p̄mitteret. sifinnij zelo ductus ecclesiā oc-  
culte intravit. scire volens cur illa ecclesiā sic fre-  
quentaret. At ubi demēs orauit ita cecus & sur-  
dus effectus est. qđ nil videns vel audiēs pueris  
suis dixit. vt se foras eicerent. Sed illi girātes p̄-  
toram ecclesiam ianuā ei⁹ inuenire non poterant  
Quos cum vidisset theodoza sic errātes. primo qđ  
dem declinavit ab eis putans qđ apertis oculis co-  
gnosere eam posset. Audiēs autē p̄ puerum quem  
ad eos direxit cur ita surdus & cecus esset orauit  
deum vt eū exire p̄mitteret. Quo facto cū renū-  
ciassent serui theodoze qđ adhuc cecus & surdus  
eēt. illa post missam p̄strata cū lacrimis ad pedes  
sancti clemētis rogauit eū. vt p̄ viro suo cui sic  
acciderat oraret. Et sanct⁹ demēs p̄umpēs in  
lacrimas rogauit omīs qui aderant vt simul omīs  
p̄ illo domino supplicarent. Et sic p̄fectus cū ip̄a  
ad eū iuenit ip̄m apertis oculis nil videntē & nil  
penitus audientem. Cūq; p̄ eo orasset & ipse au-  
diret & videret putās magice se delusum. iussit  
seruis suis vt clemētem ligarent & traherēt. At  
illi ligantes & distrabentes columnas. putabant  
sicut & sifinnio videbat qđ sanctū clemētem vin-  
ctum tenerent et traherent. Tunc sanct⁹ demēs  
abscessit monens theodozam vt p̄ viro suo semp̄  
oraret. donec eum domin⁹ visitaret. Flent itaq;  
theodoza et oranti ad vesperū apparuit sanct⁹ pe-  
trus canicie venerāndus dicens. Per te salu⁹ erit si-  
finnius. vt impleat qđ dixit frater meus paulus  
apostolus. Sanctificat vir infidelis p̄ mulierē fi-  
delem. Hoc dicens abscessit. Sifinnij quoq; theo-  
dozam ad se vocauit obsecrans vt p̄ se oraret. et  
sanctū clemētem ad se venire rogaret. Tūc illa  
p̄perans cum gaudio sanctum clemētem adduxit.  
Qui sifinnij de fide instruens. ip̄m cū alijs de do-  
mo eius numero. cccc. et. xxii. in pximo pascha  
baptizauit. Multi etiā nobiles et amici nerue im-  
patoris p̄ hunc sifinnij crediderūt. **LIII.**

**De exilio eius et passione.**

**O**Eni q3 comes sacroz publius tarquini2 pecuniā multis dedit. & contra sanctuz clementē maximā seditionē cōmouit. S3 mamertin2 pfect2 adductū sibi cū multis verbis inclinare temptaret. & ille prudenter & rationaliter ad omnia responderet. mādauit traiano imperatori qd clementē ep̄m qui nil mali fecerat sic popul2 accusasset. At ille remandauit eū debere aut sacrificare aut in exiliū ire vltra mare. Qd cū fuisset a senatu firmatū. tantā gratiā deus sancto clementi tribuit. qd etiā mamertin2 flens ppter eū & dans ei nauim & omnia necessaria multis d' cle ro & populo comitantib2 sic eum dimisit. Profectus autē in exiliū venit. & inuenit ibi plusq̄ duo milia xpianoz iam dudum ad secāda marmora dā natorum. Qui videntes sanctū clementē in fletū & lacrimas ppererūt. Quos cū ille ī domino cō fortasset. & a sex miliarib2 aqua deferrī audisset. orauit deū vt fontem suis confessoribus aperiret. Et post circūspiciens vidit agnum stātem. & erecto pede dext. rō quali locū ei ostendentem. Tūc clemens intelligens diuinū esse qd sol2 ipse viderat. p̄xit. ad locum cū omnib2 p̄cipiens vt ibi forent. Sed cum illū locum in quo agnus stabat nō tangeret. ipse accepto breui sarculo locum sibi pede agni percussit. & statim aquis exūdantib2 fōs erupit. Ad hanc famā & sancti viri doctrinā in vna die quingēti & ampliq̄ baptizati sūt. & intra vnum annum. lxxv. ecclesias construxerūt. Post tres annos audiēs hoc traian2 ex maligna relatione gentiliū quendā ducem illuc misit. Qui dum omīs velle mori cōspiceret. multitudini pepcit. & sanctū clementē solum ligata ad collum ei2 ancora p̄cepit. in mare submergi. LIII.

**De miraculis ei2 post obitum.**  
**Q**uod cū factū fuisset. & popul2 xpiano rum in litore simul fletet. corneli2 & fe bus discipuli ei2 monuerūt oēs orare de um. ut sibi corpus sui maritris demonstraret. statim mari p tria miliaria recedēte. ingressi p sicuz inueniūt in modum templi mormoreū habitaculū a deo paratū. & in archa corp2 sancti clementis petri discipuli. & ancorā iuxta eū. Reuelatum est autē discipulis ei2 ut eum collerent. In omni autez anno passionis ei2 die recedit mare. vii. dieb2. & aduenientib2 iuxta ciuitatē criffonā siccum prebz iter p tria miliaria. & expleto festo aque regrediū tur. In vna solemnitate cū mlr cū paruulo suo filio ad locum accessit. et post acta solennia doz miente puero repente mare rediens omīs ad lit2 p̄perare coegit. Tunc mater oblita filij cum ad litus venisset cū fletu & ciulatu maximo per litora discurrebat. si quis forte corp2 filij sui electū ad litus visisset. Et nichil inueniēs. tandē cōfortata a p̄p̄quis ad p̄p̄ia redijt. & totū annum ī lamē tatione deduxit. Post annum vō p̄perauit ad locum si forte de filio suo aliq̄ inueniret indicium. Itaq3 recedente mare omīs anticipās occurrit ad tumulum. Et cū post orationem surgeret subito vidit infantem sicut eum r. liquerat dormientem. Quē credens mortuū. accedens p̄p̄ius dormientem cognouit. et excitatū velociter exp. ctantib2 populis incolumem leuauit in vlnis. Et interrogatus vbi p annum fuisset. respondit se nescire si annus integer p̄terierat. sed se em̄ una nocte dormisse suauiter estimabat. LV.

**De sancta domicilla & ei2 sociab2. Ex gestis**

sanctorum nereii & achillei.

**P**orro aurelianus reuocans domicillā de exilio. iussit ad eā ire duas virgines eufrosinam & theodoraz collactaneas ei2 ut suaderent ei. At illa cū eisdem de domino p̄dicaret. fratrem theodoro ce cū & filiolum nutricis eufrosine mutam sanauit. Qd ille videntes. cum multis alijs paganis baptizate sunt. Post hoc aurelianus cum duob2 sp̄ohs theodoro & eufrosine & trib2 mimis. id est. ioculatorib2 venit. ut siml nuptias domicille celebraret. Et cum a sulphicio & feruliano increparet. verba eoz nō curans. iussit includi in thalamo domicillam. ut postmodū violenter opprimeret eā. Et deficientib2 in cantādo & saltādo mimis. ipse p duos dies tam diu saltauit. qd saltādo deficientis expirauit. Qd multi videntes cōuersi sunt. Tunc frater aureliani nomine luxurius impetrauit a traiano imp̄atore vt hos omīs ad sacrificandū cōpelleret. aut nolentes occideret. Vnde cū occidisset sulphiciū et ferulianum abiit ad p̄dictas virgines ad tarracinentem ciuitatem. Et cū nolent sacrificare. supposuit ignem in cubiculo in quo simul morabant. Que orantes p̄strare in facies suas spiritū emiserunt. Quaruz corpa sanct2 cesarius oyacon2 mane illesa reperiens sepeliuit. LVI.

**De sancto ignacio anthiocheno. Ex gestis ei2**  
**S**ub eodem passus est beatus ignacius discipulus sancti iohannis. Ep̄us vō antiochie. Qui cū diu p pace sancte ecclesie domino supplicasset. nō suum sed infirmoz piculum timens. traiano imp̄atori de victoria redeuntē. et mortem xpianis omib2 cōmittenti occurrit. et se xpianum p̄fiteēs. ferro vincetus iussus est romam duci. Traditus est ergo. x. militib2. quozuz crudelitas erga sanctum nullis beneficijs poterat mitigari. Veniens ergo p̄sentat traiano imp̄atori. Qui dixit ei ignaci cur anthiochia ciuitatem rebelare facis et gentem nostrā ad xpianitatem cōuertis. Ignacius respondit. Vtinam et te possem ab ydolatria cōuertere et ducere ad xp̄m. vt semper obtineres fortissimum p̄cipatum. Traian2 dixit. Sacrifica dijs. et eris p̄nceps sacerdotū meozum et mecum regnabis. Ignaci2 respōdit. Nichil estimo qd p̄mittis. nec sacrificabo dijs tuis. nec etiā honorem cupio tue dignitatis. facito de me quid quid vis. qd nullo modo me mutare poteris. Traianus dixit. Plumbatis scapulas ei2 contūdit. et vngulis latera laniate. et duris lapidibus ei2 vul nera cōfricāte. Et cum in hijs cōstantior pmaneret. ait traianus. Expandite manus ei2 et igne replete. et sup carbones viuos eum nudis plātis facite ambulare. Respondit ignaci2. Nec ignis ardēs nec aqua bulliens poterit in me dei extinguere caritatem. Traianus ait. Maleficia sūt hec. qd tanta patiens nō cōsentis. Respondit ignacius. Nos chri stiani malefici non sumus. imo in lege nostra maleficio viuere p̄mittere p̄hibemur. Malefici vos estis qui demones adozatis. Traianus dixit. Laniate vngulis dorsum eius. et aceto et sale pfundite plagas eius. Respondit ignacius. Non sunt cōdigne passiones hui2 temporis rē. Traian2 dixit. Tollite eum. et vinculis ferreis alligate. et in cippo in ymo carceris custodite. et tribus diebus et tribus noctibus a nemine videat. et sine cibo potiq3 pmanens post triduum a bestijs deuoretur. Tercio igit die iussu imp̄atoris senat2 cepit cum

populo cōuenire. vt viderēt ep̄m antiochie. qui cum bestijs habebat pugnare. Et sedens traian⁹ iussit adduci sanctum ignaciū. Quē cū moneretur vel iam cōsentiret. Cum superari nō posset dixit qm̄ sup̄bus est & otemptor alligantes eum. duos leones ad eum laxate. qui nec reliquias ei⁹ dimittant. Videns aut̄ eos sanct⁹ ignaci⁹ dixit ad populum. Viri romani qui hoc certamē aspicietis. nō sine mercede laboraui. qz nō ppter prauitatē hec patior. sed ppter pietatem. Triticū dei sum & detibus bestiarum molar. vt panis ei⁹ efficiar. Hoc audiens impator dixit. Grādis est tolerantia xp̄i anozum. Quis grecoz tanta toleraret p deo suo Respondit ignaci⁹. Non humana virtute hec toleraui. sed fide & adiutorio xp̄i. Hec illo dicente & leones puocante accurrerūt & pfocauerūt eū tm̄. eius carnē non tangentes. Et admirās traianus discessit. Et iussit vt si quis vellet tollere corpus ei⁹. nō phibere. Christiani vero tollētes eū honorifice sepelierūt. Traian⁹ aut̄ cū audiss⁹ que dam scripta que plim⁹ scōs ei⁹ misit in quib⁹ valō laudabant xp̄iani. quos impator iussit occidi. penituit de hijs que sancto ignacio intulerat. & de creuit vt null⁹ christianus inquireret si quis tam incideret puniret.

LVI.

De scriptis eiusdem.

Hieronim⁹ de illustribus viris.

**I**gnacius igit̄ ecelesie antiochie terci⁹ post petrū apostolum ep̄us psecutionem cōmouente traiano damnatus ad bestias romā vincit⁹ missus est. Cū qz nauigans smirnā venisset vbi polycarpus auditor iohānis ep̄s erat. scripsit vnā epistolā ad ephefios. alteram ad magnesianos. terciā ad tablēs. quartā ad romanos. Exinde egrediens scripsit ad philadelphios & ad smirneos. & ppriam ad polycarpum. cōmendās antiochensem illi ecclesiā. in qua & de euāgelio qd̄ nup̄ a me trāslatū est super psonam xp̄i ponit testimoniū dicens. Ego vō & post resurrectionē in carne eū vici. & credo quia sit. Et quādo venit ad petrū & ad eos qui cū petro erāt. dixit eis. Ecce palpate me & videte qz nō sum demoniū corpale. et statim tetigerūt eum & crederunt. Dignū aut̄ videt̄ qz tantū viri fecim⁹ mentionē & de epistola ei⁹ quā ad romanos scripsit pauca ponere. De siria inquit vsqz ad romam pugno ad bestias in mari & in terra. nocte & die ligatus cū. x. leopardis. Hoc est militibus qui me custodiūt. Quib⁹ & cū benefecerim. peiores sunt. Iniquitas aut̄ eoz mea doctrina est. sed nō idcirco iustificat⁹ sum. Vtinā fruar bestijs q̄ michi pparate sūt quas & oro veloces michi esse ad interitū. & alliciā ad comedendū me. ne sicut & aliozum martirū nō audeāt corp⁹ meum attingere. Qz si venire noluerint. ego vim faciā vt ipse deuozet. Ignoscite michi filioli. Quid michi p̄sit ego scio. Nunq̄ incipio esse discipulus. Nichil de hijs que vident̄ desiderās. vt xp̄m hiesū inueniāz. Ignis. crux. bestie. contractio ossū. membrorūqz diuisio. & toti⁹ corpis stritio. & tormēta dyaboli in me veniāt. tm̄ vt xp̄o fruar. Cūqz iā damnatus esset ad bestias & ardoze patiendū rugientes adiret leones ait. Frumentū xp̄i sum. dentib⁹ bestiarum moliar. vt panis mundus inueniar. passus est anno. xi. traiani. Reliquie corpis in antiochia iacent extra portam damnaticam antiochie in cimiterio. **A**ctor. Scripsit aut̄ sanct⁹ ignacius epistolas. xii. Hui⁹ cor cū minutatum diuisū

esset nomen dñi hiesu xp̄i literis aureis inscriptū vt legit̄ in singulis p̄tib⁹ inuentum est. Dixerat em̄ se habere xp̄m i corde. De hoc etiā beat⁹ doro sius in libro de diuinis noibus. Scripsit inq̄ etiā diuinus ignacius. amor meus est crucifix⁹.

LVIII.

De sancto eustachio & conuersione eius.

**E**ustachi⁹ vero cognomento placid⁹ magister milicie traiani impatoris pagan⁹ erat. sed tamen opibus misericordie sedulus insistebat. Cū aut̄ quotidie cum socijs suis venationi insisteret. quādā die gregem ceruozum inuenit. & circa eos militib⁹ occupatis. vidit intē ceruos vnū maiorem & pulcriorem. quem desiderans cape. fugientē in nem⁹ secut⁹ est. donec ceruus p̄grediens sup̄ altitudinē rupis staret. Dum qz cogitaret placid⁹ quomodo eū cape posset. s̄b ito vidit inter cornua cerui signum crucis & imaginem hiesu xp̄i. qui sic ei locut⁹ est p os cerui. **O** placide quid me insequeris. Ego sū christ⁹ quem ignorans colis. Hoc audiēs placidus p timore de equo cecidit. & post horā ad se rediens & cōsurgens visionem inspexit. Et tūc dixit ei domin⁹ qz ipse de nichilo cuncta creauit. et ppter hoies ad terram descendēs mortu⁹ & sepult⁹ die terciā resurrexit. Statim placidus se credere p̄fiteretur. Et iussit ei dominus vt p̄gens ad ep̄m baptismo gratie mundaret. Respondit placid⁹. Domine vis vt hoc dicam iugi mee et filijs meis. vt et ip̄i credent in te. Dixit ei dominus. Renuncia illis vt et ip̄i mudent. Et tu cras huc veni vt tibi rursus appareā et futura demonstrē. Descendens qz eustachio de monte. cum hoc iugi dixisset in lecto. exclamauit vxor ei⁹ dicens. Domine mi crucifixum deū vidisti quē colit xp̄iani. Et ego trāfacta nocte vidi eum dicentem michi. Cras tu. vir tu⁹ et filij tui venite ad me. Et nūc cognoui qz ipse ē hiesus christ⁹. Proinus ergo media nocte prexerit ad ep̄m rome et petierunt baptismū. Et ille baptizans eos cum gaudio placidum vocauit eustachium. vxorem eius theospitem. et filios eius agapitum et theospitum.

LIX.

De temptationibus quas dñs ei immisit.

**A**cto ergo mane eustachio sicut pri⁹ ad venationem p̄cessit. et ppe locum veniens dispersit milites suos. quasi sub obtentu inuestigande venatōis. et stans in loco foris prime visionis aspexit. cadensqz in facie euz postulasset deum dicere qd̄ ei p̄miserat. respondit ei dominus. Beatus es eustachio quia modo supra stī dyabolum et conculcasti eum qui te decepat. Modo apparebit fides tua. Oportet em̄ te multa pati. ut de alta vanitate humilieris. et rurs⁹ in spiritalib⁹ diuitijs exalteris. Tu ergo deficere noli qz p temptationes oportz te alterum iob demonstrari. Sed cum humiliatus fueris veniam ad te et in gloriā primā restituam te. Dic ergo si mō temptationem vis accipe aut in fine vite. Dicit eustachio. Domine si ita fieri oportz. modo accidere nobis temptationem iube. et da virtutem patientie. Respondensqz dominus ostans inquit esto. qz ego custodiā te. Et sic domino ascendente ad celos eustachio rediēs nūciant hec vxori sue. Post paucos aut̄ dies mortui sunt om̄s famuli et ancille et omnia pecora quecunqz fuerant illi. Et gratias agens fugit nocte cū vxore et filijs in equū et tota eozum possessio ad nichilum deuota est.

47  
p rapinam malorum. Dum vero iter agerent ap-  
pinquantes mari intraverunt nauem. Et cum trans-  
fretassent nec haberent unde nauis redderet. nau-  
clerus recinuit uxorem eius p nauo. Dum vero eu-  
stachius contradicens p ea supplicaret. coperto qd  
eum precipitare vellent in mari. reliquit uxorem suam.  
Et accipiens duos filios suos cum nimia lamentatione  
puenerunt ad quendam fluium. & ppter inundationem  
aque non ausus ingredi cum duobus filiis suis. reli-  
cto vno circa ripam alterum transportauit. Cum ite-  
venisset in medium fluminis ut alterum transferret  
ecce leo illum rapiens portauit in siluas. & despe-  
rans reuersus est spem habens alteri. Sed cum abi-  
ret ecce similiter lupus alium rapuit & abiit. Un-  
de non valens consequi eum cum esset in medio flumi-  
nis cepit plangere & capillos suos euellere. vo-  
luitq se picere in aqua. sed dominus primuit men-  
tem eius. qui futura prouidebat. Pastores enim cum ca-  
nibus eruerunt puerum leoni. Et aratores similitur  
lupo atque excusserunt. et sic ambo pueri in vno vi-  
co nutriti sunt. Hec vero eustachius nesciuit. sed cum  
luctu et lacrimis abiit ad quendam vicum. et ibi  
agros hominum per annos xv. custodiuit. Post hoc  
mortuus est ille naucler. et per gratiam dei cognosce-  
re non potuit uxorem eustachii. LX.

Qualiter a militibus agnitus ad imperatorem rediit.  
Imperator autem grauius infestatus ab hosti-  
bus memoratus est placidum quem semper  
strenue egisse cognouerat in officio bel-  
lorum. Et dolens de tanta eius mutatione milites di-  
xit per mundum permittens omnibus qui eum inueni-  
rent diuitias & honores. Eustachius itaque dum esset  
in agro vidit duos milites a longe venientes. & ex  
incessu eorum eos cognouit. Et veniens in memoria  
dignitatis sue perturbatus cepit & dixit. Domine de-  
us sicut istos propter spem videri qui mecum aliquando  
fuerunt. da ut videam diuitem meum. Nam scio de filiis  
meis quod a febris comesti sunt. Et ecce venit vox ad  
eum dicens. Confide eustachii. quia modo recipies  
honorem tuum & uxorem & filios. Videns ergo mi-  
lites ad se propius accedentes. obuiauit eis. & am-  
plius cognouit eos. Illi autem non cognouerunt eum.  
Et querentes ab eo si sciret hominem nomine placi-  
dum cum uxore & duobus filiis. cum ille nescire se  
diceret. tamen ad preces eius in hospitium ipsius diuer-  
terunt. Cumque dominus domum propter amorem eustachii  
alacriter eos reficeret. & eustachius recolens pristina-  
nam vitam suam lacrimas emittere non posset. egredi-  
ebatur plorans. & lota facie reuersus misstrabat eis.  
At illi considerantes eum paulatimque eum amplius co-  
gnoscentes ad signum cicatricis quod ex bello habe-  
bat in capite cognouerunt eum. Et exilientes &  
osculantes eum cum lacrimis interrogauerunt eum si  
ipse esset placidus. qui dudum magister fuerat mili-  
tum. & de uxore & filiis quesierunt ab eo. Et confes-  
sus quod ipse esset. de uxore & filiis dixit quomodo mor-  
tui essent. Hoc audito vicini omnes quasi ad specta-  
culum concurrerunt dum milites virtutem eius & pri-  
mam eius gloriam predicabant. Tunc milites dixe-  
runt ei precepta imperatoris. & eum vestimentis opti-  
mis induentes post iter xv. dierum ad imperatorem cum  
magna leticia deduxerunt. Et occurrens ei impera-  
tor osculatus est eum. Et interrogatus de cau-  
sa sue discessionis. exposuit coram omnibus quomodo  
uxorem & filios perdidisset. LXI.

Qualiter uxorem & filios suos cognouit.

Et statim ad magistrum militie cinctus  
numeratis militibus paucos contra hostes  
tot esse cognouit. Et iussit colligere tiro-  
nes per omnes vicos & ciuitates. Contigit autem quod duo  
filii eius statura & specie generosi de vico illo inter  
alios tirones ad eustachium deducti sunt. Et place-  
tes ei ex moribus & naturali affectu. primi inter  
conuicias eius electi sunt. Et sic profectus ad bellum  
subiectis hostibus repausauit exercitum suum tribus  
diebus in quodam ortulo ubi uxor pauper & hospi-  
ta manebat. Cumque nutu dei illi duo adulescentes  
hospitati essent in tabernaculo matris. nescientes  
quod mater eorum esset. sedentes meridie ceperunt  
colloqui de infantia sua. Dicebat enim maior mior-  
ni. Ego dum infans eram nichil aliud recolo. nisi  
quod pater meus magister militum erat & mater mea  
speciosa valde. Duos filios habebat. me & alium  
qui & ipse speciosus nimis. Et accipientes nos de  
domo exierunt nocte. Et cum transfretates egrede-  
remur de nauis. mater mea nescio quomodo in mari  
relicta est. Pater vero portans nos duos flens per-  
gebat. Et pueniens ad quendam fluium transiit cum  
fratre meo mior. Et antequam ad me veniret. subi-  
to leo de silua exiens rapuit me & portauit in siluam.  
Sed a pastoribus liberatus. nutritus sum in vico illo  
quem & ipse scis. Et non potui scire quid factum sit  
de patre meo nec de infante. Hoc audiens mior.  
exiliens cepit flere & dicere. Per deum ut audio  
frater tuus ego sum. quia qui me nutrierunt dice-  
bant. quia de lupo eruius te. Et amplexi oscu-  
labant se inuicem. Audiens hec mater eorum prouide-  
rans quod euentum suum ita seriatim dixissent diu tra-  
ctauit apud se si illi filii sui essent. Et sequenti die  
rogauit magistrum militum ut se ciuem romano-  
rum et captiuam duceret in patriam suam. Et con-  
siderans signa mariti sui cum se diuicius continere  
non posset prouide ante eum dicens. Precor te do-  
mine ut digneris michi exponere vitam tuam. Puto  
enim te esse placidum magistrum militie quem sic et  
sic conuertit deus. et qui tantam et talem sustinuit  
temptationem. Ego hec signa dixi tibi. Tu dic mi-  
hi per virtutem saluatoris tui. Audiens hec eusta-  
chius et uxoris sue specie recognoscens lacrimatus  
per gaudium osculatus est eam glorificans deum qui  
consolatur suos in omni tribulatione. Tunc dixit ei  
uxor sua. Vbi sunt filii nostri. Qui respondit. A-  
feris capti sunt. At illa dixit. Heri sedens in orto  
audiui duos iuuenes sic et sic suam sibi infantiam  
exponentes. Et statim vocans eos eustachius et  
audiens ab eis infantiam suam. recognouit quod e-  
rent filii sui. Et amplectens cum matre osculatus est  
eos. Congregatus itaque exercitus gaudens est nimis  
et de inuentione eorum et victoria barbarorum.  
LXII.

De sancto foca  
et eius altercatione cum africano. Ex ge-  
stis eius.

Ubi traiano passus est sanctus foca cuius  
passio non solum in igne sed in singulis  
quibusque tormentis qualis esset ostendit.  
Sed omni vite sue tempe tanto dei amore diuitus  
fuit. ut non incurrisse martirium sed impetrasse  
credatur. Sic enim infantie tempus exegit. ut ami-  
rabile nescio quid etiam tunc in eo diuine indolis  
appareret. Iam vero cum puberibus annis adole-  
scentie primus limen ingressus est. seuilem cepit mo-  
strare sapientiam. Accessu placidus. mente sobrius  
castitate gloriosus. amator iusticie. misericordie

magister . humilitatis iſtuctor . Itaq; cum ſingu-  
 los chriſtianos grauis gentiliū terror vrgēt . et  
 aliquantos iam diuerſarum penarum excruciarēt  
 ſeu tormēta . alijs latebza fuiſſet auxiliū . focas p  
 opinione nominis ſui qua p om̄s populos lauda-  
 batur indignatione puigili iubeē pquiri . Tandem  
 inuentus adducit . Nec em̄ tante glorie vir diuini  
 latere poterat aut nolebat . Cui tibi pſentato af-  
 fricanus pfectus ait . Quis es qui traianū p̄mici-  
 pem noſtrum deum nō eſſe teſteis . q̄ om̄s aduer-  
 ſarios ſuos vt vidit extinxit . Focas ad iſta ſic ta-  
 cuit . quali non audiſſet . vel alteri putaiſſet hoc di-  
 ctum . Quo ſilēte africanus exclamat . Quid taces  
 Cur ad interrogata non reſpondeſ . An ignoras  
 apud cuius tribunal aſiſtiſ . Reſpondit focas . Iaz  
 traiano nō ſufficit q̄ dicat impator . niſi diuini ſi-  
 bi inſup inuiſibile om̄ibus nomen aſciſcat . Tu me  
 impatoris tui minis a veritate eſtimas poſſe ſub-  
 duci . cum tu ille p̄ceptor vite ſue ſine cōpleto q̄  
 eſt hodie . cratiſmo nō futurus ſit . Deſiderata ſunt  
 michi ſupplicia que minaris . Feſtima ſi cōſulis . in  
 celeritate gaudiuz dabis . in dilatione ſupplicium .  
 Africanus ait . Nō eſt pena que cupiē . Parco tibi  
 itaq; . quia peire feſtimas . Reſpondit focas . Si  
 parcis interſice . Viuere em̄ me ſalute p̄petua p̄-  
 uſ ſc̄ito non poſſe . niſi hic moriar . Africanus ait  
 Oſtēde nobis deum tuū . & ego ab impatore meo  
 vt ei deſuiat obtinebo . Reſpōdit focas . Dominus  
 deus noſter regnat in celis . qui magnus eſt & in-  
 uiſibilis . At ille . Demoſtemis inquit . loquacitatez  
 ſupaſti Sacrificā qd̄ reſtat ne duro vranis incēdio  
 Aſpice . l . milia plus virozum ad te vnum . oculos  
 animoſq; dirigere . quos ſi in p̄mācia tua māſeris  
 ad ſimilem vane huius religionis eſ inuitaturus in-  
 ſaniam . Puris autē & magnis dijs ſacrificare de-  
 bemus . quos tu ſceleratos eſſe p̄nuncias . Reſpō-  
 dit focas . Non ſceleſti ſoluz ſed & miſeri . adulteri  
 & ſacrilegi . ac demones eſtimādi ſunt . Nec illi ſo-  
 lum . ſed etiā hij qui p̄ditionis huius cultu dei nom̄  
 ignorat . qui regnat in celis . cuius gloria & virtus  
 in ſecula ſeculoz . Et om̄is turba fratru circūſtās  
 reſpondit amen . **LXIII.**

**De viſione terribili circa eum & conſternatione  
 affricani .**

**T**unc tonitrua ſonuerūt & immenſus im-  
 ber effuſus eſt . om̄iſq; terra cōcuſſa eſt  
 & om̄i veſtigia nutare ceperunt . Cedit  
 p̄ſes africanus in faciem . & cū hijs militibus q̄  
 ei circum fecerant . ſine voce . ſine ſenſu ſolo ſtra-  
 tus aduoluit . Hoc aliquāti vidim? quib? reuelā-  
 tionem voluntas diuina ceſſit . Tātus em̄ pauor  
 & tāta reuerētia illi? miraculi fuit . vt vix paucis  
 concedere? aſpect? . Ignis em̄ ſe nimius e celo . dū  
 hec agunt . oſtendit . qui feriendo oculoꝝ acie oc-  
 cultum faceret eſſe qd̄ geſtū eſt . Quinquies itaq;  
 ſplendidiꝝ ſole illa lux viſa eſt . Aſtabant eiꝝ tres  
 angeli equitū more cōpoſiti . quoz effigiez flama  
 formabat . Statim tremor om̄i mēbza puaſit . Ste-  
 timus exanguis & deſpata ſalute . de ſola iā mor-  
 te ſolici . Illi autē vt erant ignei & incredibili p̄-  
 ceritate ſblimes . lateri ſe ſancti focē libenē aſſoci-  
 ant . Et habita cum eo nō pua ſabulatione diſce-  
 dunt . Petunt itaq; celū volatu . Et ecce poſt pau-  
 lulum terenciāna affricani vxor attonita . ſparſis  
 crimibus . vultu lacera to . veſte deſormi . cum filijs  
 quinq; & omni familia ad focē genua puolauit .  
 Ibi inherens pedibus . veniā tantū ſcleris implo-

rat . Hac quoq; ſe pactione conſtringens . ſi ei do-  
 nare? maric? . vt ad xpianam legem cū tota domo  
 filijsq; migraret . Nec fuit hec falſa pmiſſio . Naz  
 quidquid ſpouderat nō negauit . Huius lacrimis  
 flexus focas . om̄s clericos cōuocauit . & facta p  
 p̄fecto iugi oratione . p̄ſtitit ei remedium . a quo  
 pauloante formidarat exitium . Statim africanus  
 memor noue ſalutis & celeſtis auxiliij traianū per  
 docuit . **LXIII.**

**De ſupplicio eius & carcere .**

**I**mpator autē ſtatim focam iuſſit accede .  
 Quo introducto ait . Contemnis regi-  
 am poteſtatem . Quis te ad ſupbiam eri-  
 git deus . q̄ tu impatorem ſpernis . Videam? q̄s  
 eſt ille cui ſacrificas . Reſpondit focas . Scire tibi  
 non licet . Scriptum eſt em̄ . Nolite margaritas ve-  
 ſtras mittere ante porcos . Traianus ait . Porci er-  
 go tibi videmur vt dijs . Reſpōdit focas . Vt mā  
 vt animalia eſſetis . Dei em̄ ſup vos iudiciū nō  
 veniret . imaginem qd̄ eſt ſceleſti? humanā geritis  
 ſenſumq; porcorum . Traianus ait . Ecce ſuſpēde-  
 ris ad lignum . videam? quid tibi p̄ſit anim? iſte  
 tam p̄max . Reſpondit focas . Ego ſuſpenſus in li-  
 gno ad celeſtia regna migrabo . tu autē cū dijs tuis  
 p̄petuis tenebris inuolutus . eterna apud inferos  
 morte torqueberis . Tūc vt erat ſuſpenſus imp̄-  
 ſo vngularum impetu . p̄ om̄ia mēbza torquebatur  
 vt patentibus riuus latera ipſa dehiſcerēt . S; nul-  
 lum in hoc ſermonem aut vict? aut iratus emiſit  
 em̄ labia cōmouebat . & oratione tacita gr̄as age-  
 bat p̄rectori ſuo . ſed cum veniſſet in finem amen  
 clamabat . & e celo vox inſonuit cum ingenti mur-  
 mure ſtrepituzq; deſcendēs & ait . Alacer eſto fo-  
 cas . ego ſum tecum . Ecce patus eſt tibi in paradiso  
 locus cum om̄ib? patriarchis . & cum hijs q̄ nec  
 me nec patrem negauerūt . Traianus vero i eo quo  
 voluisti loco & in ea pena cruciabiē . Statim imp-  
 ator expauit . auferriq; eum ab eculeo iuſſit . Et q̄t  
 tuoz milites a quibus ſeruare? appoſuit . Centuri-  
 onem etiā criſpinianum nomine ad ei? cuſtodiam  
 deputauit . A quibus ſuſceptus focas . ibat letus  
 ad carcerem . domino vota p̄ſoluens . & tota no-  
 cte iuxta eius fores cuſtodes ſedere . ſed mox vt  
 medium noctis temp? emerſum eſt cepit orare .  
 Oratione completa . carceris clauſtra reſerata ſūt  
 Et inſuſo deſup lumine lampadarū . totum repen-  
 te patefactum eſt . Mille autē ampli? milites quos  
 habebat illa cuſtodia . tanta virtute p̄terniti et ad-  
 miratione deſixi . ad focē genua remedia ſalutis  
 implozant . Populi itaq; extra muros ad pelagi-  
 litus accedunt . Ibiq; ab eo & gratiā baptiſmi &  
 ſignum crucis accipiunt . Et vt mentes adhuc te-  
 neras ac rudes . nouelle credulitatis inſtabiles . ra-  
 dix firmior miraculi certiores armaret oſtendit ſe  
 omnibus dñs . & vt mortales oculi poterant cer-  
 nere . maietas celeſtis emicuit . Illi iam vilem du-  
 centes huius ſeculi vſurā . redeunt non ignari diui-  
 ne legis ad carcerem . **LXV.**

**De vltimo eius agone .**

**S**ed nocte depulſa mox vt lux orta eſt .  
 omnis ad forum multitudo cōcurrē fu-  
 turum focē certamen expectās . Cui autē  
 traianus exhibito . ſacrificā neptuno . Reſpondit  
 focas . Non ſacrificio portentis . Hanc vocem ſem-  
 per effundam . que vis exquire tormēta . xpianus  
 ſum ſepe iā dixi . Traianus iratus . crudelē offert  
 ſententiam . Nam mergi eū in caminum ardentis

calcis perprope iuber. et in illum lacu effluentis ardois precipitem pronumq; trudi metuens scilicet ne ad aliquam membrorum partem non perueniret incendiū. Et ait. Videam? quid tibi proficit ille quez metuis. Impositus itaq; flame quam pari precepit impator. cōtinuis tribus horis in igne eo durauit. Qui ita integris omnib; membris & vultu inde p ductus est. quasi non fuisset in flama. Supatus itaq; in hac passione traianus. rediuita iterum inflama tur insania dicens. Therme propter te ante triduum sūc subuste quas adhuc nemo patefecit. Ibi te iu bemus induci. Focas vero sibi signum crucis imponens quo iubebat ingrediē. Taurus autē in illis ignis fuit & cetera vis flame. ut candesceret hinc inde fornacibus ipsi etiā pietes colorem ignei turboris accipient. Ibi stans focas letus. hīs verbis vota deo reddebat. Gratias ago tibi domine qd ad hoc decus electus ad felicis martiris gloriā tuā fauore pueni. qd p cōfessione nominis tui carcerem vincula. crucem. ignemq; non timui. Et nunc dñe mitte angelum tuū & d traiani manib; eipe me ne quādo dicat gentes vbi est deus tuus. Mox ut huc toto mentis affectu deo vota psoluit. & amē in oratione spleuit. emisit spiritū. Patefactis itaq; post paululū thermis. reliquie cōposite et nlla caloris acerbitate fedate inueniuntur in thermis Corpus ipsū flatū nardi traxerat. & omne illud membrorum spaciū quo iacebat similitudo recon dierat. balnee vero gelide & glaciali quodā rigore pstricte qsi nunq; fuissent succense. Perspectis traianus sancti focae reliquijs miraculo tante noui tatis obstupuit. & referre patiēciam ei? militib; suis cepit. Stupensq; virtutem mentis & corporis eius ait. Vere non est alter deus. nisi ille qui regnat in celis. Hoc dicto ex illis balneis cū timore discedit. Cui se subito referenti pedē focas ante ianuam let? ostendit & ait ei. Traiane traiane pge ad loca vltioris abissi. & ad pparata tibi tormenta festina. vbi nocte ppetua & seuo es exurend? in cēdio. Triduo hac in luce versaberis. quo emerfo caligo te mortis excipiet. Nec em diuti? mult? in nocentiū sanguis esse potest. Tūc palaciū traianus ascendit & ex ipso miraculo febriū calore constri ctus dedit se statim lecto. & tertia die expirauit. Hac focas passione gloriofus merito i ponto habetur primus. q̄ celebrat. iiii. non. marcij.

LXVI. De plinio se cundo & eius relatione ad traianū p christianis.

**N** Eufibi? tercio libro. Am immense autez sub traiano caterue martirū quocidie iugulabant. ut plini? secundo? qui tūc punciā administrabat multitudinem intere. nptoz pnotus referret ad impatorē qd innumera hoīm milia quocidie obrū carent. in quib; nichil omnino sceleris dephende ret admissum. nec aliquid cōtrariū romanis legibus gestū. nisi qd antelucanos himnos xpo cuidā canerent deo. Adulteria vō vel cetera hmōi crimi na apud eos & illicita haberi & penit? arceri. Cetera vō scdm leges eos agere cōmunes. Tunc traianus rescripti sui auctoritate decreuit ut xpiani non quidez requirant. sed si qui tñ incidere puniant. Per qd ex pte aliqua psecutionis sedatum putabat incendiū. sed hīs qui nequitia suaz aduersū nos exercere cupiebant ledendi occasio nō videbat exempta. Interdū em popul? instigabatur. interdū etiā iudex occasionib; utebat &

negabat quesitos quos puniri voluisset oblatos. Hec turcullian? in appologetico suo dicit ex quo possunt instrui pleni? scire cupientes. Tercullianus ibidem. O sententiā necessitate ofu sam. negat inquirendos ut innocentes. & mādāt puniendos ut nocentes. Parat & seuit. dissimulat & animaduertit. Quid timet. ipsā censura circumuenis. Si damnas. cur nō & inquis. Si non inquis. cur nō absoluis. LXVII.

De libris eiusdē plinij. Actor.

**T** Sic anno traiani. xiiii. plini? secundo? nocomens orator & hystoric? insignis habitus est scdm cronicas. cui? plurima ingenij extant opera. Hic scripsit d hystoria naturali libros. xxxvii. quos vespasiano cū epistola pmissa direxit. De quo ingenti eius volumine excerpta in speculo naturali locis agruis inserui. eiusdem epistolas ad diuersos cū ceter centum reperi. Tranquillus in catha logo virozum illustrū. Plinius secundo? equestri bus militijs industrie funct? pcuraciones quoq; splendidissimas & vrinuas integre administrauit. Et tamen liberalibus studijs tantam opam dedit ut non temere quis in ocio plura scripserit. Itaq; bella oia que vnq; cū romanis gesta sunt. xxxvii. voluminib; comprehendit. Item naturalis hystorie xxxvii. libros absoluit. Perijt at gades campanie Cum em missenensi classū pesser. & flagrāte vesubio ad explorādas ppus causas liburnicas pten dissec nec aduersantib; ventis remeare posset. vi pulueris ac fauille oppressus est. vel ut quidā estimant a seruo suo occisus. quē estu deficiēs ut necem sibi maturaret ozauerat. Actor. De hui? epistolis hos paucos flozes excerpti.

Plinius ad iuniū. Hocipsuz amātis est. amātū nō onerare laudibus.

**M** ad corneliuz zicianū Prauū ac malignum est hoīem nō admirari. admiracione dignissimum. Adem ad corneliū taticū. Inuentioni sue quisq; fauet. & quasi fortissimi cōplectit. cum ab alio dictum est qd ipse puidit. Est gratior multis actio breuis. Adem ad catullū. Animi magnitudo nichil ad ostentacionem. oia vero ad pscientiā referre rectiq; facti mercedem nō ex populi sermone sed ex facto petit.

Adem ad voconium. Libro quē mihi tibi ad vota que putaueris corrigenda.

**S**ic enim magis credā cetera tibi placere. si quedā cognouero displicuisse. Adem ad vrsū. Sicut faces igne. m assidua ocullione custodiunt. dimissū egerime reparant. sic dicentis calor & audientis incētio cōtinuatione seruat. Intercapedine vō & qsi remissione languescit. Adem ad arrianum. Necessē est ut laudis sue spacio & curiu & pegrinatione quisq; letetur. Etenim nescio quo pacto vel magis homines iuuat gloria lata q̄ magna.

Adem ad fundanū. Votis suis auid? plerū qz pcurrit. & rerum quas assequi cupias p̄suptio ipsa iocunda est.

Adem ad vanum maximū. Dum vita suppetit enitatur. ut mors q̄ paucissima que abolere possit inueniat. LXVIII.

De seditione iudeoz & fine traiani imperatoris

**A** Eusebius in cronica Anno traiani. xvii. terremot? i antiochia pene totā subruit ciuitatem. Iudei quoq; qui in libia erāt. aduersum cohabitatores suos alienigenas dimicāt. Similiter in egipto et in alexandria. Apud cirenen quoq; et theba idam magna seditione p̄tendunt. Verū gentiliuz

pars superat in alexandria. Iudeis mesopotamie  
 rebellantibus precepit traianus impator lise quieto  
 ut eos de pumicia exterminaret. Aduersum quos  
 quietus aciem instruens infinita milia eorum interfecit.  
 Et ob hoc procurator iudee ab impatore decernit.  
 Tandem traianus apud seleuciam urbem isaurie p  
 fluuio ventris extinctus est. anno etatis. lxxiii. Im  
 perij vero. xix. ossa eius in urna aurea collecta et  
 in foro sub caluina posita sunt. Helmandus hic  
 solus omnium impatorum intra urbem sepultus est post  
 iulium cesarem. quem senatus in deos anno sequente  
 retulit. hac de causa. quia gloriā militarem qua ple  
 nus extiterat. moderatōe superauerat. rome & per  
 pumicias omnibus se equalē exhibens. amicos salu  
 tandi gratia frequentas. vel egrotantes festis die  
 bus cum eisdem indiscreta vicissim habens conuiuia  
 vehiculis eorum & vestibus indifferentē vtens. Publi  
 ce & privatim dicās omnes immunitates ciuitatibus. Lar  
 giens tributa pumicijs. Carus omnibus. nulli grauis  
 adeo ut vsq; ad nostrā etatē in senatu nō alie ex  
 clamefē felicitatis augusto. et melior traiano. Sta  
 tua eius in foro traiani in hoc habitu posita est. rep  
 sentans quō in expeditione positus. viduā libera  
 uit. Quod beatū gregoriū postea mouit ad cōpassi  
 onem. Vnde & p eo tū plorasse dicit. ut animas  
 eius ab inferno obtinuerit liberari. Eutropius.  
 Inter alia dicta vlpij crimiti traiani hoc ipsi ferē  
 egregiū. Amicis enim eū culpantibus quod nimium omni  
 bus esset cōmunis. respondit se talē impatorē pri  
 uatis quales esse impatores priuatis operasset.

**LXIX.** De imperio adriani et  
 studio ac moribus eius. Hugo libro tercio.  
**T**ertius elius adrianus sobrius traiani filius. xii. ab au  
 gusto principatū adeptus est. Anno ab incarnatōe  
 dñi. cxix. scilicet ab initio mundi quartimillesimo  
 & lxxii. & impauit annis. xxi. Hic fuit litens gre  
 cis impensius eruditus & nō sermone tū pitus. sed  
 ceteris disciplinis canēdi medendiq; scientia pol  
 lens. Sic enim referebat carmē carmini. dictum di  
 ctui. ut presus ad omnia diceres meditatū. Heli  
 nandus. xi. libro. Elius adrianus cū rome prefecturā  
 splendidius ageret. ex senatore impator creatus est.  
 Qui obsecrante senatu ut filiū quē habebat cesarē  
 augustū appellaret. sufficere inquit debet quod ego im  
 uitus regnauerim cū nō mereret. Principatus enim  
 sanguini nō debet sed meritis. Et mutiliter regnat  
 quod rex nascit & nō meret. & pculdubio pentis affe  
 ctus exiit. qui puulos suos importabili supiecta  
 mole extinguit. hoc equidē est suffocare liberos nō  
 pmouere. Alendi plus sūt & in virtutibus exercē  
 di. & cum in eo phicerint ut pbent illos virtuti  
 bus antecedere. quos debent honoribus antere  
 inuitati ascendat. & se ciuū suorum votis nō sbera  
 bant. Eusebius in cronicis. Hic adrianus ytalice  
 in hispania natus. cōsobrine traiani filius. alexandriā  
 a romanis subuersā publicis instaurauit expensis.  
 Ipse vero traiani inuidens glorie. de assiria. meso  
 potamia. armenia. quas ille pumicias fecerat suo  
 cauit exercit. Ides eruditissimus in vtraq; lingua  
 sed in puerorum amore parum primens. reliqua tribu  
 torum vrbibus relaxauit. cartis publice incensis.  
 plurimos etiā ipis tributis liberos pstitit. ipse eti  
 am iudeos cepit. secundo contra romanos rebellantes.

**LXX.** De secundo philoso  
 pho & eius primaci silentio. Ex gestis eius.  
**A**mpozibus adriani floruit secundo philo  
 sophus quod philosophatus est. omni tempe

silentiū suans & pythagoricā vitam ducens. Hic  
 enim adhuc puulus ad discendū missus audiuit in  
 scolis verbū hmoi quod omnis mulier fornicatrix eēt  
 & impudica. Tandē in phia pfectus remauit in  
 patriā suā cōmunem gerens pegrinationis cōiue  
 tudinē baculū & peram circūferens. coma capitis.  
 & barba plixa. Hospitatus est autē in domo ppria  
 nemine domesticoz eū cognoscere neq; ppria ma  
 tre. volensq; pbare de mulieribus si verū esset quod  
 audierat vocauit vnā d ancillis pmittens ei. x. au  
 reos si psuaderet matri. At illa cōsentiens ancille.  
 respere fecit eū ad se introduci. Cūq; illa estima  
 ret se cum illo carnaliter debere cōmisceri. ille ve  
 lut ppriam matrē amplectens. inter vbera illius  
 dormiuit vsq; mane. Mane autē euz vellet egredi  
 & discedere. Illa apphensens eū ait. Vt me tem  
 ptares hoc fecisti. Qui dixit. Nequaquā domina  
 mater. Neq; enim dignum est me illud vas macula  
 re vnde exiui. Illa autē sciscitate quis esset. Respo  
 dit. Ego sum scds filius tuus. Illa autē recogitās in  
 semetipsa & non ferēs confusione exanimata est.  
 Secundus vō sciens quod p loqam suā mors matri  
 cōtigi set. Hanc a se in posterū exegit penam. ne  
 amplius loqretur. & sic vsq; ad mortē taciturni  
 tatem consuaui. Circa vō idē tempus adrianus  
 impator veniens athenas audiuit d illo. eumq; ad  
 se venire faciens primus eū salutauit. Ille autē ta  
 cuit. Tunc adrianus ait. Loqre pbe ut a te aliquid  
 addiscam. Illo autē in pposito silentij pauerante  
 tirpon vocans quendā spiculatorē ait. Hunc no  
 lentem loqui impatori viuere nolunt. Aboue eū  
 & corq; adrianus deniq; spiculatorē latēter euo  
 cans ait. Loqre ei in via & psuade ei ut loquatur.  
 Et siquidem psuasus respondeat decolla eum. Si  
 vō non respondeat reduc eum ad me. Ducebatur  
 autē secundo a spiculatore ad locum tormetorum.  
 Qui dixit o secunde quare tacēs morieris. Loqre  
 & viues. Sed ille vitam suā ppendēs mortē ta  
 citus expectabat. Spiculator itaq; ducēs eum ad  
 locum destinatū ait illi. Extende ceruicē. & susci  
 pe in ea gladiū. Ille extendēs ceruicē silentio vitā  
 postposuit. Apphensens igit eū venit ad adria  
 num dicens secundum vsq; ad mortem taeuisse.

**LXXI.** De hijs que ad inter  
 rogata scripto respondit.  
**V**nc adrianus admiratus philosophi cō  
 tinentiam. dixit ei. Quia lex ista silentij  
 quā tibi ipse pposuisti. nullo modo solui  
 potest. sumēs tabulam istam scribe & saltem ma  
 nu tua loqre. Accipiēs secundus tabulaz scripsit  
 in hunc modum. Ego quidē o adriane nichil te ti  
 meo quia princeps huius temporis videris existē.  
 Me quidē occidere potes s; vocis mee pferende  
 nulla tibi potestas est. Adrianus itaq; legēs ait.  
 Bene excusat es. sed adhuc quedā tibi pblema  
 ta ppono ut ad hē michi respondeas. Quoz pri  
 mum est. Quid est mundus. Ille rescripsit. Mundus  
 est ineffabilis circūitus. spectabilis supplex. ml  
 tiformis formatio. eternus tenor. circūitus sine er  
 rore. Quid est oceanus. Mundi amplexus terminis  
 coartatus. hospicuz fluior. fons imbrū. Quid  
 est deus. Imortalis mens. incōtemplabilis celsi  
 tudo. forma multiformis. incogitabilis inquisitio  
 infopitus oculis omnia primens. lux bonoz. Quid  
 est sol. Celi oculis. caloriz circūitus. splendor sine  
 occasu. diei ornatus. horarū distributor. Quid est  
 luna. Celi purpura. solis emula. malefactorum



inimica. solamē iter agentū. directio nauigantiū  
 signum solennitātū. larga rosis. p̄lagium tempe  
 statum. Quid est terra. Basis celi. meditullū mū  
 di. fructuū custos & mater. operculū inferni. ma  
 ter nascentiū. nuerix uiuentiū. duozatrix omniū  
 cellariū vite. Quid est homo. Mens incarnata fā  
 talina t̄pis. speculatoz vite. mancipiū mortis. trā  
 siens viator. loci hospes. aīa laboriosa. parui t̄pis  
 habitaculū. Quid est pulcritudo. Flos marcius  
 carnalis felicitas. humana cōcupiscentia. Quid  
 est mulier. Hoīs cōfusio. insaturabilis bestia. d̄tīua  
 sollicitudo. indefinens pugna. viri p̄mentis nau  
 fragiū. humanū mancipiū. Quid est amicū. Desi  
 derabile nomē. homo vix appens. infelicitatis re  
 fugiū. indefinēs felicitas. Quid diuitie. Auri pō  
 dus. curaz minister. delectatio inuocūda. in satia  
 bilis inuicia. desiderū inexplēbile. os excelsū. in  
 uisa cōcupiscentia. Quid est paupes. Odibile bo  
 num. sanitatis mater. curaz remotio. sapiētē rep  
 tix. negotiū sine damno. possessio absqz calūnia.  
 sine sollicitudine felicitas. Quid senectū. Oportatū  
 malum. mezs uiuentiū. incolumis languoz. spirās  
 mozs. Quid somnū. Moztis imago. laborz quies.  
 infirmantiū vorū. miseroz desiderū. Quid est vi  
 ta. Bonoz leticia. miseroz mesticia. expectatio  
 moztis. Quid est moztis. Eternū somnū. diuitiū pa  
 uoz. paupum desiderū. inuicibilis euentū. latro  
 hominis. fuga vice. resolutio oīm. Quid est v̄bz  
 Proditor animi. Quid est corpus. Domiciliū aīe  
 Quid est barba. Sexū discretio. Quid est cerebz  
 Custos memorie. Quid est frenū. Imago animi.  
 Quid oculi. Duces corpis. vasa luminis. iudices  
 animi. Quid est cor. Receptaculū vite. Quid est  
 iecur. Custodia caloris. Quid fel. Suscitatio ira  
 cūdie. Quid splen. Risus & leticie capax. Quid ē  
 stomachus. Ciboz cocus. Quid ossa. Robur cor  
 poris. Quid pedes. Mobile fūdamētū. Quid ē  
 ventū. Aeris p̄urbatio. mobilitas aquaz. siccitas  
 terre. Quid sūt flumīa. Cursū in deficiēs. r̄fectio  
 solis. irrigatio terre. Quid amicitia. Eqlitas ani  
 mozū. Quid fides. Ignē rei mirāda certitudo.  
 Quid est qd̄ hoīem lassū fieri nō finit. Lucrum.  
 LXXII.

De scriptis qua  
 drati & aristidis p̄ cristianis. Hieronimū de  
 illustribus viris.  
**E**o tpe quadratū apostolorū discipulū pu  
 blio athenaz ep̄o ob xp̄i martiriū coro  
 nato in locū eiū s̄stituit. & ecclesiā gran  
 di terroze dispersā. fide & industria sua cōgrega  
 bat. Cūqz adianū athenis exegissz hiemē. inuisēs  
 eleuā. & in omibz pene grecie sacris iniciatus  
 dedit occasiōē hys q̄ xp̄ianos oderāt absqz p̄ce  
 pto impatoris vexate credētes. Tunc quadratū  
 potēte ei libzū p̄ nostra religione cōpositū valdē  
 vtilem. plenūqz rationis & fidei. & aplica doctri  
 na dignū. In quo & antiquitatem sue etatis ostē  
 dens ait. plurimos a se visos q̄ sub dño varijs in  
 iudea opp̄ssi calamitatibz fuerāt. Et q̄ a moztuis  
 resurrexerant. Aristides quoqz atheniēsis p̄bus  
 eloquētissimū. & s̄b p̄stimo habitu discipulū xp̄i  
 volumen nostri dogmatis ratōem p̄mens. eodez  
 tpe quo & quadratū adiano p̄ncipi dederit. id ē.  
 apologeticū p̄ xp̄ianis. Qd̄ vsqz hodie p̄seuerās  
 apd̄ phisologos ingenij eiū in dicitū est. Hugo  
 vbi supra. Tunc ergo p̄cepit adianū p̄ epistolaz  
 ad minucium fundanū p̄consulem asie datā. vt ne  
 mimi liceret xp̄ianū sine obiectu criminis ac p̄batōe

damnare. **E**usebiū in quarto libro. Hoc ē autē  
 exemplū epistole impatoris adiani ad minucium  
 fundanū p̄consulem asie. Accepi lras ad me scri  
 ptas a p̄decessoē tuo serenio graniano clarissimo  
 viro & nō placeat michi relatōem silentio p̄terire  
 ne vt innoxij p̄turbent. & calumniatoribz latroci  
 nandi tribuāt occasio. Itaqz si euidentē p̄uincialē  
 huic petitioni sue adesse volunt adūsum xp̄ianos  
 vt p̄ tribunali eos ī aliquo arguāt. hoc eis exequi  
 nō prohibeo. Precibus autē & in hoc solū & accla  
 mationibz vt eis nō p̄mitto. Etenim multo equius  
 est si q̄s volet accusare te cognoscere de obiectis  
 Si quis igit̄ accusat & probat aduersū leges quid  
 q̄ agere memoratos hoīes pro merito peccatoz  
 etiā supplicia statues. Illud magnope curabis ut si  
 quis calumnie gratia quenqz hoz postulauit reū.  
 in hunc pro sui nequitia supplicijs seuerioribus  
 vindices. LXXIII. De passio  
 ne sanctorū quirini & hermetis. **E**x gestis  
 alexandri pape.

**A**lexander. vii. post beatū petrū cum ef  
 set annoz. xxx. & iā. viii. annis sedisset  
 iussu aureliani comitis s̄b adiano impa  
 toze missus ē in carcerē. Et hermes p̄fectū vrbis  
 qui p̄ eū crediderat. Cūqz hermes esset ī vincul  
 apud quirinūz tribunūz. dicit ei tribunū. Miror te  
 prudentē virū honozē p̄fecture dimittere & aliā  
 vitam credere. Hermes dixit. Et ego ante hos an  
 nos omīa deridebā. & hanc vitā solaz esse putabā  
 Respondit quirinū. Fac ergo me probare qd̄ cre  
 dis & credā. Hermes dixit. Sanctū alexāder qui  
 habet ī vinculis hic me docuit. Audiens hoc qui  
 rinus cepit maledicere alexandro dicens. Ego tibi  
 dixi fac me probare & tu michi noīasti hoīez quē  
 ego teneo pro sceleribz suis in vinculis alligatū.  
 sed tū si vez dicit vadā ad eum & dicā illi. Si vis  
 vt p̄ te credā. fac vt te cū hēmete iueniā. an hēme  
 tem tecū. Hermes dixit. Fiat. Abijt ergo quirinū  
 et triplicauit sup alexandz custodes et claustra  
 & dixit ei cur hoc facēt. Ozare ergo s̄o alexandro  
 venit angelū & duxit eum ad hermetē in carcerē.  
 Et inueniēs eos quirinū miratū est. Et cum her  
 mes narrauit quirino quomō alexāder filiū suum  
 moztuūz suscitasset. & ancillā eiū cecā illuminassz  
 dixit ei quirinū se habere filiā cecā & gutturno  
 sam. & p̄misit se credere si illa p̄ eos recipet sa  
 nitati m. Dixit ei alexander. Vade & duc eaz ad  
 carcerē. & boīam meā pono sup colluz eiū & ma  
 ne inuenies eā sanā. Respondit quirinū. Cū tu  
 sis hic quomō te inueniā in carcere. Sanctū alex  
 ander respondit. Vade cito. qz q̄ me huc adduxit  
 cito me illuc reducet. Pergēs ergo quirinū duxit  
 filiā suaz ad carcerē. et inueniens euz vbi prostra  
 tus veniam postulabat. Tunc dixit ei alexāder vt  
 adduceret ad se euenciūz p̄sbitez et theodolum  
 dyaconūz pro xp̄o ī eodem carcere alligatos. qui  
 anteq̄ rediret inuenit filiā suā sanā. Et baptizac  
 est euz filia sua et multis alijs. Audiens hec aure  
 lianus interrogauit quirinūz cur se relinquere se  
 quens alexandz. Qui respondit xp̄ianus suz. qd̄  
 quid vis fac. qz aliū non ero. Tunc aurelianū ius  
 sit vt ei lingua abscederē et in eculo torquerē  
 Qui tū adhuc loquens et aurelianūz p̄uocans.  
 iussus est manē et pedes abscedi. et decollatū ca  
 nibus proijci. Filia vō eiū ballina ī virginitate p̄  
 mansit. Cui sepius osculāci boīam p̄ quā sanata fu  
 erat dixit s̄ctū alexāder. Noli boīā meā osculari.

sed magis osculare vincula sancti petri. Qd cum diu fecisset. tradidit ea theodore sorori sancti hermetis. cuius ab aureliano decollati corpore ipsa theodora sepeliuit.

LXXIII.

**P**assio sanctorum alexandri pape euentij et theodoli  
**Q**uoniam ergo sanctus alexander multa miracula fecisset. & tentus nullomodo mutari posset. prius totus in eculo. deinde in furno triduo accensus missus. ille in eo permansit. Et cum ibi deum laudaret. aurelianus dixit. Audiamus quod miser ille in incendio fabuletur. Cumque se applicaret. facies eius semivista est. et media pars clamidis eius exarsit. Multi vero ex militibus inflammati mortui sunt. Tunc aurelianus iussit eum extrahi. & in alium furnum ardentissimum mitti. Qd cum fieret predicatus theodolus stans in populo cepit flere. & aurelianus in iniusto iudicio increpare. Qd audiens aurelianus. iussit eum in eundem furnum iactari. Exclamans autem theodolus dixit. Sancte alexander adiuua me quia peccator sum & igne ferre non possum. Sanctus alexander dixit. Noli timere. sta. et viriliter age. Et cum orationem vocauit eum dicens. Veni huc ad refrigerium. quia mecum est ille qui in babilone tres pueros liberauit. Et statim theodolus in furno exiit. & ceperunt siluam laudare deum. Audiens aurelianus theodolum cum alexandro loquentem. iratus nimis iussit eos in clibanum ardentem iactari. Tunc ait alexander ad theodolum. Quid eligis. an sanus euadere. an mecum ad deum pergere. Cui ait theodolus. Ego iam te non deseram. quia licet in principio grauiter sim cruciatus. tamen ex quo pro me orasti nec dolore sentio nec ardore. Tunc dixit alexander ministris. Cessate a labore. quia antequam uos ignes supponatis. ambo propter amorem dei sumus. Et orationes simul spiritum emiserunt. Cum hoc audisset aurelianus & progeret insultare defunctis. subito uirga ferrea ignita ante pedes eius appuit & vox audita est ab omnibus dicens. Aureliane accipe brauium meritorum tuorum cum quo in inferno te scias esse mittendum. At ille magicis artibus hoc impetrans. iussit adduci euencium. & in furnum prius in medio factorum. Sed antequam ignis poneretur. orationes emisit spiritum. Cumque & huic aurelianus insultaret. venit vox dicens illi. Aureliane istis quibus insultas celi apertus sunt. ut illuc ascendat. tibi autem tartarus apertus est ut illuc descendas. Ad hoc expaui aurelianus. & tunc eum tremor & pavor arripuit. ut suorum manibus ad palatium portaret. Que seuerina uxor eius excipiens & ei nequitiam suam impetans. prexit ad factos & eos honorifice sepeliuit. Et ad eum rediens. inuenit eum in doloribus nimis lingua sua masticantem. & prope expirantem. **Ex libro pontificum.** Alexander hunc natione romanus seoit annis. x. Hic passionem domini miscuit in precatione sacerdotum quoniam misse celebrant. Itaque ostiuit aquam spersionis cum sale benedicto in habitaculis hominum. martirio coronatus est. & sepultus via numantina ubi decollatus est. v. nonas maii.

LXXV.

**P**assio sancti christi pape & pegrini antihodorenensis.  
**H**ic successit christus natione romanus qui seoit annis. x. Hic ostiuit ut misteria facta non tangerent nisi a ministris. Ideo etiam ostiuit ut quicumque propter euocatus esset ad sedem aplicam rediens ad prochiam suam non suscipere. nisi si eius literis sedis aplicae plebis salutacioni conformatis. Fuit autem episcopus adriani & martirio coronatus. Sepultusque est iuxta corpus beati petri in natiuano. iii. non. aprilis. **Ex gestis sancti peregrini**

Huius autem christi temporibus duos seueritate ubique christianorum persecutione paucissimi inuenirentur qui se dicerent esse christianos. nunciatus est eidem sancto. scilicet christo pape a fidelibus christianis poscetur ut ad gallias talem uirum dirigeret. qui iam extincta lucerna fidei illuminaret & infideles predicando uerteret. Tunc sanctus christus beatum peregrinum presbiterum cuiusque romanum ordinem uicem episcopi marsi presbiterum & corcodonium diaconum & iouinianum sboyaconum et iouinianum lectorem ordinem ad gallias cum eo causa predicandi direxit. Qui marsi uenientes. lugdunum usque perducti celare se noluerunt. potuerunt uenerunt itaque ad autricum quoniam nunc antihodorum dicitur. in qua tamen urbe quidam locus adhuc mons autricus appellatur. & inuenerunt gentes deorum suorum excubias obseruantes. Interrogati qui & unde essent. responderunt christianos se esse & ob eorum salutem causa predicandi uenisse. Tunc sanctus peregrinus ibi ostanter predicans primos loci illi ad christum conuertit. & ibidem quam ecclesiam consecrauit. Crescente itaque numero fidelium & ad baptismum quotidie confluente. audiens beatus peregrinus ciuitatem interanum quam tunc ciuitas erat. sed modo castelli nomen recipit. culture deorum dedita. prexit illuc. Et paganis festiuitatibus medium se ingerens cepit christum publice predicare. Unde populus excitatus de eo querens fecit eum iudici presentari. Cuius iudex natiuitatem nomen & officium interrogans. cum ad deos inclinari non posset. iussit eum in uico bangiaco qui uulgo boi dicitur in carcere obscurissimum uinctum mitti. et diuersis supplicijs attraheretur. Ipse uero christus semper predicans multos in uia conuertit. Diu ergo ibi detentus adriani cesaris presentie seruabatur. Cesar igitur cum uenisset et rei ordinem a narratibus didicisset educto de carcere beatus peregrinus ut idolatras. diuitias et honores promisit. Sed cum ille uerumque eorum decernere exeratone respiceret grauis sumis supplicijs afflicto circa annus domini. c. xxx. iustus est decollari. Cum ergo ita seris expositus remansisset ipsa nocte. appuit angelus domini eum ad rusticum christiano eiusdem uille dicens. Surge et iunctis curriculo duobus quos habes beatus accipe corpus serui mei peregrini quod illic iacet. et apud antihodorum unde episcopus fuit defer. Cumque ille uiam se nescire dixisset. Vade inquit et ego conducam te. Sic fecit. et sic nutu dei a media nocte usque ad auroram ambulauit. quod summo mane iter agentibus cubians querebat si bene antihodorum tenderet. Et illi mirantes responderunt. quod antihodorum relinquens iam ad factum dionisium prope pisius peruenisset. Ad hoc ille reuoluitur admirans processit diuinitatem expectans uoluntatem. Eadem hora uox in demitorio monachorum sancti dionisii insonuit dicens. Surgite et occurrite seruo meo peregrino antihodorensi episcopo qui uenit. Et statim sponte crepantibus signis ecclesie monachi excitati occurrentes sancto peregrino. eum solenniter exceperunt. Et audito rei euentu. ipsi in capsula argentea posuerunt.

LXXVI.

**P**assio sancti taurini sub licinio preside.  
**Q**uoniam autem beatus thaurinus ebraiceus episcopus diocesis omnes circuiret. et idola destruens ecclesias christi condecoraret. antiquus hostis inuidus bonitatis. suscitauit quendam prefectum licinium nomine aduersum illum. Interea erant duo magi cambises et saraa qui fuerant sacerdotes templi diane qui conuenerunt. xx. diuinitates suas ut eum interficerent. Quos cernens uir dei a longe

27  
cognouit nequitia eorum. Porrexitq; illis signu  
crucis. et illi steterunt ilico fixi. Et ait ad illos.  
Quid statis. Facite qd iussu est vobis. Simute.  
abite si vultis. Vt aut cognouerut se solutos ceci  
perunt ad pedes ei. impcantes baptismu osequi  
imortalē. Qui statim cathexizauit eos. Videtes  
aut magi sua signa deludi. pprijs se intereme  
culeris. Audiens aut licini? beati viri famā gisai:  
eo villa sibi p̄sentari eū fecit. Qui cū traheret. ob  
uium habuit vnuz paliticū. forozēq; ei? cecam sur  
dam & mutā. Accepitq; aqua & benedixit ac sup  
fudit illos. qui mox adepti sūt sanitatē. Carnifi  
ces aut qui eū traherēt crediderūt in dño. Mox  
aut vt vidit eum licini? ait. Vnde es inueterata  
canices. Respōdit beatus thaurin? Patre sum ro  
man? matre v̄ro grec?. Genitor me? tarquim?  
mater mea euticia vocabat. Licini? dixit. Quātū  
ep̄is est ex quo fugisti patre tuū. Meus etem auus  
fuit. Thaurin? respōdit. Non fugi. sed dño meo  
biefu xpo ducente huc adueni. a natiuitate thaur  
rinus. fide tñ christianus. Licini? dixit ppter hanc  
demeritā ante. vi. annos occidi iussi matre tuam.  
Sanct? thaurin? audiens matre suā coronatam  
esse martirio ait. Gracias ago tibi dñe qui matre  
meā ante me suscipe voluisti. Audiens itaq; suaz  
irriteri licini? insaniā. iussit eū nudū virgīs cedi.  
Cunq; pcuteret ait. Dñe respice in me & miserere  
mei iam senis. Et facta est vox ad eū dicens. No  
li timere famule meus. qz tecum sū. Statim at aru  
erunt man? carnificū. Leonilla v̄o vxor licini? di  
xit. monita a sp̄sancto. adhuc tñ pagana. Nōne  
antea dñe me? dixisti qz pater isti? senis fuit au?  
tuus. Cur tā ferreum habes pect? vt cōsobrimuz  
tuum iubeas tā pessime flagellari. Ille v̄o ira accē  
sus dixit ad eam. Et tu maga effecta es. Per salu  
tem deoz quia easdē penas sustinebis. Cum ergo  
traheretur dixit. Serue dei adiuua me si potes. &  
ego credaz in deū tuū. Sanct? thaurin? dixit. No  
li timere nichil mali sustinebis. LXXVII.

Qualiter idem sanct? filiū illius suscitauit.

**Q**um hec agerent. nunciū venit dicens  
mortuū esse filiū ei? & vnum armigerū  
eius. Venatōem em̄ exercentes circa ca  
stellū alerci. veloci cursu p̄cipitati interierāt. Qd  
audiens licini? om̄sq; exercitus ei? nimia astris  
ctus angustia iussit laxari vxorē. Que venies ce  
didit ad pedes licini? dicens. Precor dñe vt creda  
mus deū thaurini? & renouiscat fili? noster. Et lici  
nius iussit eū sibi p̄sentari dicens ad illū. Canicel  
veteranosa. potes michi p tuas artes magicas re  
suscitare filium meū. Audierat em̄ vnū mortuum  
iam ab eo resuscitatu. Thaurin? dixit. Deus me?  
dixit. Om̄ia possibilis sūt credenti. Tu ergo tñ si  
dem habe. et mox recipies filiū tuū. Vbi v̄o in fi  
de verbis est cōfirmat? beatus thaurin? duxit oēs  
ad ciuitatē. Et intrātes ecclesiā s̄acte dei genitri  
cis. p̄strauerunt se ad oratōez. Deinde surgentes  
venerunt ad corpa defunctorū. Eleuās aut s̄actus  
ad celum oculos orauit. & puez a morte reuoca  
uit. Qui quasi a somno surgens a facie sua sangui  
nem excussit. Et p̄cidents ad pedes ei? petijt si  
bi dari baptismū vt sibi ab angelo fuerat impatuz  
Surgens aut a fonte. ait ad patrē. Heu pater ne  
scis qz miserā vitā ducim? quātāq; p hac nostri  
similes sustinent penas. et q̄ta gloria est hijs qui  
diligunt & fuiunt illi deo. quē colit vir iste cōso  
brimus noster. Vidi eū inter angeloz choros esse

& p nobis deprecari. Cunq; hec & alia hijs similia  
de vita eterna p̄dicaret. licini? & vxor ei? om̄sq;  
optimates p̄cidentes ad pedes ei? postulauerūt  
sibi dari sacz baptismatis donū. Et baptizati sunt  
in illa die mille. cc. viri. Marimus aut p̄strauit se  
ad pedes eius & dixit. Vir dei altissimi resuscita  
armigerū meū. ne remaneat in penis in quib? reli  
qui eum. Qd cū fecisset vir sanct?. paschasi? sur  
gens ait ad eum. Magnas sustinebā penas vir s̄a  
cte quādo nunq? venit ab altissimo deferēs i mā  
datis me ad te reduci. Et ait ad seniore suū mari  
num. In die. viii. cū albas deposueris mādāt tibi  
ille q me huc adduxit vt redeas ad illuz. Qui mox  
leui febre corripit. & secunduz mandatu. viii. die  
mortuus est. LXXVIII.

Qualiter eidem sancto reuelat? est obitus pprius.

**I**nterea dum hec agerent & oīs plebs esset ouās  
zabulus inimic? veritatis itez vastissimā orienta  
lem cōtra gallos cōcitauit hostē. Cuz v̄o certi? cō  
perunt galli se casuros nec vllō modo quiuissent  
resistere. om̄s vnanimis ad viri dei confugerunt  
auxilium. Vir autē domini triduanū ilico mox  
ieiunium. quo pacto dixit ad eum angelus domi.  
Gracias age creatori tuo. qz animas tñmodo im  
petraisti. Locus vero iste destrus erit p longū tps  
sed iterum i meli? iſtaurabit. Tu v̄o octauo die  
recipies coronā a dño laboris tui. Mane aut facto  
cōuocato in ecclesia populo. anūciauit illis quid  
sibi ostendere dñs dignatus esset. Audiens autez  
populus valde p̄teritus est. s̄ vir dei blāde p̄so  
latus est eos. Nolite inquit diffidē. p̄perate romā  
& nunciate b̄o x̄sto pape diem exitus mei si ad  
huc nō fuerit martirio coronat?. Ego autē deopa  
tus filius eius iā ediderā vnum libellū de sanctis  
& bonis opibus eius & s̄ libris quos exposuerat  
Longum aut est narrare quomō matre suam ibid  
sepeliuit honorifice. quomō etiā licinius simul cū  
vxore sua p nomine xp̄i glorie coronā sūt adepti  
& quomō accepta benedictione x̄sti apl̄ici reme  
auit ad ppria. Que om̄ia in libello supius memo  
rato inueniunt. LXXIX.

De p̄phetia eius & exitu & exequijs.

**A**ut aduenit dies dominica. affuit om̄is  
p̄pls in ecclesia secundū cōsuetudinem.  
Vir autē domini post expleta missaz so  
lennia ait ad om̄ē populuz. Fratres q̄nta die oēs  
huc cōgregamini. Prima igitē luce quinta feria af  
fuimus in ecclesia om̄s. Interea exortus est luct?  
intolerabilis s̄ discessu patris. Ipe vero inchoato  
officio & ex more pacto. cōsolatus est vehementer  
populum & p̄dixit eis multa v̄tura que postea  
p̄bauimus. Et post multa p̄dicatōnis verba resi  
dens in sede ep̄ali benedixit nobis dicens. Abite  
filioli mei in pace. Dñs aut erit vobiscum. Nos p  
sp̄cipientes ad eum vidimus sb̄ito circa altare inu  
merabilez multitudinē hoīm candidatoz. Et audi  
ta est vox dicentium ab om̄ibus nob. Veni nobi  
scum sancte dei thaurine qui multas p dei amoē  
sustinuisti passiones & intra in gaudium domini  
tui. Mox it vt facta est vox nebula impleuit do  
mum tā densa. ut nullus ibidez potuisset compem  
suum asp̄cere. Trāfacto vero q̄li vnus hore spa  
cio recessit odorifera nebula. & appuit sedens in  
sede ep̄ali quasi orās extensas man? oculosq; ver  
sos habens in celum. Facta autem q̄stione in po  
pulo quo in loco sepeliere? ne ab hostibus potuis  
set inueniri. deprecari sunt dominum vt dignaretur

eis ostendere quid facerent s̄ sanctissimi viri corpore. Moxq; apparuit eis vir honorabilis vultu candidus velut nix dicens ad illos. Fratres. sumite corpus patris vestri. & me p̄euntem sequamini. Cōfidentes ergo de visione nichil hesitantes sumptimus corpus & exiim⁹ p̄ portā occidentalem sequentes viz vsq; ad terciā p̄tem miliaris eius de⁹ occidentis. & ibidē vir ille ilico s̄stitit & ait. Deponite corpus fratres. Deinde facta fossa posuim⁹ maseolum & intus corpus sanctū. Factusq; est fletus & luctus quasi p̄tingens vsq; ad celū. Tunc erexit se quasi viuus de fossa & ait ad nos. Filii mei q̄o hic facitis. Nolite timere. Istum viz audite. & inclinato capite siluit. Nobis autē aspicientibus ad viz qui nobiscū stabat q̄o vellet dicē ait. Fratres vos timetis patrē vestrū a vobis auferri ab hostib⁹. Nō autē erit hoc. Ego nāq; fui custos illi⁹ in vita. erog; custos illi⁹ in morte. & ei⁹ memoria multa erit in seculo. Nūc autē ciuitas quidā ista subuertet. sed nullus vestrū p̄ibit. Et postq; omnia s̄sumauim⁹ sepulture ornāmeta. ait ad nos vir ille vt credim⁹ angelus ei⁹. Recedite velocitē ne inuoluamini ab hostib⁹. Per longa autē tpa incognitus erit iste loc⁹. postea nusq; cōparuit. Nos itaq; accepta b̄ndictione angelica timore gētium iam appinquantū aufugim⁹. Et ego deodat⁹ filiolus ei⁹ breuiter ista p̄curri. mediolanis cōsistens febre detentus. Hui⁹ natale celebrauit. iiii. idus augusti. **LXXX.** **De passiōe sancte serapie virginis.** **Ex gestis eius.**

**S** Vb adriano passa est rome beata virgo serapia antiochena genere. iudice bellillo. Cum em̄ i domo sabine p̄clarissime femine i vrbe cōmaneret. rapta ab officiali p̄sidis exhibita est in aspectu ei⁹. Qui dixit ei. Sacrifica dijs immortalib⁹ quib⁹ sacrificant dñi impatores. Illa respōdit. Deū omnipotentē colo q̄ fecit oīa. Nā quos iubes adorare nō sūt dij sed demonia. et ideo nō licet michi adorare ea. qz xp̄iana sū. Cūq; p̄seuerantissime fidē veritatis p̄sequeret. iussit eam p̄ses duob⁹ iuuenib⁹ lasciuis tradi. vt ei nocturno furto insularēt. A quib⁹ p̄ducta in cubiculum valde obscurissimū cū vellent eā tangere subito terremot⁹ fact⁹ est magnus. cecideruntq; in terram exani mes mēbris oīb⁹ resoluti. Diluculo autē cū venissent a p̄side missi qui requirerēt seu de iuuenib⁹ seu de virgine. Ingressi inuenerūt sanctā dei orantem. iuuenes vō impudicos velut mortuos terre p̄stratos. Itaq; ad rei factū complurimi p̄currerent. itez p̄ses iussit p̄ tribunali eā sibi adduci. Et impante p̄side deportati sūt ei⁹ iuuenes & positi ante cōspectū p̄sidis. Ad quos beata virgo facta oratōe accedēs. tetigit illos dicens. In noīe dñi mei hiesu xp̄i. erigite vos in statu vestro. Ad cui⁹ vocem mox illi steterūt sup pedes suos. quos p̄ses interrogauit. quid faciendo hec mulier demētes vos fecit & resolutos. Ingressus est inquit iuueis quidā decoz⁹ mireq; magnitudinis qui totus splēdiēbat sicut sol. stansq; inter nos & puellam hāc tremore & defectione nos claritate sua percussit. P̄ses autē ad beatā serapiā cōuersus. sacrificia dijs inquit ne morte plectaris. Cui virgo. Nō faciā voluntatē patris tui sabane qz xp̄iana sū. Tunc p̄ses iussit lampades ardentes lateribus ei⁹ apponi. Statimq; qui eas tenebāt cōuersi sūt retrorsū. Cūq; itez suasa a p̄side nollet sacrificare fustib⁹ cediē. Et ecce s̄bito terremot⁹

factus est magn⁹. & excussa de fuste d̄ quo cedebatur virgo dei assula exiit in oculū p̄sidis. quē post dolorē luscū fecit. Et irat⁹ dictauit sententiā. Serapiā impialia p̄cepta cōtemnentē & i tantis maleficijs dep̄hensā. gladio p̄cuti iubem⁹. Passa est autē. iiii. kl. augusti. sepultaq; in monumētis illustris martiris sabine p̄die. kl. augusti. cōpositū & ornatum est venerabile sarcophagū ambaz. & locus oratōis dedicat⁹. iiii. non. septembris. q̄ndo & memoria passionis ei⁹ celebrior agit.

**LXXXI.**

**Passio sancte sabine.**

**Ex gestis eius.**

**I**psa nāq; illustrissima femina sabina colligēs reliquias sancte virginis xp̄i serapie & ex more celebratis exequiis in monumēto suo reposuit q̄o ipsa sibi cū summo studio & ornatu fecerat. Et non cessabat ex eo die facere multas elemosinas. p̄manens i fide q̄m ei tradiderat sancta serapia. Studebat quotidiē visitare infirmos & in carcerib⁹ recluſos prestās eis necessaria. Veniēte igiē p̄fecto helpidio rapidissimo cane. indicatū est ei de illa. Quā sibi exhibitā i p̄torio interrogauit dicens. Tu es sabina vxor quondā valentini illustrissime memorie. & filia herodis. Sabina respondit. Ego sum. P̄fect⁹ dixit. Quare oblita es tui. & socia s̄i te xp̄ianis. quorum vita mors est. & nō adoras magis deos. & honoras quos adorant domini & augusti nostri. Sabina respōdit. Ego gratias ago dño ihu xp̄o qui me peccatricē p̄ sanctā famulam suā serapiā de multis foridib⁹ & potestate demonum liberare dignatus est. vt ampli⁹ nō errarem sicut & vos video erratē adorādo demones. P̄fect⁹ dixit. Vt tu dicis ergo nō solum nos. sed & domini augusti nostri demones adorāt & nō deos. Sabina respōdit. Vtinā deū adoraretis qui fecit oīa. cui⁹ nutu cuncta regunt̄ visibilia & inuisibilia. & nō stulta aut insensata simulacra demonum adoraretis. qz cū ipsis p̄ter i gehēna ignis arsuris eritis. vos & impatores vestri. P̄fect⁹ dixit. Per deos oīs si nō sacrificaueris. non elongabote capitalem sententiā subire. s; mox te faciā gladio vita p̄uari. Sabina respōdit. Nō sacrificabo dyabole insane demonijs tuis. qz christiana sū. et christū habeo deū. et ip̄s sum ancilla et cultrix. et illi soli me oportet sacrificare. Tūc dyaboli minister p̄fect⁹ p̄tulit in eā sniam dicens. Sabina dijs inobedientē. dños quoq; et augustos nostros blasphemātem gladio p̄cuti decreuim⁹. atq; oīs facultates ei⁹ publicis titulis p̄signari. Ampuato igiē capite christiani corp⁹ ei⁹ sepelierūt cū facta serapia. Passa est autē. iiii. kl. sep̄.

**LXXXII.**

**Passio sancti eustachij.**

**Ex gestis eius.**

**S** Vb adriano quoq; passus est sanct⁹ eustachij de quo iā supradixim⁹. Huic em̄ reuertenti de p̄elio p̄tra barbaros ubi miserat eū traian⁹. occurrit adrian⁹ q̄ traiano interim defuncto i impio successerat et p̄ victoria festiuitatem celebrauit. Et interrogās quomō in p̄elio virilitē gessit et d̄ agnitōe vxoris et filiorum ei⁹ p̄lixus extendit diuiniū. Altera die p̄xit it̄ in templū ydoloꝝ oblat⁹. Intrante vō impatore in templū appollinis nō cū illo est ingressus eustachij. sed retrocedēs foris stetit. Impator vō conuocās eū interrogabat. q̄re non sacrificaueris dijs p̄pter victoriā. et victimas obtuleris eis. maxime p̄pter vxoris inuentionē et filioꝝ. Qui dixit

ad impatorem. Ego supplico christo dno meo & offero incessanter ei pces q misert est humilitati mee & restituit michi vxore & filios. Aliu vero deu neq scio neq colo. nisi deu celeste q facit mirabilia. Tunc ira replet impator iussit ei solui cingulum & velut transgressorem astare pter cu vxore & filijs. et sic faciebat ostra eu questione. Consideras igit impator imobilitate a? & i xpo fide no mutari. iussit eu cum vxore & filijs introduci in harena. et dimitti eis leone. Accurrens aut leo & stans ppe sanctos. submittes caput & qsi adorans recessit. & cepit egredi de harena. Qd videt impator iussit boue ereu incendi & ibi sanctos introduci. Ineroducti vo in machina supplicauerunt carnificib? ut darer eis ozandi spaciū. Et extendentes man? suas ozauerunt ad dnm ut eos i igne illo vita finire iuberet. omisq sui memores & eoz suffragiu inuocantes a piculis et peccatis liberar. Et hoc illis dicentibus vox de celo venit dicens. Ita erit vobis sicut supplicastis. qz p bona vitam certastis. Tunc facti alacriter seipsos tradiderunt igni. statimqz puiatio ignis compssa est. & laudantes deu reddiderunt animas suas cu pace. Tercia vo die cora impatore extracti de boue. ita penit? icorrupti inuenti sut. q nec capillos eoz va pores incendi cōtixerunt. **LXXXIII.**

**Passio sanctoz faustini & iobite & calocerij.**

**Ex gestis eorum.**  
**S**ub eode passu sut i yalia ciuitate brixiana faustinus & iobita. quoz passio celebrat. xv. kl. marcij. Et pmo quide diu sa genera bestiaru ferocissimaz ostra eos dimissarum no leserunt eos. sed poti? in mansuetudinem versa pedib? eoz se pstrauerunt. ita vt videntes clamarent populi. Magn? est de? celoz. Et credi derunt plusq tria milia. In medio quoqz flame positi deu bndixerunt & penit? illehi pmanserunt. De inde excoziari iussi sut. Sed ministri iussa satagenes implere nequiuert. Post hoc pcepit iudex eorum brachia cōstringi et in altu suspensos vehemter torqri. Ministri iussa impleuerunt. Alij etiā plūbum sup eos solutu ferebat. Sed martires deo cōfortate nichil ex hijs sentiebāt. In euleo quoqz suspēsi sunt. & lampades accense q laterib? eoz apponi videbant extincte sut. Tandē extra urbē ducti sut & ibi decollati. Passus est autē cum eis beat? calocen? .iiii. kl. aprilis. Qui ingress? ante adrianū vidit euleos vacuos & ministros torqri. Clamauitqz corā omib?. Vere magn? est deus christianozum. **LXXXIII.**

**De sca sophia & trib? filiab? ei?.**

**Ex gestis ei?**  
**S**ophia cu trib? filiab? suis veniens romam. exemplo sue religionis & sobrietatis multas ac nobiles feias cōuertit ad fidē. Et adherētes ei a viroz thoris & sūptuosus cōuiujs abstinebāt. Vnde indignatus quidā primoz vrb nomine anthioch? suggestit adriano dicēs. Mulier quedā cu filiab? suis ingressa hāc ciuitate sepa uit a nob matrimonia nostra. Docet em colenduz vnum deu & xpm filiū eius. nec aliter i xpi cultu quenqz posse pficere. nisi et iugio et dicitis abstinent. Propterea deniqz vxores nostre herentes illis. iam nec ad osortium nec ad abū nobis cōueniunt. Tunc impator adrian? iratus. iussit euocari p pfectores mulierē et filias eius. et introduci in palaciū. Erant em puelle speciose valde. et i di

uim scripturis erudite. Ingressure ergo palatium pectus ac frontē xpi signaculo munerūt. Et cū eas vidisset adrian? stupens ad pulcritudinē eaz nichil loqui potuit. Post paululū aduocās pximi us matrē interrogauit nomē. Illa respondit. Qd primum et nobile est. xpiana michi nomē est. secū dum carnē vo voco sophia. nobilissima d genere primo et eminētī existēs ytalie. et veni romā causa filiaz vt eas offerre in munere xpo. Tunc adrianus iussit eā custodiri interim cū filiab? suis in domo paladij senatoris. Mozatibus aut eis in illa custodia. hortabā mater filias ad otemptū vite pfectis. et ad tolerantia passionū p christo. Tribus itaqz dieb? i domo paladij exactis. iussit impator adduci eas matre subsequēte. Quib? ait. O infancule miseremini etatis vestre et senectutis matris. Sacrificate dnatozibus vrbis et adopto vos in filias sub testimonio sacri senatus et militaris exercitus. Si vo audire cōtempseritis. iuro per deos me nec etati pcurum. nec generi. nec decori. sz diuis vos tormētis excruciatas osumam. et membra vestra pculatim incisa. canib? in escam piciā. Ad hec beate adolescentule qsi ex vno ore dixerunt. Nobis impator nec pxmissiones tue cor di sut. nec cōminatōes terrori. Nos habemus patrem q nos adoptauit ad eternā hereditatē. cui? etiā cōminatōes timem?. qz eterna in illis tormēta sunt. De cetero si qua supplicia habere te estimas que fidē nostrā valeāt vincere admoue et cognosces xpianozū vires tuis cruciatib? fortiores. Furorē replet? adrian? aduocauit matrē eaz et dixit. secundū ordmē etatis edicto noia puellarum. Que respondēs ait. Prima dicit fides. anni vero etas. xii. Secunda spes q est annoz. x. Tercia caritas. annoz. ix. **LXXXV.**

**De passione earundem.**

**V**ne impator aduocans fidē. dixit ad eā. Immola magne et sacre diane. Aspice q pulcra sit. vide quāto decoze dña nostra subsistat. Sācta vero fides respondit. O insipientia cecitatis humane. derelinqre dnm qui oia ex nichilo verbo suo fecit. et adorare ligna et lapides arte hominis et sculptura decoratos. Audiēs hos smones adrian? iussit eā expoliari et virgis cedi. donec se polliceret diane sacrificaturā. Duo decim itaqz centurionib? in corpe puelle mutatis nullus tact? plage appebat in corpe ei?. Iterum iussit ferro incidi māmillas ei?. De loco autē incisure p sāguine lac fluebat. Tunc sācta virgo ad regem. Hec sut inquit tote mme tue. Iussit iteruz impator imponi eā sup craticulā et assari. At illa requiescebat sup eā quasi nauis in trāquillo mari. Iussitqz illā trāsferrī. et in sartagine frigi. pice. et cera. et bitumine in ea feruentib?. Cūqz nec hoc tormēto lesa fuisset. adrian? replet? ira q i nullo potuerit suaderi virgini vt immolaret. iussit eam gladio pcuti. Exinde aduocās sequentem blādie bā ēi dicens. Filia acquiesce michi quasi pfi et sacrificata sacre diane. vt subthans ab imminenti pena. Sācta at puella respōdit. Sāto impator quia nichil pficies manib? verbis. Iussit ergo eā expoliari et tundi neruis taureis. et cū decem fuissent in eius carnem mutati centuriones. non potuit a sācta martire hē cōsensum. Et quersa ad impatorē dicebat. Tirāne inimice pietatis. si qd adhuc habes tormentorū adhibe. vt experimento agnoscas in me dei esse vratez. Irat? adrian? precepit

eā viua incendi. Cūq; ingredere in fornacez. sta-  
tim flama extincta est. Ipsa vero ibi posita cepit  
orās laudare deū. Audiens vocē orātis & cantan-  
tis adrian? iussit eā educi de fornace & suspēsam  
torq̄ri. Cūq; torquere de mēbris ei? odor sua-  
uissimus exibat. & hilari vultu dicebat. Tiranne  
nō sentio penā adiūuāte dño meo ihu christo. Ti-  
rann? verbis ei? acri? inflammat? impauit afferri  
vas eneū. & mitti in illud picē & adipē & cerā &  
resinam. Et factū est ita. Cūq; seruēte eneo va-  
se ministri leuarent puellā vt eā ibidē mergerent  
resolutū est vas eneū & liquoz seruēs excussus in  
cendio exussit carnifices vsq; ad ossa. Adrian? nec  
tanto miraculo mitigat? iussit eā decollari. Post  
hoc euocans terciā. id est. caritatē auditis ei? ser-  
monib? magis accensus iussit eā suspendi. & per  
noua quedā augmēta torq̄ri ac flagellari deinde  
in ignem mitti. At illa ingressa incendiū signauit  
se in noīe christi. Et cū intrasset. erupit subito fla-  
ma de camino & percussit grandē turbā virozum.  
Sācta virgo deambulabat i igne gloriā & lau-  
dans deū. Adrian? stupefact? erubuit. & p̄cepit  
eā de fornace educi p̄ p̄tectoꝝ. Qui cū p̄ximas  
sent ori fornacis tres cū ea viderunt dambulātes  
Quoz tñ aspect? sole splendidior erat. Et territi  
ad visionē ceciderūt in faciem. Inde recuperato spi-  
ritu surgentes. hūili p̄ce rogabāt virginē ut egre-  
deret. Que egressa venit cū p̄tectoꝝ ad impa-  
tozem. Et vt eā vidit. ilico iussit occidi. Sācta vō  
sophia mater puellaz collegit corpa. & condiens  
ea aromatibus imposuit vehiculo & portauit ad  
xviii. miliarū ab vrbe roma ibiq; sepeliuit. et cū  
turbis p̄sentib? se p̄cisset in oratōe supra sepul-  
cra filiaz & cū lacrimis dicerz filie accipite me ad  
vos velut sopore p̄ssa quicuit i pace. Ille ergo mu-  
lieres q̄ cum ea venerāt sepelierūt eā i loco iuxta  
filias. Tirānus aut egritudine coartat? est. Nam  
ei? oculi excecati sūt carnes liq̄facte. De ore quoq;  
ei? plenitudo putredinis cū vermib? d̄cidebat  
Ad vltimū in extremis positus voce magna dixit  
Domine de? triū virginū & eaz matris velocius  
aiam meam educ de corpe. Scio em̄ q̄ p̄pter illas  
om̄ia mala hec venerūt sup me. Et hoc cū dixisset  
in magno eiulatu exclamās crepuit & dispersa vi-  
scera ei? vix potuerūt colligi & sepeliri. Passe sē  
aut sācte dei virgines rome. fides. spes. caritas.  
kl. augusti. LXXXVI.

De quadā sācta maria virgine. Actoz.  
**A**drianus impator legiē antonimū sibi ad-  
optasse in filiū. qui etiā postea eidē suc-  
cessit in imperiū. Itaq; s̄b adriano & an-  
tonino legiē passa fuisse beata maria virgo. Ex-  
gestis eius. Hec ancilla quidē tertulli p̄ncipalis  
erat. s̄ nobilitatē dñi mētis benignitate vincebat  
& x̄po se p̄babat ingenuā Natalē itaq; filij cele-  
brāte tētullo. cū impuris vanisq; simulacris hosti-  
as immolaret. maria incubebat ieiunijs. et sociam  
suā ne p̄dere dñe. occulta simulatōe fallebat. Diu  
tñ insidiāte obua. latere nō potuit. p̄dita mox vo-  
catur a dñā. dicitēq; ei. Que est cā ieiunij. an occa-  
sio ista tristicie est. q̄ iratū tibi nup dñm p̄horre-  
scis. Respondit maria. Nunq̄ nouū aliquo nunc  
vsurpo. Semp michi sunt hec obseruata ieiunia.  
Christiana sū. xp̄iano nascor ex genere. heredita-  
rius est michi iste cult? christi. Tūc impante dñā  
vt sibi aliqd̄ hauriret illa noluit. Et dñā indigna-  
ta ei verbera grauiā & penam etiā mortis si repu-

gnaret intentauit. S; dum altercatio ista verborz  
esset cogentis dñe & repugnātis ancille. pedem a  
foris referēs tertull? ingrediē. qui ab vxore rebis  
om̄ibus inquisitis. inauditā statim flagellari p̄cep-  
pit ancillā. & afflictā diutino verbere detrudi in  
carcerē. administrato modico & vili cibo quo nō  
satiare fames. sed deficiētis quotidie aīme ps ex-  
trema suare. Sed deuota mens p̄ x̄po frāgi hoc  
dolore nō potuit. quim etiā quotidianis oratōib?  
incubebat vt facultas esset maior tolerādi. Emer-  
sis vō. xix. dieb? p̄sidi nunciāte tertullū p̄ncipalez  
illi? ciuitatis occultare i domo sua xp̄i. me religio-  
nis ancillā. qd̄ impatorz p̄cepta p̄hibebāt. Stetit  
itaq; adducta tandē. & quīs cōtra iudicē oculos  
tenderet. aīm tñ habebat ad christū. Clamoꝝ vn-  
diq; populi frementis attollit dicētis. viua duro  
creme? incendio. Illa vō intrepida. quippe q̄ dei  
sui nosset auxiliū. celū intuens clamauit ad dñm.  
Mit p̄ses. Sacrifica si effugere totūta festinas. Re-  
spondit. maria. Supplicia q̄ mimaris nec longi t̄p̄is  
nec grauis doloris sūt. Queso ergo ne deferas q̄  
moliris. x̄pm habeo. ideo nichil timeo. Tūc iussu  
p̄sidis applicata tormētis. miseratōem populi can-  
tam accepta est. vt lacrimae quoq; a cūcūstātibz  
funderent. Nec moza. clamore sūmo venia v̄rgi-  
ni postulat. S; crudelitas iudicis accelerare tor-  
menta mādauit. Et ecce secunda vox populi iudi-  
cium p̄sidis castigātis emergit. Vociferatio namq;  
vna pene erat totiz corone. iniuste lacerari virgi-  
nem crudelitate iudicis. non culpa peccantis. agi-  
stra leges om̄ia. nec equitatis iura suari. Scupel-  
vō p̄ses & sono tantū clamoris adictus. qui pe-  
p̄ter humanam vocē ipsa etiā putasset tecta cor-  
ruere. mox mariam relaxari p̄cepit. Tūc suari eaz  
sub custodia libera p̄ses iubet. Maria vō signo do-  
mimi se munuit. & leuatis ad celū oculis post re-  
lictū tribunal orauit ad dñm. Viditq; acie ange-  
loꝝ & multitudinē sāctoꝝ. atq; filii dei se-  
dentem ad dexterā p̄sis. Huic cāta subito gratula-  
tione p̄fusa est. vt iā se p̄adi. um ingressā put̄ret  
LXXXVII.

De petra que  
se sapiens refugium ei prebuit.  
**H**i vō qui eam fugientem p̄sequerentur  
subito stupuē virtute. sed vbi illa se cir-  
cūdatam a p̄sequentib? vidit. lacrimans  
clamauit ad dñm. Ne permittas inquit dñe tradi  
ancillam tuam. & lacerari manib? impioꝝ. s; ostē-  
de misericordiam tuam. Cito exaudi ancillaz tuam  
Exaudi domine rex celestis. Et dū ita orauit. pe-  
tra que ante oculos ei? iacebat dño iubente pate-  
facta rimā p̄fugij q̄ virgo suscipetur ostendit. &  
ad instar dulcissimi nutricis vel care matris. mo-  
tu quodā anxīa amplexās se p̄buit. Moxq; suscep-  
ta virgine latera ante apta occlusit. Hoc cū carni-  
fices p̄viderent om̄ia loca petre illi? p̄scrutati sūt  
sicubi ercepta subito preda ex oculis latitaret. ibi  
adherētes exuuiāz reliquias & affixa saxo resti-  
um frustra dephendunt atq; incredibili stupore  
cōfusi p̄sidi gesta cōmemorant. Ille vō prim ira  
p̄tīm admiratione cōmorus. iussit philocomo p̄-  
cipali veronensū ciuitatis. vt ad p̄dictū locū  
festin? acceret & ad eruendū lapidez innumero-  
sam secū multitudinēz ducat. statim p̄conis vo-  
ce popul? agregat. Qui vbi primū ad p̄dictū locū  
locū cum eo cui sūma hui? opis fuerat assignata  
puenit. mox inijcere manum lapidi temptauerūt  
statim ab oriente fulgoꝝ nimij splendoris exort?

est. Nec moza. tonitruū & fragor quidā ut puta  
renē cuncta corruere statim terra concussa est. ee  
nutātia oīm corruere vestigia. **E**cce autē duo equi  
tes magno fulgoze radiātes a celesti sede veniētes  
terras uolatu nimio petūt. quozz selle frena & oīs  
ornatū ad instar lampadaz celesti igne rutilabāt.  
**H**ec cū omīs illa q̄ cōuenerat multitudo aspicerz.  
ita timore cā p̄sentis virtutis expauit. ut fugiēt e  
sensu p̄ter atqz anima in eternā mortē oculi clau  
derent. **C**eteri vō q̄ euaserāt ad p̄phana templi si  
mulacra fugiētes. cū ad scelestā ingrederentē alta  
riā. in ipsa p̄fugij sui sede ceciderunt. **N**ecchorus  
ad ipsā templi ianuā sp̄m sudit. **V**bi vō templuz  
omē repletū est. missus e celo ignis & populum  
exussit & templuz. **M**ultipharie itaqz mortis. tā a  
p̄cussis q̄ ab incensis numerū fuit duomilia septē  
genti. **P**auci vō qui euaserāt ciuitatē perētes. ma  
gnis p̄ omē iter vocibz p̄clamabāt. **M**agnū deus  
marie. magnū de x̄piano. **E**t crediderūt p̄terri  
tēo timoē triamilia ferme aīe. **LXXXVIII.**

**D**e uersione nouemiliū militū. **E**x gestis eozz  
Reterea sub adriano & antonino passū  
sunt vna die nouemilia martiz. quozz  
gesta videt anastasiū apostolice sedis bi  
bliothecariū de greco trāstulisse in latinū eloquiū  
**I**git̄ p̄fati impatores audito qz gadareni & eufra  
tenses rebellare cepissent. irati p̄tra hostes castra  
metati sūt. hñtes ī exercitu suo. ix. & septē milia  
militū robustoz. i. sedecimilia. **S**imulacra quoqz  
iouis & appollinis. quibz adipisci se posse vi  
ctōriā cōfidebāt. sed cū cernerēt hostiū multitu  
dinem p̄ maximā (erāt em̄ centena milia) timore p̄  
cussi cū septē milia militibz tñ fugā arripit. **T**ūc  
p̄miceriū noīe achaci & heliades dux conuersi  
ad. ix. milia dixerunt. **V**enite et sacrificemus dijs  
nostris. ut p̄ eos de hostibz nostris triūphemus  
**Q**uibz hedū vnū sacrificantiū abundantiōz for  
midine cōsternati sūt ita ut impetū fuge arripe  
rent. **T**ūc angelū dñi in specie adolecētis aī fa  
cies eozz accurrūt & dixit eis. **C**ur sacrificātes dijs  
vos pauoz inuasit & fugere cōpulis. **C**redite hie  
sum x̄pm dei filiū immortalē regē & ipse pugna  
bit p̄ vobis. **C**ū hec & alia dixisset. mīto consilio  
ut ratōem adolecētis p̄barent. omīs exclamaue  
runt dicentes. **I**n te dñe hiesu credim. et ea que  
nobis iste iuuenis rebauit. in tuo noīe nos factu  
ros esse p̄mittim. **T**ūc hostes impetū facientes  
angelo suis auxiliū ferēte cuncti deciderūt. multi  
qz in lacu p̄ximo pierunt. alij vō p̄cipicio interie  
runt. **A**ngelū autē dñi deduxit factos in verticem  
montis ararath q̄ distat ab alexandria quasi stadijs  
quingētis gloriātes in potencia dei. **S**edente an  
gelo in medio eozz apti sūt celi & descenderūt in  
ip̄os septem angeli. docētes eos atqz dicētes. **B**e  
ati estis q̄ credidistis deo viuētī. **P**ost terciū diez  
queremini. & ī aspectu regū deducemini. ne time  
atis eos quia de vobiscū est. **H**is dictis ab ocu  
lis eozz ablati sūt. **A**t illi timore correpti. peccata  
voce sua p̄fitebant. **P**ost tres dies missi quidam  
ab impatozibz ad p̄quirenduz eos. puenerunt ad  
montē ī quo erāt. **E**t audieres eos glorificare deū  
agnouerunt qz xp̄iani essent. **Q**d cū impatozibus  
renūciassent. illi nimio dolore p̄sternati. sup̄ capi  
ta sua cinerē imposuerūt. **E**t quinqz diebz lugen  
tes. a cibo & potu abstinerūt. **P**ost scripsēt ep̄i  
stolā quinqz regibz. s. sapozī. maximo. adriano. ti  
beriano. et alij maximo. ut ad se venirēt. et qd sup

hmoī hominibz agendū esset secum p̄tractare.  
**T**ūc illi aggrētes exercitum magnū venerūt &  
p̄mo quidem ydolis victimas immolauerūt. post  
hoc rescientes corpa nouos xp̄i milites p̄quire  
re satagebāt. **M**issi itaqz quidā montis verticē ascē  
derunt in quo facti deū celebrāt exorātes. **Q**uos  
vbi illos veniētes ad se aspexerūt. achacius dixit  
ceteris ut surgerēt. & p̄tra dyaboli exercitū orati  
onī opam darēt. **I**llis itaqz ceruices inclinātibz &  
poplice flexo deū exorātibz eiqz laudes & gratias  
referentibz. vox e celo elapsa est dicēs. **A**udiui q̄  
petistis. **N**e pauēatis eos qui occidūt corp. **E**go  
em̄ dñs vobiscū sum p̄fortās vos. **H**ec audientes  
gausi sunt in dño. **A**d quos accedētes milites re  
gum dixerunt. **M**iserunt nos reges & impatores  
ad vos. ut veniatīs ad eos. **T**ūc omīs de monte  
descendētes in aspectu regū steterunt spem inte  
gram hñtes in xp̄o dño. **V**identes at eos reges la  
crimati sunt. **LXXXIX.**

**P**assio eozz cum decimo millenario

**A**drianū vō causā v̄l modū quo derelin  
quentes deos in crucifixuz credidissent  
interrogauit. **E**t beatū achaci ex ordi  
ne rem enarrauit. **T**ūc adrianū furibundus ait.  
**Q**uia vos omīs xp̄o creditis. proculdubio penas  
illi sustinebitis. **A**t illis minas ei p̄tempnētibz.  
iussit eos lapidibz obrui. **Q**ui cū lapidantē. la  
pides in facies lapidantium vertebant. **P**ost hoc  
impator iussit eos flagellari. **Q**ui cū cederentē di  
xit quidā eozz noīe drachonariū germanū achaci  
& heliadis. **O**rate p̄ nobis viri facti qz graua sē  
tozmēta q̄ patimur. **C**ui dixit achaci. **P**erseuera  
te fratres in hac p̄fessione. qz qui p̄seuerauit sal  
uus erit. **C**unqz crassēt factus est terremotus. &  
mox arefacte sunt manū flagellātium. **E**rat autē  
ibidē in exercitu regis maximi magister quidā mili  
tum noīe theodorū hñs s̄b se mille milites. q̄ hui  
miraculi stupore p̄cussus exclamauit. **D**ñe de ce  
li & terre. qui opē misericordie tue. ix. milibz cō  
tulisti. dignare nos cōnumerāe peccatores cū s̄c  
tis martiribz tuis. **H**ec dicēs & vocē in signum  
subtollens cū suis mille ad factos dei se trāstulic  
**S**icqz de omnipotens. palmitū decemilium nume  
ro cōpleuit vineā suā. **M**aximū itaqz dixit. **O** im  
patores q̄ram p̄ vobis patioz iniuriā. **C**ui adria  
nus ait. **P**atient ferre te oportet o rex. **Q**ui enim  
exercitum meū abstulit. & tuuz ademūt **M**aximus  
autem p̄uersus ad factos ait. **A**udite me decemmi  
lia viri. **H**orroz vos ut sacrificetis & irā meā ef  
fugiatīs ne male peatis. **C**ui dixit achaci. **F**uroz  
p̄licimū nō p̄ualet adūsus cēuicem taurinā. **D**eū  
hñtes viuuz nil tui curam. **T**ūc maximū furens  
iussit multitudinem clauoz trigonoz acutissimo  
ruz fieri et spargi p̄ stadia. xx. ut exercitus dei sup̄  
eos nudis plātis incederet. **A**t angeli a deo missi  
ante eos incedebāt coaceruātes clauos ī tu muluz  
vnum. ne in pedibz eozz infigerent. **M**aximo vō  
iubente ut ad instar christi paterent. ministri acu  
tissimis calamis eozz latera aperuerunt. et in capi  
tibus singuloz coronas spineas posuerunt. **T**an  
dem data s̄nta ī mōte ararath crucifixi sunt. **T**ūc  
sanctū eliades p̄micerio achacio dixit. ut expone  
ret crucifixis de s̄de aliqd. **Q**ui cū s̄dem sanctē  
trinitatis et verbi incarnatī exposuisset. hora sep  
tima diei terra mota est. et petre scisse sunt. et s̄c  
tū p̄ hijs qui memoriā passionis eozz cū ieiunio  
et silentio celebrarent orationem fuderunt. **E**t

respondentibus omnibus amen. vox de celo facta est  
dicens orationem eorum esse exaudita. Igitur circa ho-  
ram nonam anime sanctorum ad celi palatia translatae sunt  
& aperti sunt celi & lumen micuit tunc supra corpora  
sancta. Mox etiam dominus premissis lumine celi. affuit  
in terris superat? rite choreis. sanctorum medio pre-  
stans in vertice mentis. Letantem sancti tanto sola-  
mine septi. Rursus? mors fremuit oculis? fundit? ois  
Et stipiti fixa mox umbra soluit. Manibus? angeli-  
cis sumat terra sepulcris. Et cuncti propriis don-  
tur monte locellis. .XC.

De quibusdam opibus adriani & morte eius & quibus-  
dam alijs. **C**ommentorum.

**I**psa quoque adrianus imperator in hierusalē euerfa p-  
titum. statuā suā posuit ubi archa steterat. quae ve-  
stigia ciuitatis quodam adhuc remanebant. Et iudei  
qui latentes vnicuique remanserāt quibus? ad locum  
sanctū redibāt. & iter multiplicati amouerūt sta-  
tuam. Ob hoc adrianus apposuit manū extremā. &  
fundit? euerit urbē & dixit ne quis iudeorum ima-  
neret in terra illa. Et dicitur hac vltima euerfione vice  
tur dicere lucas. Et captiui ducentē in omnes gentes

**H**ugo ubi supra. Denique ipse adrianus hieroso-  
limā reedificauit. & illā heliā de suo nomine appella-  
uit. Cuius ope factū est ut loca sancta dñice. s. pas-  
sionis & resurrectionis quondam extra urbē iacētia  
nunc eiusdem muro septentrionali circūdent. Deni-  
que precepit ne cui iudeo intercedere in hierosolimā esset  
licentia. xpianis tamen ciuitate permessa. Vnde primus  
ibidem de gentibus mare? episcopus constitutus est. Et ex  
hoc tpe ac deinceps ibidem assumere episcopos ex circū-  
cisione cessatū est. **E**usebius in cronicis. **A**dria-  
nus in pueroz amore paz? omens fuit. Vnde an-  
timouz puerz regiū eximie pulcritudinis. in egipto  
mortuū diligenter sepeliens. Nā in delicijs eū ha-  
buerat in deos retulit. Ex cuius nomine etiā urbs ap-  
pellata est. Tandem & ipse morbo intercutis aque  
apud baias mortuus est. Hic cum insignes plimas  
edes athenis fecisset. agonē edidit. bibliotheca mi-  
ri operis extruxit. Huius temporibus basilides herefiar-  
ches in alexandria omozat? a quo gnostici. **C**ochabas  
dux iudaice factionis. nolentes xpianos sibi adu-  
sum romanū militē ferre sibi dū. omnimodis cru-  
ciatibus necat. **H**elmandus? Hic secundum alios bar-  
cocabas appellat. quod nomen signat stellam. p. cetera  
vir crudelis & scelestus. sed & vocabulo suo velut  
vilibus? mancipijs psuadebat se ad salutē eorum sibi  
magnum celitus esse delapsū. egris mortalibus? & lon-  
ga obscuritate damnatis ferre lucis auxiliū. Hic  
ut ait hieronimus? extra rufinū stipulā in ore succen-  
sam anhelitu ventilabat ut flamas euomere puta-  
retur. **H**ugo ubi supra. **F**loruit in illis diebus  
aquila orator. genere ponticus? scōs interpretis mo-  
sayer legis post. lxx. xisto pape successit theleso-  
rus. **E**x libro pontificum. Hic natione grecus? ex  
anachoritis. sedit annis. xi. Qui constituit ut. vii. eb-  
domoda ante pascha ieiunium celebraret. & in nata-  
li dñi noctu missa celebraret. Nā omni tpe añ ho-  
re tercie cursū nullus? psuadebat missas celebrare quae  
hora dñs noster ascendit crucē. & ut añ sacrifici-  
um ymnus dicere? angelicus? hoc est. gloria in excel-  
sis deo. Hic martirio coronatus est & sepultus iu-  
xta corp? beati petri in uaticano. iiii. non. ianuarij  
.XCI.

**D**e impio antonini pij  
& pio papa & herma. **E**usebius in cronicis.  
**R**omanorum. xiiij. impauit titus antoninus  
cognomēto pius cum filijs suis aurelio

**R**omanorum. xiiij. impauit titus antoninus  
cognomēto pius cum filijs suis aurelio

& lucio. **C**epit autē anno dñi. cxi. Mundi vō quar-  
ti millesimo. ciiii. & impauit annis. xxi. In papatu  
vō sedit igitur post thelesorum annis quatuor.

**H**ugo ubi supra. **A**ntoninus? pij. erat vir piissi-  
mus & natura benignus? qui ab adriano in filiū ad-  
optatus fuerat. Cuius? & gener erat. & ita tranqui-  
lus erat ut merito pius appellatus? sit. Nā ad illum  
extere gentes legatos misere indi. s. bactriani &  
hircani iusticia tanti imperatoris compra. **E**rat em  
carens appetentia glorie & ostentatione. **E**x li-  
bro pontificum. **P**ost igitur papam. pius natione yta-  
lus ex patre rufino. frater pastoris de ciuitate ad-  
leia sedit annis. xi. **F**uit autē temporibus antonini pij a  
cōsulatu clari & seueri. sub huius epatū hermes li-  
brum scripsit. in quo mandatū dicitur quod ei prece-  
pit angelus dñi cum venit ad eū in habitu pastoris  
& precepit ei ut pascha die dñico celebraret. **H**ic  
constituit hereticū venientē ex iudeorum heresi sulci-  
pi et baptizari. & constitutū de ecclesia fecit. quae etiā  
sepultus est iuxta corp? beati petri in uaticano. v.  
idus iulij. **H**ieronimus? dicit illius? vita. **H**ermes? cuius?  
apostolus paulus? ad romanos scribens meminit di-  
cens. salutate flegūtā. hermes. patrobā. hermam  
& qui cū eo sūt fratres. asserūt auctore esse libri  
qui appellat? esse pastor. et apud quosdam grecie ec-  
clesias etiā publice legit. **E**st reuera utilis liber.  
multiq; d' eo scriptorum veterum usurpauere testimo-  
nia sed apud latinos pene ignotus est. **A**ctor.

**H**ic quoque liber in manus nostras aliquando venit.  
sed eius flores excerpte non libuit. seu propter plura  
tem ac verborum simplicitatem. seu quia inter scripturas  
apocryphas numerat. quibus? & in hoc ope nonnulla  
de apocryphis inserui sed ea titulis proprijs annotaui  
**E**x martirio. **A**pus alexandriā metropolim  
egipti. xiiii. kl. nouembriis. celebrat? natale sancto-  
rum martirum ptholomei & lucij. s. b. antonino pio.  
Quorum prior multo tpe squalore carceris macra-  
tus. ad vltimū cū de xpī magisterio publica ofes-  
sione tractaret. iussus est duci ad mortem. **S**equens  
quoque cū se christianū libere fatere? simile sūam  
accepit. .XCII.

**D**e tauro philo-  
sopho et galieno medico. **E**usebius in cronicis.

**T**emporibus antonini pij appollonius stoi-  
cus. natione calcedonicus? et basilides sci-  
topolitanus? phi illustres habent. qui ve-  
rissimi quoque cesaris preceptores fuerunt. **T**aurus  
quoque birecis? platonice secte phus clarus habet.  
**H**elmandus? **A**d istum phm taurum legunt aliqui  
athenas venisse visendi cognoscēdiq; causa piter  
crete puincie ptes. et pater eius? s. p. priuat? **I**nuita  
uit taurum patrem primo ut sederet. **A**t ille de filio.  
**S**edeat hic primus qui romani populi magistra-  
tus est. **A**bsq; p iudicio inquit taurum? tu iterum se-  
de. donec aspiciam? qrimusq; quid duciat. te ne se-  
dere potis? qui pater es. an filiū quae gerit magistra-  
tum. **C**unq; ille resedisset. apposita est altera sella  
filio. **T**ūc taurus? hijs qui ouenerat verbus fecit de  
hac re inter cetera sic dicens. **I**n publicis inquit lo-  
cis atq; muneribus? patrū iura cū filioz? quae in magi-  
stratibus? aut potestate sūt collata inter quiescē de-  
bent paululū et dnuē. **S**ed cum extra rempublicas  
indomestica re atq; vita sedet. ambulat. in dnuio  
quoque familiari discumbit. tunc inter filiū et ma-  
gistratū et patrē priuatū. honores publicos cessa-  
re naturales autem et geminos suari equum est.

**A**ctor. **A**ntonini pij temporibus? floruit galienus? in fi-  
gnis medicus sicut in cronicis scribit eusebius.



Hic quide scripisse repit libz de alkuimia cuius titul? est de ramo pomi ogelati. De medicina vo libz plurimos. f. de coplexionib? de elementis. De malicia coplexionis diuerse. De virtutib? naturalib?. De copenidiotate pulsuu et eoz differecijs. Itē librum cōmentarioz sup librū suū. de pulsi? hijs qui introducunt. Itē librū de anthonomia. de iuuamēto membroz. de morbo & causa accidente. De crisi. de creticis dieb?. Itē libz dinamidiaz maiorē & minorē. Itē de simplici medicina. de pfectis medicinis. de pprietate. de experimentis. Itē librum teigni & megateigni. libz de ingenio sanitatis q̄ dicit facultas therapoēntica. Item passionariū antidotariū libz secretoz suoz ad monteū. Itē ad glaucone? de pulsi? & vrimis libz qui dicit achimagoga. Itē libz epistolarū ad eundē de febribus qui dicit pifereseos & de apostematib?. Item librum epistolaz ad patnianum.

**H**ieronim? tra iouinianū libro scdo. Galien? doctūssim? ypocratis interpres. athletas quozū vita & ars sagina est. dicit in exhortatōe medicine. nec posse diu viuere. nec sanas esse. An imasqz eoz ita nimio sanguine & adipib? inuolutas. nichil tenue nichil celeste. sed semp d̄ carnib? & ruptu & ventris ingluuie cogitare. **.XCIII.**

De factis polycarpo & papiā & scriptis eoz.

**H**erebat eo tpe polycarp? smirne? ep̄s & papias ierapolitan?. Hieronimus de illustrib? viris. Polycarpus iohannis apostoli discipul? & ab eo smirne ep̄s ordinat?. toti? asie p̄nceps fuit. Quippe q̄ nōnullos apostoloz & eoz qui dominū viderāt magistros habuit & vidit. Hic p̄pter quosdā sup die pasche q̄ stiones s̄b impatore pio. ecclesiā in vrbe regente anacletō. romā venit. qui plurimos credētū marcionis & valentini psuashone deceptos r̄duxit ad fidem. Cunqz ei fortuito obui? fuisset marcion & diceret. cognosce nos respondit. Cognosco p̄mo genitū dyaboli. Postea vō marco antonimo & lucio aurelio cōmodo regnante quarta post neronē p̄secutione. smirne sedēte p̄consule. & vniuerso populo in amphitheatro aduersū eū p̄sonate igni traditus est. Scripsit ad philipenses vtilē valde epistolā que vsqz ad hodiernā diē in asie vuentu legi. Papias iohānis auditor ierapolitanus asie ep̄s quinqz t̄m scripsit volumina. que prenotauit explanatio sermonū d̄ni. In quib? cū se in p̄fatōe asserat non varias opimiones sequi. S̄z ap̄stolos habere auctores ait. Cōsiderabam quid andreas quid petr? dixissent q̄ philipp? quid thomas q̄ iacob? quid iohānes q̄ mathe? vel ali? quilibet discipuloz d̄ni. Quid etiā aristion & senioz iohānes discipuli d̄ni loquant. Non em̄ t̄m michi librū ad legendū p̄sunt. q̄tum vna vox & vsqz hodie in suis autozib? p̄sonans. Exquo apper ex ipso cathologo noīm. aliū esse iohānem qui inter ap̄stolos ponit. & aliū seniozē iohānem quē post aristionē enumerat. Hoc autē dicim? p̄pter supiozē opimionem quā a plerisqz retulimus traditā. duas poste iores eplas nō iohānis apostoli esse sed p̄sbiteri. Hic dicit iudaicā mille annoz edisse deutōsin quē secuti s̄ hirene? & appollinaris & ceteri qui post resurrectionē aiūt in carne d̄nm cū factis regnaturum. Tercullianus quoqz in libro de spe fidelis & victozim? pictabionens & lactanci? i hāc opimionē ducunt. Helimādus. Igit̄ papias auctor fuit hereticoz qui dicunt̄ aliaste. id est. millenarij

nō tamen inter hereticos sed inter sanctos i martirio cogitatur. Sicut nec hireneus luzdunens nec victozim? pictabionens heretici appellant̄ q̄ gloriozi martires fuerūt. et t̄m in hac opimione p̄pam secuti sūt. Multi em̄ sancti simplici errasse in aliquib? legunt. Sicut beat? ciprian? de hereticis rebaptizandis. qui t̄m error eis non imputat̄ p̄pter ceteras virtutes q̄ in eis p̄cellabant. Et q̄a nō ex obstinatōe animi sed ex ignoratiē simplicitate errabāt. **.XCIII.**

De iustino philosopho & scripti ei? & morte antonimi pij. Hugo vbi supra.

**P**orro iustin? p̄s antonimo pio. libz de xp̄iana religione ap̄positū tradidit et benignum illū erga xp̄ianos hoies reddidit. Hieronim? vbi supra. Hic iustin? p̄s. habitū quoqz p̄hoz incedens. de neapoli vrbe palestine patre crispo bachio p̄ religione xp̄i plurimū laborauit intantū vt antonimo quoqz pio et filijs eius et senatui tra gentiles scriptū daret. et ignominia crucis nō erubesceret. et aliū libz successoribus. marcho antonimo vō et lucio aurelio cōmodo. Extat ei? et aliud volumē tra gentes vbi de demonū quoqz natura disputat. Et quartū aduersum gētes cui titulū p̄notauit cleroos. S̄z et ali? de monarchia dei. et ali? liber quē p̄notauit saltē saltē. Et ali? de aīa. Et dialog? tra iudeos quē habuit aduersus triphonē p̄ncipem iudeoz. Sed et tra marcionē insignia volumina. quoz hirene? quoqz in quinto aduersus hereses libro meminit. Et ali? liber tra om̄s hereses. cui? facit mentōez in apologetico quē dicit antonimo pio. **A**ctor. Pompeius trogus natōe hispan?. toti? orbis hstorias a tpe nini regis assiriozum. vsqz ad monarchia cesaris. latino simone cōposuit p̄ libros. xliij quoz epitoma. id est. abreuiatōez fecit iustin? ei? discipul?. de quo multa in hoc ope locis cōgruis inserui. Ceterz vtrum hic sit ille iustin? marit an forsitan alius ignoro. Porro apologetici quē ad antonimū piū misit iustin? p̄ xp̄ianis hoc est mitum Antonimo pio cesari augusto et v̄ssimo p̄ho et lucio p̄bi cesaris p̄prio filio ac pio adoptiuo. amatori sapientie. et senatui sacro. atqz omni populo romano. p̄ v̄ictis ex om̄i genere hoim congregatis. et iniusto odio laborantib?. ac n̄ digna patientibus. Iustinus p̄sci filius bachiadis ex vrbe neapoli palestine. vnus p̄ om̄ibus hoc defero postulatū. In sequentibus autē dicit. Spero me ab aliquo eoz quibus p̄ veritate obfisto insidias eē passurum. Spero baculo aut claua ferendū. certe vel accrescente hoc. nō p̄ho sed philopōpo. id est nō amatore sapiētie sed amatore iactantie. Neqz em̄ dignū est p̄hm noīari eū. qui d̄ hijs que nescit publice p̄testat̄. et xp̄ianos sine deo esse et impioz dicit ad gratiā et libidmē eoz quos in errore positos ipse maioribus erroris laqueis inuoluit.

Hugo vbi supra. Porro antonimus pius decessit anno impij sui. xxij. Ob cuius honozem templa. sacerdotes. atqz alia multa honozū insignia rome a senatoribus sūt decreta. Tūc marchus aurelius antonimus romanū impioz affecutus. impauit annis. xix. Hic fuit vir tante seueritatis. vt ab infātia vultū nec ex leticia neqz ex merore mutauerit. Hic etiā ascitit sibi ad impij partē aureliū cōmodum p̄p̄inquū suū. Et hij ambo tra parthos ad mirabili virtute et felicitate pugnauerūt. et vna de victozia partica triūphauerūt. **.XCV.**

De imperio antonini veri & aurelij comodi & persecutione eorum in christianos. Eusebius in cronicis.

**R**omanorum igitur. xliii. regnavit marchus antoninus. qui & verus. & lucius aurelius comodus. anno domini. clxij. mundi vero quartimillesimo. cxxv. Huius primum equo iure impius ad ministraverunt. cum usque ad hoc tempus singuli augusti fuerint. Hugo ubi supra. Horum imperatorum temporibus persecutio christianorum iam post nerone. iiii. vice excitata est. Qua feruente polycarpus vir egregius iohannis euangeliste & apostoli discipulus. smirneorum episcopus in asia martirio vitam finivit. Eusebius quarto libro. De hoc extat epistola ex persona ecclesie smirneorum ad ponti ecclesias data que de martirio eius & beato sine designat. Qui etiam describens ceterorum martirum agones talia quedam scribunt. Deterrere etenim volentes inspectantem populum nunc flagris usque ad interiora viscerum martires laniabant. ita ut aboita corporis & que natura in archanis locauerat nudarent. Nunc autem marinas coctas que conchilia vocant. & acuta queque fragmenta in dorsum supinatam martiribus substernebant. in quibus omne tormenti genus & pene spiritum consumentes. ad ultimum deuorandos eos bestiis exponebant. Sed in hijs precipue designat vir fortissimus efflouisse germanicus nomine. qui pro gratia diuine virtutis metum corporis fragilitatis exclusit. Volente namque proconsule persuasionibus aggredi viz. et obicere ei prime etatis florem. debere eum suimet ipsius miserationem capere. Ille nichil moratur sponte dicitur preparata sibi bestia puocasse. veluti tardates increpans penas & iniue huius vite vltro velocem expetisse decessurum. Verum cum ex eius tam insigni morte stupore cepisset astantis populi multitudo. & totius christianorum gentis mirari virtute de pretempnenda morte cepissent. Conclamant omnes. tolle impios. polycarpus requiratur. sed cum hac clamore grauis perturbatio fieret. corinthum quendam natione frigem nup de suis regionibus aduenientem accidit primo quidem bestiis ceteraque tormenta sponte lacerare. De hinc fractis animis cedere. ad vltimum etiam salutem signicie perire. Que res eum ad martirium peratua potius & temeritate quam deuotione psiliuisse declarat. Ipse namque se iudicium ingesserat. Victus itaque exemplum euidens omnibus dedit. cauius in rebus talibus & circumspectus agendum. quod non temeritas sed fides & modestia coronat. Sed de hijs quidem talia gesta sunt. **XCVI**

Passio sancti polycarpi episcopi.

**T**hignis autem vir polycarpus primo quidem cum audiret vulgus in se acclamantibus excitatum. in nullo quod motus. sed mansit impavidus. Tranquillus namque erat moribus. et serenus aspectu. Qui cum in eadem ciuitate vellet interire permanere. acquiescens tamen deprecantibus se familiaribus suis. ad agrum quendam ciuitati proximam secessit. atque ibi cum paucis die noctibus nichil aliud quam in orationibus permanit. pro pace ecclesiarum que ubique sunt supplicans deo. quod ei facere in omni vita perpetui moris fuit. Sed is in oratione positus. ante triduum quam comprehenderet visionem vidit pro nocte. cervical capitis sui flammis esse consumpturum. Cuius euigilasset. astantibus somnium suum interpretatus est dicens. procerto se pro christo pro ignem moriturum. Cum autem comprehensores suos adesse comisset in occursum eorum progressus. letanter eos valde susceperit. ita ut stuperent omnes & mirarentur. quod vir tante honestatis proquiri & comprehendendi iubere. continuo mensam hostibus quasi hospitibus iubet apponi. eisque

largius epulas ministrari. vnius hore spacio ab eis impetrato. Denique memoriā faciens totius ecclesie catholice que pro orbem erat. Instante iam hora progre ditur. & asino sedens ad ciuitatem ducit. progenti occurrit prefectus. patris heredes & pater eius. qui leuantes eum in vehiculo secum psuadere conabant dicentes. Quid enim mali est cesare dominum dicere & immolare. & de cetero viuere securus. At ubi se nichil proficere senserunt. indignati cum contumelia eum vehiculo deturbant. ita ut pedes lederet proceps actus. Cum vero tumultus ingens in stadio ex egressu eius exortus fuisset. vox e celo elapsa est. Fortis esto polycarpe & viriliter age. Et auctore quid vocis nemo videre potuit. auditus tamen ad plurimos venit. Proconsul eo audito. misso curione ad populum. iubet magna voce prestari polycarpum tercio professurum se esse christianum. Quo audito omnis multitudo tam gentiliū quam iudeorum ciuitatis smirnenisium cum ingenti furore clamabat. Hic est totius asie christianorum doctor. nostrorum autem deorum subuersor ardeat. Tunc ipsis populis ligna vel de balneis vel de publicis locis quibuslibet. & sarmenta congregantibus velociter extractus est rogo. Cum autem eum rogo impositum vellent etiam clavis affigere ait. Sinite me. Qui enim dedit michi ignis ferre supplicium. dabit & ut flamas immobiliter proferam. Tunc ommissis clavis solis vinculis usi sunt. Quibus post tergum vinculis manibus cum in ipsa passione deum benedixisset & supposito igne flama ingens reluxisset visus est miraculum a nobis omnibus quibus ea deus a nobis videre processit. Ex quibus & quod plurimi a deo ad hoc reuati sunt. ut annuntiarent ceteris que viderunt. Flama etenim camere ad modum curuata. specie quasi velum nauis vento sinuatum. supra corpus martiris stetit. Quod in medio positum non erat ut caro ardens. sed tanquam si argentus aut aurum in fornace candesceret. Tunc propterea odoribus naribus hausimus tanquam thuris incensi vel preciosissimi fragrantis unguenti. Ad vltimum videntes scelerum ministeri igni corpus non posse consumi. iusserunt christus accedere confectores & corpus cui ignis cesserat mucrone transfodere. Quo facto tam largo profusus est sanguis ut restingeret rogum. Populus autem miraculi stupore attonitus discessit. erga electos dei tam insigni eius favore prospere. Cum eo etiam alij. xii. ex philadelphia venientes apud smirnam martirio coronati sunt. **XCVII.**

**P**assio sanctorum pionij & iustini & quorundam aliorum. Inter ceteros autem que pro idem tempore martires extiterunt. famosissimum mihi referre quidam pionius nomine. Cuius pro singulas interrogaciones responsonum constantia. & pro fide nostra ad populum orationes. que apud iudices interitus semper astiterit. docens & disputans etiam in ipsis tribunalibus. usque hijs qui persecutione tenebantur exhortantibus suis ad surgendum dexteram dederit. et in carcere positus qualiter ingressus ad se fratibus annos ad tolerantiam martirij roborauerit quos ve etiam ipse pro martirio protulerit cruciatus. ut qui sit clavis affixus & ardenti rogo suppositus et ut in hijs beatus faceret fides. si quis vult plenius scire. ex illa que a nobis de anti quis martiribus scriptura composita est plene discet. Post hoc etiam aliorum apud pagamum asie urbem martirum gesta referunt. carpi cuiusdam et papirij et agotonice optime femine. aliarumque multarum. que pro beatissimis confessionibus martirio coronate sunt. Cum quibus et uir mirabilis de quo superius fecimus mentionem

iustinus. cū secundo iā libzū p religionis nostre  
 defensione cōscriptū. epis illius iudicibus obtu-  
 lisset. remuneratōez lingue fidel et erudite marti-  
 rij manus accepit. quodaz p̄ho crescēte nomine.  
 cane tam p̄ ofessione q̄ moribus. dolos viro insi-  
 diaz tendēte. qm̄ quidē sepe cū eo disputans au-  
 ditozibus medijs nō solū obtinuerat eū. verū et  
 vehementius veritate sibi suffragāte confuderat  
**H**ieronim⁹ de illustribus viris. Cū ergo in vr-  
 be roma diatribas haberet ad eundē cūcū q̄ ad-  
 uer sum xp̄ianos blasphemabat redarguens gulo-  
 sum et mortis timidū. luxurieqz et libidiniū secta-  
 tozem. ad extremum studio ei⁹ et insidijs accusa-  
 tus q̄ xp̄ianus esset. p̄ xp̄o sanguinē fudit. **E**u-  
 sebius libro quarto. Idem quoqz iustinus priusq̄  
 pp̄rium desudaret. alioz qui ante se martires exi-  
 terunt describēs agones. & ego inquit spero me  
 ab aliquo hoz quibus p̄ veritate obstiti insidias  
 esse passuz.

.XCVIII.

**D**e p̄secutione lugdunensis & viennensis ecclesi-  
 arum. **H**ugo vbi supra.

**H**ec quoqz p̄secutio durissima lugdunen-  
 sem atqz viennensem vrbes nobilissimas  
 galliaz quas p̄cipiti lapsu rodan⁹ p̄ter-  
 fluit subintravit. Vnde form⁹ egregi⁹ ep̄s lugdu-  
 nens⁹ & iust⁹ viennens⁹ in eisdē vrbib⁹ martiriza-  
 ti sūt cum multis alijs. **E**usebius libro quinto  
 p̄cipue aut milites purgebant factum nomine  
 quendā diaconū viennensē & maturū. neophitic⁹  
 quidē sed in fide & patientia robustissimū. **S**z &  
 actuali p̄gameum ciuē qui columna & fundamen-  
 tum ecclesie nostre in omib⁹ fuit. & blandinā fe-  
 minā p̄ quā xp̄s ostendit. qz ea q̄ apud hoīes de-  
 spectā sūt & in p̄emptu habent. in magna gloria  
 apud deū ducunt. **E**t qz caritas ea q̄ fragilia sunt  
 p̄ naturā. per gratiā fecit esse firmissima. Cū em̄  
 nos om̄s de ea trepidarem⁹. sed & ipsa ei⁹ carna-  
 lis domina q̄ erat vna ex numero martirū vere-  
 re. ne forte blandina cederet in tormētis et p̄ de-  
 bilitate corpis vix ad p̄me ofessionis tormēta suf-  
 ficeret. tanta tolerantie virtute firmata est ut re-  
 solueret p̄ri⁹ & cōciderent carnificū man⁹. qui si-  
 bi p̄ p̄sentiosa iudicis animositate micere succede-  
 bant. Deniqz a p̄ma luce vsqz ad vesp̄rā tormen-  
 ta semp̄ innouantes. ad vltimū victos se p̄sentē  
 stupentes quomodo i ea sp̄s p̄maneret. cum ni-  
 chilo illa ex corpis supplicio resedisset. **S**z illa ve-  
 re beata ut postmodū nobis differuit. ipsa quoti-  
 ens voce ofessionē emisit et xp̄iana sū pelamavit  
 totiens noue vires corpori reddebātur et tā p̄ ab-  
 lutis p̄ ofessionem dolorib⁹. instaurabāt recentōz  
 ad agones. **D**iacon⁹ quoqz fact⁹ noīe etiā ip̄e su-  
 pra q̄ dicit potest. & supra q̄ fas est naturam fer-  
 re. acri⁹ insistentibus ministris demonū. q̄ aliqd̄  
 ab eo elicere possent ofessionis illicite. noua pena  
 rum genera p̄tulit. & que longe substantiā hūane  
 p̄ditionis excederent. **A**t ille vir deo plenus intē  
 crudelitates eoz irrisit & firmā in q̄stione seueriā  
 ut nunq̄ dignat⁹ sit ul quis esset genere vl̄ domo  
 vel patria vel nomē saltem eis fateri. **S**z de hijs  
 singulis interrogat⁹. nichil aliud in omib⁹ tormē-  
 tis nisi xp̄ianum se esse respōdit. **H**oc inq̄t michi  
 nomen hoc gen⁹. hec patria. **A**liud inq̄t omnino  
 nichil sū q̄ xp̄ian⁹. vndē & incredibilis eos agita-  
 bat infamia q̄ tātis penaz gnibus ofuptis. extorq̄  
 re ei ne ofessionē quidē pp̄rij vocabuli potuisset  
**A**d vltimum cādentes lamias eris & ferri erga

inguis loca & delicioza queqz membrōz instau-  
 ratis ignib⁹ adhibebāt. **E**x quo carnes quidē eius  
 aduste igni desuebāt. **I**psē vō p̄manebat immobi-  
 lis. incōcussus. intrepidus. celestib⁹ eternisqz fon-  
 tib⁹ q̄ p̄cedunt d̄ vētre ih̄u humanas in se tem-  
 perās flamas. **V**erumtē membrīs om̄nib⁹ martir  
 erat. & toto corp̄e vnū vuln⁹ horrebat. **P**erijt in  
 eo humane forme agnitio & nō solū quis esset. sz  
 etiā quid esset tormētōzum crudelitas ne cognosci  
 possz abstulerat. **C**hrist⁹ tñ in eo sol⁹ p̄ martirij  
 gloriā cognoscebat. **S**ed artifices scelez ne quaqz  
 martiris erubue virtutē. **P**ost paucos etem̄ dies  
 p̄siderātes q̄ si tumentib⁹ adhuc vulneribus q̄ in-  
 dignarentē etiā ad mollissimū manus tactū. tormē-  
 ta rursus inferrēt. & denuo membra iā putrefcā  
 vexaret. vnū e duob⁹ fore. aut in sua eū impieta-  
 tis iura cessurū. **A**ut si in tormētis animā posuisset.  
 terroze crudelitatis & metū ceteris intentan-  
 dum. sz hoc longe cōtra qm̄ impij cogitauerāt ces-  
 sit. **N**ā qd̄ vix credi ab infidelib⁹ potest. istitūtū  
 est in p̄mam sp̄em corp⁹ p̄ scda tormēta. & officia  
 membrōz q̄ abstulerat p̄ma crudelitas. scda repa-  
 raui. ita ut iterata supplicia nō ei iā penā contule-  
 rint sz medelā. **S**ed & blandina quā pauloante cō-  
 memorauim⁹ simili exēplo ad scda supplicia reuo-  
 catur. **Q**ue cū semiuia pene. & in mortis quodā  
 p̄imio posita iteratis fuisset pulsata cruciatib⁹. ve-  
 lut e somno quodā subito euigilās. in memoriā fu-  
 ture beatitudinis venit. & voce p̄stanti tanq̄ de  
 excelso & edito p̄cionaret ad populū. & ait. **M**ul-  
 tum erratis o viri. q̄ putatis infancū visceribus  
 vesci eos. qui nec mutoz animalū carnib⁹ utuntē  
**E**t sic in ofessione p̄durans iterū numero martirū  
 p̄sociata retrudit.

.XCIX.

**P**assio factozum fotimi & sociozum eius.

**B**eatus aut fotim⁹ lugdunenshū ep̄s. cum  
 nonagenario maior esset etate. et corp̄e  
 utpote illi⁹ eui inualidus. cetera pene iā  
 mortu⁹ solo martirij amore viuebat. ducit ad tri-  
 bunalia. poti⁹ deferē sentio et languore resolutus  
**C**ui⁹ ad hoc anima solū suabat. ut xp̄s p̄ eū ma-  
 gnificenti⁹ in fragili corp̄e triūpharet. **S**tatuē in-  
 terea senior cū tribunalib⁹. impie plebis undiqz  
 clamor attollit. huncipm̄ eē infonāt xp̄m. **C**uz vō  
 a p̄fite interrogat⁹ quis nā eēt xp̄ianoz deus. re-  
 spondit. **S**i dign⁹ fueris scies. **H**inc vō cunctos  
 velut rabies immēsi cuiusdā furoris inuasit. ita ut  
 qui p̄pe astabāt. alij pugnis. alij calcib⁹ subigerēt  
 senem. nec etati nec grauitati aliqd̄ reuertēte ofe-  
 rentes. **I**lli vō qui longi⁹ erāt quidqd̄ furentibus  
 teli venisset i man⁹ emim⁹ iaciebāt. ita ut vnusqz  
 qz sūmi sibi eē delicti ducerz. vbi aliqd̄ in eo sce'e-  
 ris nō intulisset. **I**n hoc etem̄ vindi cādōs deos su-  
 os eē credebāt. **Q**uē cū seminecē p̄ieci'sent i car-  
 cerē. incōtamimatus paulopost sp̄m reddidit. **D**e-  
 niqz matur⁹. et sanct⁹ ac blandina et attalus in il-  
 lis dieb⁹. innumeris milib⁹ gentiū diūsarum ad  
 spectaculuz ogregatis statuuntē in medio harene  
**E**t rursum matur⁹ cuz fact⁹. quasi nichil prius  
 gestum fuisset. ad om̄ia tormētōz et verbez gna  
 renouantē. certantib⁹ oimodis aduersarijs. quate-  
 nus eozum paciētiam frāgerent. et ab ipso vt ita  
 dicam vertice coronas eoz deriperēt. insanis po-  
 puli vocibus instigati. **S**z illis eo magis animos  
 roborabat spes vicme iā glorie. q̄ sibi ianuāqz ma-  
 nu cōtingere et p̄rectare dexteris videbātur. **C**ū  
 qz ad supplicioz genēa et spectacula pene iā tps

fuisse assumptum. nec moueri a fñia vllatenus  
 valuisse. cum etiã 3 selle ferree superpositi. con  
 sumptã verberib? carne ignis subministrat? exu  
 reret. ad vltimũ infatigabiles martiꝝ spũs. ferro  
 cesis ceruicibus effugarũt. Blandina vò religata  
 ad stipitem atq; in modũ crucis distenta. bestiis  
 pabulum pparat. Que tñ i ligno pendẽs vultu in  
 territo & satis leto oratõez fundebat ad dominũ  
 Sed cũ nulla ex bestiis corp? ei? aueret attingẽ  
 de ligno rursus reuocat ad carcerem. alijs adhuc  
 agonib? pparanda. Attalus quoq; populi vocib?  
 postulat. Erat em̄ valde nobilis. & qd cũctis no  
 bilius est vir optime sciencie. & in fide xpi p oia  
 exercitia semp martir. Cũq; circũactus fuisset in  
 amphiteatro. titulo se pcedente. in quo scriptum  
 erat attalus xpian? fremere in eũ vulgi insanien  
 tis furor vehementi? cepit. Rursum itaq; furor  
 rursũ pene. rursũ tormẽta pparant. Et si qui for  
 te romani ciues repti sũt hos plecti capite decre  
 uit. ceteros vò bestiis tradi. **C.**

**P**assio sanctoꝝ alexãdri & attali.  
 Sic cum erga supradictos questio habereẽ. alexã  
 der quidã genere fr̄ix. medic? disciplina. vir religi  
 osus & prudens. & vite ac moꝝ pbitate cunctis  
 carus acceptusq; amoze dei dicitatus. cũ assisteret  
 tribunali nutibus hortabat. ita vt omnibus q̄ asta  
 bant palam qd animo gereret fieret. Cũq; id po  
 puli notauissent. indignãtes maxime p hijs q̄ qd  
 prius negauerãt rediũua nũc pfessione ruocabãt  
 Clamabãt aduersũ alexandꝝ hoc ipso instigante  
 comitti. Qui iussus a pside in mediũ statui. & qd  
 esset interrogatus. xpianũ se esse libera pfessione  
 testat. Quẽ cõtinuo pparandũ bestiis odemnauit  
 Et postera die simul cũ attalo pducit. quẽ cõtra  
 pceptum cesaris gratificari populis volens. etiã  
 ipsũ bestiis tradi iussit. S; cũ ferarũ nulla sancto  
 rum corpa cõtigisset. omnibus eos verberz cetera  
 rumq; penaz supplicijs cruciatos. ad vltimũ i cõ  
 spectu populi in medio arene iugulari iubet. be  
 ato alexãdro in oibus quas pessus est penis. ne  
 vnũ quidẽ pferente sermonẽ. s; ab initio vsq; ad  
 finem intra semetipsũ semp cũ deo loquente & in  
 laudib? & p̄cibus pmanente. Attalus vò cũ pu  
 nis subiectis in sella ferrea torrereẽ. Cũq; ni  
 dor aduste carnis ad nares & ora inspectãtis po  
 puli pferreẽ. voce magna exclamat ad plebẽ. Ec  
 ce hoc est hoies comedere qd vos facitis. Quid a  
 nobis velut occultũ facim? queritis. qd vos apra  
 luce comittitis. Nos em̄ neq; comedim? homines  
 neq; aliud qd mali egim?. Et cũ interrogareẽ qd  
 nomẽ habet de?. respõdit. Qui plures sũt. nomi  
 nibus discernunẽ. qui vnus est. nõ indiget noie.  
**C.** **P**assio sanctorum

pontici & blandine.  
**P**ost nouissimo ianuarii die blandina rur  
 sũ inducit cum pontico annozum fere  
 xv. puero. Quiq; & impioꝝ cruciatib?  
 iussi sũt semp astare. qd magis ceterozum vidẽtes  
 supplicia terrerent. Statuũtur ergo i medio & iu  
 bent iurare p deos. Alii vò ecõtrario nullos eẽ aie  
 bant istõs p quos iurare cogent. Cũq; alijs qm  
 plurimis verbis exprobarẽt gentiũ deos. insani  
 re magis i eos cepit populi multitudo. neq; tene  
 ram pueri etatẽ neq; sexũ femine miserãtes. s; pẽ  
 omia tormẽtoꝝ genera qñ quodã eos circulo pa  
 gentes. nichil deesse penis patiebãtur qd crudeli  
 tas inuenisset. Tũc pontic? maximũ patientie r o

bur materna exhortatõe suscipiẽs. & p̄uerãs in  
 confessione vere fidei impollutũ spũm reddidit.  
 Beata vò blandina vltima oim velut oim nobilis  
 mater. pmissos ad martiriũ coronã filios. inseq; iaz  
 secura festinat. exultans & ouans velut ad thala  
 mum spõsi inuitata & ad nupcialẽ diuiniũ. Ex quo  
 fiebat vt in verberib? tripudiaret. & craticul? ex  
 usta gauderet. ac tã hilaris viderẽt & leta qñ inẽ  
 dapes regias accubaret. Post hoc ad bestias tra  
 ditur. s; ab hijs intacta pcurat. Inde etiã aliud ex  
 cogitat? crudelitatis gen?. vt rethi pstricta obijce  
 retur thauro ferociter instigato. A quo cũ fuisset  
 innumeris ictibus lacessita. & toto arene ambitu  
 iactata. nichil penit? ledit. sed pmanebat leto vt  
 semp vultu mente pstanti. spe ipsa & animi p̄sum  
 ptione cũ xpo colloquẽs. ad vltimũ iugulari gla  
 dio iubeẽ. stupentib? etiã impijs & dicentib?. qd  
 nunq; fuerit femina q̄ tãta ac talia ferre potuissz.  
**CII.**

**D**e nimia seuitia  
 gentiliũ in chzistianos.  
 Eo nec sic quidẽ satietatẽ aliquã capere  
 crudelitas quũit. Antiqui etem̄ sp̄cẽs  
 virulentia dicitati feri ac barbari mores  
 mansuere nesciebãt. Ex ipsa quippe sanctorum  
 patientia. seuitiõis drentõis rabies accendabat. &  
 velut pudore quodã fatigabat. Igit? inaudito se  
 uicie genere. eoꝝ qui necabãtur in carcere corpa  
 canib? iubebãtur exponi. adhibita siml? custodia  
 die noctuq; ne quis collectas reliquias humani  
 tatis inuitu traderet sepulture. S; si quid forte  
 vel bestiis vel igni reliquũ ex martirũ corpib? fu  
 erat. ipsa cũ truncis suis capita punitoꝝ insepul  
 ta p custodias militũ suabant. & q̄rebat si quid  
 vltra possit humana crudelitas etiã in eos q̄ iã vi  
 te hui? limẽ excesserãt. Exultabãt tñ gentiles ma  
 gnificantes simulacra sua. Quoz virtute datã in  
 illos vindictã dicebãt. Itaq; attente & solicite  
 curabãt ne dareẽ extremis ossib? sepultura. Post  
 aliquot aut? dies cũ nullã sepeliẽdi gratiã p̄stitis  
 sent. incensa ossa martiꝝ & in fauillã redacta. cuz  
 reliquo terre puluere in rodanũ fluuiũ disp̄sere  
 ne vsquã eoꝝ reliquie residerẽt. Quasi vò hec agẽ  
 tes deũ vincerẽt. & sicut dicebãt spem eis p hoc  
 resurrectionis adimerẽt. Sperãtes em̄ aiebãt de  
 sepulcris qñq; se esse resurrecturos. idcirco noua  
 nescio qua psuadẽte sibi sup̄stitione. leu se tormẽ  
 tis mortiq; sbiciũt. Nũc videam? si rsurgẽt. & si  
 potest eis adesse de? eoꝝ & eripe eos de manib?  
 nostris. Tãta em̄ erat i eis humilitas vt cũ rebus  
 ipsis essent martires. nomis tñ iactãtia fugerent  
 Apud gentiles vò cũ omi fiducia sbistebãt. nobi  
 litatem anime p p̄ceptũ iniurie & supplicioꝝ pa  
 cientiã demonstrãtes. Erãt ergo inter fratres hu  
 miles. inẽ psecutores elati. Suis mites. adũsarijs  
 terribiles. chzisto subiecti. dyabolo erecti. Humi  
 liabãt se sb̄ potentissima manu dei. p quẽ nũc sbi  
 mius exaltati sũt. **CIII.**

**P**assio sancte felicitatis cum septem filiis suis.  
 Exgestis septem fratrum.  
**A**mpozib? antonini impatoꝝ felicitas  
 illustris femina cũ septẽ filiis suis chzisti  
 anissimis tenta est. que in viduitate pẽ  
 manens. deo suã fouerat castitatez. Et die noctu  
 q; oratõĩ vacãs. magnã de se edificatõnem castis  
 mentib? dabat. Hãc itaq; pontifices temploꝝum  
 accusauerũt apud augustũ dicentes. Cõtra salu  
 tem nostrã hec ml̄er vidua cũ filiis suis diis nr̄is

insuleat. Que si non venerata fuerit deos. sciat vestra pietas eos sic irasci. ut penitus placari non possint. Tunc imperator iniunxit prefecto urbis publico. ut eam compelleret cum filiis deorum suorum iras sacrificijs mitigare. Publius itaque iussit eam priuacim adduci & blando colloquio ad sacrificium eam prouocare minabatur penam intentum. Cui felicitas dixit. Nec blandimentis tuis resolui potero. nec terroribus tuis frangi. Habeo enim spiritum sanctum. qui me non permittet a dyabolo vinci. Et ideo secunda sum quod te uia superabo. Et si interfecta fuero. melius te uincam occisa. Publius dixit. Misera si tibi suaue est mori. uel filios tuos fac uiuere. Felicitas respondit. Viuet filij mei si non sacrificauerint ydolis. Si uero tamen scelus admiserint. in eternum ibunt incendium. Alia itaque die sedens in foro martis iussit eam adduci cum filiis suis cui & dixit. Miserere filiis tuis iuuenibus bonis & floze prime iuuentutis floribus. Respondit felicitas. Misericordia tua impietas est & exhortatio tua crudelitas. Et uersa ad filios suos dixit. Videte filij celum & sursum aspiciate. Ibi uos aspectat christus cum sanctis suis. Pugnate per animabus uestris. & fideles uos exhibete in amore christi. Audiens hec publicus. iussit eam alapis cedi dicens. Misa es presente me ista monita dare. ut dominorum nostrorum statuta preternant. Tunc uocat primum filium eius nomine ianuarii. & infimita illi permittebat bona presentia. & mala uerborum comminatus est si sacrificare ydolis pretempserit. Ianarius respondit. Stulta suades. Nam sapientia domini me seruat. & faciet me omnia hec superare. Statim iussit eum iudex uirgis cedi. & in carcerem recipi. Secundum uero filium eius felicem adduci. Tercio quoque tertium nomine philippum. Quarto siluanum. Quinto alexandrum. Sexto uitalium. Septimo marcialium. Sicque singulis singillatim interrogatis ac singulorum auditis fidelibus responsis. omnia eorum gesta scripta per ordinem antonino ingessit. Qui misit eos per varios iudices. ut varijs supplicijs lanarentur. Ex quibus iudex unum fratrem primum pluribus occidit. Alter secundum. & tertium uulnibus macerauit. Alii quartum precipitio interemit. alter quintum & sextum ac septimum capitale finem subire fecit. Matrem quoque eorum capite truncari iussit. Et sic eos varijs supplicijs interemit. **CIII.**

**P**assio sancti poncianus. **Ex gestis eius.** Passus est etiam sanctus poncianus in ciuitate spelatina sub iudice fabiano. qui ab antonino imperatore illuc directus. ei sibi presentato ait. Quis uocaris. Qui respondit. Quod a parentibus meis michi nomen impositum est poncianus uocor. minus autem nomen christianus. Cumque fabianus ei suadere niteretur ut deus sacrificaret. & ille nullatenus acquiesceret. sed eum potius dure increparet iussit eum spoliari & uirgis cedi donec sanguis eius ut fluius in terra manaret. Inde preparatis carbonibus. duo iudicia proposuit ei dicens. Aut thura in carbonibus istis pone. aut nudis pedibus super eos ambula. Qui signum crucis sibi in fronte faciens. super carbones nudis pedibus ambulare cepit dicens. Ecce ego in nomine christi ambulo super carbones. tu mitte si potes in nomine iouis tui manum tuam in aquam calidam & liberet te. Tunc iratus iudex iussit eum preparari. & uincos ferreos fieri eumque ibi suspendi. Quibus factis. ministri deficientes clamabant. Venobis. quod magis torquimur quam iste detestabilis. Manu nostre defecerunt & uincini fracti sunt. Tunc iudex iussit eum in imo carceris claudi. & post hoc in am-

phiteatro duci. duosque diros leones ad eum committendum dimitti. Sed dum ille orationibus complexus leones cum rugitu uenientes. ut uiderent eum ita mansueti facti sunt. ut inclinantes capita sua adorarent eum. Quod uidentes omnes populus exclamauit. Magnus est deus christianorum. Dimitte sanctus dei. Tunc fabianus uidentem seditionem in populo fieri. iussit eum iterum in carcerem trudi ubi angelica uisitatione meruit confortari. postque plumbo feruere perfusus. tandem gladio percussus est. xiiii. kal. febr. **CV.**

**P**assio sancti flocelli pueri. **Ex gestis eius.** **U**mpozibus quoque antonini passus est sanctus puer flocellus sub ualeriano prelide. Nam cum christianos in fide confortaret dicens nolite timere eos qui occidunt corpus. & tentans a prelide iussus est in euleo suspendi. & uehementer flagellari. Deinde in carcerem cum leone deuorandus mitti. sed illo oratione leo cecidit & mortuus est. Appropinquaueruntque ibi candelabra septem lucidissima cum odore incensi. & esca domini refectus est. Audiens hoc quidam de ciuitate qui habebat filium cecum surdum & mutum. intellexit esse apud eum gratiam dei. & ueniens ad ostium carceris rogauitque eum cum lacrimis ut pro puero oraret. Qui ait. Crede in eum in quem christiani credunt & sanabitur. Tunc ille se credere confessus est & oratione flocello puer sanatus est. Appropinquantes autem a prelide missi ad carcerem ut uiderent si a leone flocellus deuoratus fuisset. uiderunt luminaria & leonem mortuum. & audierunt sanctum psallentem. Quod cum renunciasse prelide ait. O flocelle quam preualere maleficia tua. Et preceptum rogum magnum extra ciuitatem fieri. eumque cremandum duci. Qui cum oraret. facta est uox de celo confortans eum. Properantibus ergo eis ad ignem. semper ab angelo dextro sanctus dei protegatur. Et cum piecetur in medio ignis iaceret. ilico tempestas ualida de celo ueniens ignem extinxit. ipsumque angelus illesum ab igne liberauit. Post hoc uocatus maleficus in palmis et lingua eos clauos perfixit. Tandem imperatori presentatus antonino uestibus spoliatus. & stola linea indutus foras in plateam tractus est. xv. kal. octobris **Cvi.**

**P**assio sancte praxedis uirginis. **Ex gestis eius.** **U**irgo autem uenerabilis praxedis habita uit in titulo supradicto. afflictata prope transiuit germane poteciane. ad quam multi nobiles christiani ueniebant. & consolabatur eam una cum sancto pio episcopo. Veniebat quoque ad eam gemanus noster nouatus qui est frater noster in domino. et consolabatur eam. et multos pauperes christianos donis suis sufficiebat. et ministrabat omnibus de facultatibus suis in honorem uirginis sancte praxedis rogans et petens ab ea ut orationibus eius indulgentiam a domino mereret. Qui etiam nos frequenter cum beatissimo pio episcopo ad altare domini commemorabat. Post annum uero et dies. xxviii. egritudine detentus ipse nouatus absens erat a conspectu uirginis beate praxedis. Pio autem episcopo cogitante de omnibus christianis unacum uirgine praxede requirit nouatus uir dei. Et dum auditus fuisset quod egritudine detineretur. contristatus sum omnis. factaque uisitatione nocte unacum episcopo pio et uirgine dei praxede proximis ad eum. Hoc cum audisset nouatus omnis. simul congregatos ad se uenisse. gratias cepit agere deo. quod meruit a sanctis cum deuotione uisitari. omnique sua seba derelicta. iiii. die transiuit fidelis ad dominum. Facta autem persecutione uirgo

dei praxedis feruens spiritusfacto. multos christia-  
nos occultauit in titulo. que sanctus pius in terminis  
nouati constituerat in quo loco et baptisterium esse  
crauerat. Illic ergo eos occultatos & cibo pasce-  
bat & verbo spiritus sancti. Tunc diuulgatum est an-  
tonino impatori quod uentus fieret in titulo praxe-  
dis. Qui mittens tenuit multos. Inter quos etiam  
tenuit sumuntum presbiterum cum alijs. xxii. quos sine in-  
terrogatione gladio puniri precepit in eodem titulo.  
Quorum corpora noctu beata praxedis collegit. & se-  
peliuit in cimiterio presbiteri sub die. vii. kl. ianuarij.  
Tunc afflictione stricta beata praxedis ingemuit  
& orauit ad dominum ut transfiret ex hoc mundo. Cuius  
oraciones & lacrimae ad dominum ihesum christum puen-  
erunt. Peractis autem. xxxiii. diebus post necem supra dicto-  
rum sanctorum & coronam migravit ad dominum uirgo  
sancta. xii. kl. augusti. Cuius corpus ego pastor pre-  
sbyteri sepeliui iuxta patrem suum in cimiterio presbiteri  
via salaria ubi hodie florent oraciones sanctorum.

.CVII. **P**assio sanctorum

victoris & corone. **E**x gestis eorum.

**S**anctus etiam victor miles a cisia tempo-  
ribus antonini cum in conspectu sebastia-  
ni ducis christi militem se esse diceret. et pro  
his sacrificare renuisset. iussit dux eius digitos strin-  
gi & nervos eius euelli. quosque de cute eius exirent.  
Illoque gratias agente & in fide permanente. como-  
tus iudex iussit eum in caminum ardentem mitti. Sed illo  
orante. ignis eum non tetigit. neque fumus. Et post tri-  
duum inuentus est uiuus. Tunc dux fecit venenum  
officij mortiferum. & dari ei a malefico ut ederet ex eo.  
At ille manducauit & nichil mali sensit. Tunc ma-  
leficus alia peiora venena obtulit. Et cum ille man-  
ducasset & nichil mali sensisset. maleficus omnes libros  
suos combussit. rebusque suis renuntians in christum  
credidit. Inter victor comonitus. cum sacrificare nol-  
let. iudex iussit nervos a corpore eius euelli. deinde  
in pudendis eius oleum bulliens mitti. Inter quoque illi  
suspensio lapides candentes applicari. & ad latera  
eius poni. At ille nichil doloris sensit. sed a deo com-  
fortatus est. Iratus ergo iudex iussit acetum & cal-  
cem simul misceri. & in eius gutture dari. Post hoc  
oculos eius euelli. At illo dicente. noli michi peccare.  
paratus sum omnia tormeta tua tolerare. iussit eum ca-  
pite deorsum per triduum suspendi. quousque sanguis  
de naribus eius stillaret in terram. Milites ergo vene-  
runt post triduum ut viderent si adhuc viueret. et  
videntes eum ceci facti sunt. sed statim orate sancto  
martire illuminati sunt. Qui cum ad ducem redisset  
& ei omnia intemassent. iussit eum excoziari. Tunc vi-  
tor cuiusdam militis nomine corona etatis anno-  
rum circiter. xvi. exclamauit. Beatus es victor & beata opa-  
tua. susceptum est sacrificium tuum sicut sacrificium abel  
quod obtulisti domino in sinceritate mentis tue. Cum hoc  
& alia plura loqueretur addidit. Ecce video duas  
coronas de celo venientes manibus angelorum deferri.  
Ex quibus dabitur tibi maior michi autem breuior.  
Sed & si vas infirmum. sum spero tamen in regem christum quod  
habeam hereditatem cum fortibus. Hec cum audisset dux  
iussit eam vocari ad se & sacrificare. At illa respon-  
dit. Ego corona dico. & queris coronam meam pro-  
pere. Cumque nollet acquiescere iussit dux militibus  
duas palmas ad iuicem inclinare. illicque beatam coro-  
nam utriusque tribus ligari. in subito dimitti. Qui  
ut subito dimiserunt arbores diuisa est beata co-  
rona in duas partes. sicque martirium suum confidenter  
impleuit. Victori autem dux caput percidi iussit. Quod

76  
cum sciret sanguis & lac de collo eius exiit. Mul-  
ti ergo miracula viderunt. multique crediderunt.

.CVIII.

**P**assio sancti

concordij. **E**x gestis eius.  
**V**b antonino quoque passus est sanctus  
concordius. Hic rome nobili familia ortus  
fuit patre concordiano qui eum in scripturis  
sacris erudiuit. & a sancto pio papa subdiaconus  
ordinari fecit. Huius itaque. pater & filius ieiunijs  
& orationibus atque elemosinis iugiter vacabant. &  
a domino petebant ut rabi impatoris euadere pos-  
sent. Porro filius a patre accepta licentia ad sanctum  
euthicem qui tunc morabatur in pidiolo suo via sala-  
ria prexit. A quo cum magno gaudio & gratiarum  
actione susceptus. cum eo simul habitauit. Illic er-  
go cum ieiunijs et orationibus institerent. multi va-  
rijs vexati languoribus ad eos veniebant. Quos il-  
li orantes in nomine domini ihesu christi sanabant. Tunc  
audiens eorum famam torquatus comes tuscie qui tunc  
habitabat in spoletana ciuitate. mittens accersit  
iussit sanctum concordium et ait ad eum. Quis vocaris.  
Ille respondit. Christianus sum. Dixit ei comes. De  
nomine tuo requiro non de christo tuo. Sacrifica dijs  
immortalibus & esto noster amicus. Ego quoque  
domino meo impatori suggeram. ut faciat te sacerdotem  
deorum. At ille. Tu inquit magis domino iesu christo  
sacrifica. ut possis euadere tormeta. Nam si non fe-  
ceris. tu & dijs tuis in eternum ardebitis. Tunc comes  
iussit eum mactari fustibus. et in custodia publi-  
ca claudi. Nocte autem venit ad eum beatus euthicem  
cum beato antimo episcopo qui erat amicus comitis et ro-  
gauerunt comitem ut eum sibi iuberet concedere pau-  
cis diebus. Qui concessit eum beato antimo multisque  
diebus habitauit cum eo. Que etiam profecit presbi-  
terum tempore oportuno. Et ceperunt ambo orationibus  
vacare. Postea misit comes et tulit eum dixitque ei.  
Quid tractasti circa salutem tuam. Qui respondit.  
Salus mea christus est. cui quotidie offero sacrificium  
laudis. Tu vero et dijs tuis in inferno ardebitis. Tunc  
iussit eum in cuculo suspendi. Ille vero alacri vul-  
tu glorificabat deum. Dixit ei comes. Sacrifica io-  
ui magno. Cui ille. Non sacrificabo inquit lapidi sur-  
do et muto. quod iesus christum dominum habeo cui fuit ani-  
ma mea. Iratus comes iussit eum in ima carceris idu-  
di. et in collo ac manibus eius ferrum mitti. nullumque  
ad eum ingredi ut fame deficeret. At illo gratias  
agentem deo. angelus domini media nocte apparuit  
dicens ei. Nolite timere. quod ego tecum sum. sed vi-  
riliter age. Post tres dies misit ad eum comes du-  
os satellites suos. ut aut sacrificaret aut capitalem  
sententiam subiret. Quibus auditis beatus concordius  
deo gratias agens. ipsumque glorificans expulit in fa-  
ciem iouis. Tunc vnus ex eis euaginas gladium ca-  
put eius amputauit et in professione domini spiritum emi-  
sit. Duo vero clerici et quidam religiosi viri venie-  
tes tulerunt corpus eius. et posuerunt non longe a ci-  
uitate spoletana. ubi aque multe emanant. In quo  
loco presbiter beatus concordij martiris presente eo pro-  
cuius nomine passus est cecum illuminatur. infirmi sanantur.  
demonibus expelluntur. Huius natalis dies cele-  
bratur. kl. ianuarij.

.CIX.

**P**assio sancti marcelli. **E**x gestis eius.

**Q**uoniam vero lugduni sanctus forinthus episcopus cum  
alijs. xviii. comprehensus esset et. l. ani-  
me deum confitentes in vnus carcere retru-  
se essent. Ex hijs marcellus et valerianus nocte ab  
angelo euocati panem ac soluti. Alter eorum sequor

Et alter eduoꝝ puicias petierūt. Itaq; testis dei marcellus ad puianum puuiū inuitatus. & huius epulas errore prophano pollutas. execratus. puianas obiurgādos potius credidit q̄ vitandos. Et cum se xpianū interrogat? fiducialiter p̄didisset. nouis afficiendū cruciatibus p̄tinus seui p̄fidis decreuit imperiū. Sic ergo cum uinculis elatus. in arboꝝe p̄ dissidētes ramos in om̄i corpe laqueis impositis tendere. & membroꝝ compage di stricta. extenti aze? astricti nexib? di iūgerent̄ uetu stū ade terreni patris crimē cōsumptie in arboꝝe. Celestis xp̄i regeneratoꝝis noui gloriā domini imitat? declaruit ī ligno. ut dū pomiferū p̄tē nēt eduliū inuictū crucis p̄cederet ad triumphū. Dūq; in p̄posito sanct? marcellus uicino mortis frigore caloze fidei immobilis p̄duraret. p̄secutoꝝis nequissimo tractatu cōperenti? uisū est. ut ī p̄spectu populi allatis supplicijs puniret. Tūc ait crudelissim? p̄ses. Nomē tuūz marcelle & erroꝝe tuūm operim? Sacratissimi impatoꝝes nostri diu talia p̄cepta ostiterūt. ut qui uenerandoꝝ numi num p̄ncipatū. saturnū patrē. ac iouē omnipo tentem. eozūq; filios ac p̄p̄inuos adorare detre ctant. capite punianē. Qd̄ si nō feceris. trucibus supplicijs punieris. Sāctus marcell? respōdit. Si mulacra ista q̄ nominas adeo fuerunt mortalia. ut suis polluta crimib? dudū mortua. & ī infernū sepulta perierūt. Quib? si quis crediderit. om̄ipo tentis qui ante secula fuit. & semp̄ est. & semp̄ fu turus est. eternū ac tremendū penaz iudiciū iusti nebit. xp̄ianus sū. xp̄m dei filiū sācto patri coeq̄ lem. celi & terre marisq; factozē. & que sūt rerū oim̄ cōditozē me credere libera & irreuocabili de nunciatoꝝe p̄fiteoz. P̄rise? vō p̄ses animi indigna tione succensus sanctū marcellū martirem impijs trucidandū carnificib? assignauit. Quē cū ī suppli cijs diuini fauozis gratia adūteret fortioꝝe. mau dito crudelitatis exemplo. plusq; furoꝝe p̄secutoꝝis insaniens. defodere erectū cinguloten? iussit. Atq; ita medi? iam sepult? sed tot? uiu? ad celi regna festinans terre supplicia non refugit. s; trī duo in laudib? xp̄i om̄ipotentis dñi ac dei sui ore & amoꝝe p̄durans. terris interim terrena membra cōmendans. spiritū misit ad celos. Acta sunt hec in uibe cabilonēsi. s; b̄ antonini p̄secutione. CX.

Passio sancti valerij & quozundā alioꝝ.  
**V**diuit aut̄ p̄rise? p̄ses. sanctū ibidē va lerium oratoꝝis secretissimā cellulā habe re. multosq; xp̄icolos effecisse. Tūc iussit eum p̄quiri. & suis p̄spectib? p̄sentari. Ad cuius tuguriū cū milites directi puenissent. ille estimās eos christianos gratia caritatis & moꝝe hospitali tatis inuitabat. quē illi p̄mitus intuentes signum crucis et intra cellulā suā habere & suo adhibuisse vultui aspexerūt. Itaq; post tergū uinctis mani bus ueluti scelerati criminis reus. p̄isco p̄sidi ab officio p̄sentat? Qui beluino cozde inflamatus ait. Aut dñs sacrificabis immortalib? aut longe collega tuo marcello grauius punieris. Cūq; ille renueret. p̄ses eū stipiti appensū iussit vnguib? ferreis laniari. Qui cū auxilio dei nullis fatigatus supplicijs ī dei laude p̄duraret. iussit eū gladio in terfici. Tūc ille p̄thomartiris stephanī gratiā ha bens & gloriā remmissēs. in celum intuens. uidit illum sibi offerre coronā. cui moriendo nō meuit martiriū p̄bere victoriā. Cui? passio recolit̄. xvii. kl. octobris. Ex martirilogio. Itē. vi. id? mar

cij apud apamiā. sanctoz alexandri & gaj. q̄ sub antonino uero martirio coronati sūt. Item. x. kl. maij lugduni sancti epipodij. qui p̄secutione anto nini ueri. post illata sibi tormēta grauiā. martiriū capitis abscissione cōpleuit. Itē. viij. kl. maij lug duni sancti alexandri q̄ sub antonino uero post carceris custodiā primo ita uerberat? est crudeli tate uerberantiū. ut crate soluta. costaz patefa ctis uiscerib? interiora corpis panderent. Deind? cruci affix? spiritū emisit. Passi sunt etiā cū eo & alii. xxxiii. CXI. De lue post p̄secutionē & de miraculo pluuie in exercitu.

**T**atim uō p̄secutionē secuta est lues ma gna. que multas late puicias deuasta uit. maximeq; ytalīā adeo p̄triuuit. ut pas sim uille & agri sine cultoze & habitatoꝝe remane rent. Ab armis deniq; nulla usq; quies erat. s; p̄ om̄es orientē. ylliricū. ytalīā. & galliā bella ferue bant. Terremot? quoq; nō sine interitu ciuitatū & inundationes fluminū crebrescebāt. Lues etiā crebre & locustarum agmen. p̄sus agros infesta bant. Eusebi? ī cronicijs. Antonini tempozib? quib? hec gesta referunt. marchū aureliūz fratrez ei? cesarem bella inferentē. germanis ac sarmatis tradunt historie cum siti ei? piclitate exercitus estuante & querente quid facto opus esset. rep̄ pisse in legione quadam milites xp̄ianos. quib? ut nostris mos est flexis genib? obsecrantib? exau disse deum supplicatoꝝes eoz. et subito p̄tra om̄iū spem largissimis imbrib? p̄fusis. exercit? quidez piclitate p̄ quo orauerāt xp̄iani sitim sedatam. Hostes uō q̄ iam exiciabiliter imminebāt fulmini bus crebris & celitus p̄lapsis ignibus effugatos. Qd̄ factum referē q̄dem ab historijs gentiliūz. S; quia nostroz id orationib? impetratum sit nō re ferē. quippe apud eos etiā cetera miracula q̄ a no stris gesta sunt nō habent fidem. Nostroz uero & tercullian? hoc cōmemorat. Apud grecos ap pollinaris qui etiā ipsā legione p̄ insignis facti mi raculo. mutato noīe uocitatā dixit ab impatoꝝe fulmineam. CXII.

De egisippo & ceteris illi? tempozis doctoꝝibns. Idem libro quarto.  
**E**oꝝe egisippus insignis habebat & dio nysus corinthioꝝ ep̄s. sed et p̄mitus no bilissimus apud cretā episcop? fuit. p̄bi lippus etiā et appollinaris et melito. musanufq; et modestus. et precipu? birene? quoz oim̄ ad nos usq; ad apostolice fidei et sane doct̄ine p̄claris sima monimēta plate sunt. Hieronim? de illu strib? uis. Egisippus uicim? apostoloꝝ tempoz oim̄ a passione dñi usq; ad suā ceatē ecclesiastico rum actuum texens historie. multa q; ad utilita tem credentium p̄mentia hincinde congregans. quinq; libros cōposuit. sermone simplici. ut quo rum uitam sectabat̄ dicēdi quoq; exp̄meret cara cterem. Afferit se uenisse sub aniceto romā. q̄ de cimus post petꝝ episcopus fuit et p̄seuerās se usq; ad eleucherium eiusdē urbis episcopuz. q̄ anice ti quondā dyacon? fuit. Preterea aduersum ydo la disputans quo p̄mo errore creuissent subtextit historiā. Dionisi? corinthioꝝ episcop? tante elo quentie et industrie fuit. ut nō solum sue ciuita tis et puicie populos. sed et aliarum puiciarū et urbiū epistolis erudir̄. Ex quib? est vna ad lacedemonios. Alia ad athenienses. Tercia ad ni comediēses. q̄tra ad cretenses. Quinta ad ecclīaz

amastrinā et ad ecclesias ponti reliquas. sexta ad guosianos. et ad pinitum eiusdem urbis episcopū qui & ipse scripsit ei elegantē epistolā. in qua docet nō semp lacte populos nutriēdos. ne qsi puuli ab ultimo occupent die. sed et solido debere vesci cibo. ut in spiritalē pficiāt senectutē. Septia vero ad romanos. quā scripsit ad sortē ep̄m eozū. Octava ad crisophorā sanctā feminā. Claruit s̄b impatore marchō antonino vō & lucio aurelio cōmodo. **Eusebius** vbi supra. Hic dionisi? i epistola ad atheniēses designat q̄ dionisi? ariopagites q̄ ab apostolo paulo instructus credidit x̄p̄o sc̄dm ea que in apostolorū actib? designāt. p̄mus athenis ab eodem apostolo paulo ep̄s fuerit ordi natus. **Hieronim?** vbi supra. Theophil? quo qz sextus antiochene ecclie ep̄s sub impatore marchō antonino vero. libz p̄tra marcione cōposuit qui vsqz hodie extat. Ferunt ei? & ad authenticū tria volumina. & cōtra heresim hermogenis liber vnus. & alij breues elegantesqz tractat? ad edificacionem ecclesie p̄tinentes. Legi sub nomine ei? in euangeliū & p̄uerbia salomonis cōmentarios. qui michi cū sup̄iorū voluminū elegantia & frasi nō vident? agruere. **Appollinaris** alie ierapolitanus ep̄s sub impatore marchō antonino vero floruit. cui & insigne volumen de fide xp̄ianorū dedit. Extant ei? alij quinqz aduersus gentiles libri & de veritate duo. & aduersus catharigas tunc primū cum paisca & maximilla insanis varib? incipiente montano. **Philippus** ep̄s creten? urbis. alibi cozimthie gozime. cui? dionisius in epistola sua meminit. quā scripsit ad eiusdē ciuitatis ecclesiam. p̄claram ad marcione edidit libz. ep̄ibusqz marchō antonini veri & aurelij cōmodi claruit.

CXIII.

**De morte aurelij & antonini.** **Hugo** vbi supra. **Sic**ur aurelius cōmodus dum cū fratre in vehiculo uehere? .xi. impij sui anno casu morbi quē greci apoplexiam vocant suffocatus est. Quo defuncto marchus antoninus solus paucis diebus reipublice p̄fuit. Deniqz seueriores leges nouis dicitōib? tempauit. Per om̄s em̄ p̄uicias tributa donauit om̄iaqz fiscalium negociorū calumniosa monumenta simul p̄gesta in foro iussit incēdi. Hic. xiiii. ab augusto in p̄anoniam p̄stitit. i. p̄ntino morbo obiit. Ob cui? honozē templa. colonne & alia multa cōdita esse repiunt. Cui successit lucius aurelius cōmodus filius ei?. Tēporib? antonini veri floruit theodocion tercius diuine legis interpret. & acticus p̄hs platonius. **Eusebi?** in cronicis. **Moz** impatorum ep̄ib? fronto orator insignis habet. Qui marchū antoninū verum latinis literis erudiuit. Seleucia sirie vrbs cū trecentis milib? hominum a romanis capta est. Apud p̄sas pegrin? p̄hs rogo quē ex lingnis cōposuerat incendio semetipsuz sup̄iecit. Eo tpe smirna vrbs alie terremotu ruit. Ad cui? instauracionē decēnalis tributoz immunitas data est. Tanta etiam p̄ totum orbē pestilentia fuit. q̄ pene vsqz ad internicionē roman? exercitus deletus est.

CXIII.

**De imperio aurelij cōmodi.** **Hugo** vbi supra. **V**relus igit cōmodus patre defuncto impauit annis. xiii. **Eusebi?** in cronicis. **Cepit** aut anno dñi. clxxi. mōi vō quartimillesimo. cxliiii. **Hugo.** Hic luxurie & obscenitati dedit. interfecit plurimos senatoruz illos tñ maxime quos aduertit industria vel nobi

litate p̄cellere. **Eusebius** quinto libro. Ea tempestate pax ecclis p̄ omnē terrā p̄pagabat. & sermo dñi ex om̄i genere hoim ad agnitionē & pietatem dei sūmi animas aggregabat. Deniqz & in vrbe romana multos ex illis illustrib? & p̄diuitib? viris cū liberis & viugib? ac p̄p̄inquis. atqz omni p̄ter familia sociauit ad fidem. Sed hoc nō equis oculis ille antiqu? humane salutis hostis aspexit. Continuo deniqz aggrediē varijs nostros machinis impugnare. Primo in vrbe roma appollonium quendā viz in fide nostra & in om̄ibus p̄bie eruditionibus illustrē. ad iudiciū p̄rabit. accusatoē ei suscitato quodā infelicissimo et desperato salutis homine. Qui qz qm̄ lex que oblatos puniri iusserat xp̄ianos. in delatozem p̄ius animaduertendū cēsebat. **A**phennio iudice vt ei? crura cōmueretur sniam prim? excepit. Tunc deinde exorāt beatus appoloni? martir. vt defensionē pro fide sua quā audiente senatu atqz om̄i populo luculentē & splendide habuerat ederet scriptā. & post hoc secundū senatus p̄sultū capite plexus est. Ita enim a priorib? lex iniquissime p̄mulgata censebat.

CXV.

**De sancta eugenia & procho & iacincto.** **Hilippus** aut illustrissim? vir romanus ab impatore cōmodo ad egiptū direct? vt alexandrie p̄fecturā ageret. filiaz suaz eugeniā literis liberalib? p̄fectissime edocuit. pulcra erat corpe. sed pulcior castitate. Cūqz a multis in viugiū peteret. omnino oblittebat. Iā em̄ licz s̄b paganissis pentib? uitā agēt. aīo xp̄iana ē cepit. Et qz xp̄iani iassi fuerāt ab alexandria discedere rogauit pentes vt in vehiculo p̄mitteretur p̄edia sua in suburbano posita circūire. Qd cum statim impetrasset & ab vrbe ad villam p̄pararet instructōez apostoli tecele virginī factā. in basterna legens audiuit chustianos psallentes & dicentes. Om̄s dñi gentiū demonia zc. Tūc suspirās & flens ad enuchos suos p̄thum et iacinctū dixit. Philosophorū filogismos vano labore perferutati sum? Aristotilis argumēta. et platonis ideas. et quidq̄ poeta cecinit. quidq̄ orator inuenit. vel p̄hs cogitauit. cuncta in hac snia excludunt. qua tripudiantes chustianos audim? dicentes. Om̄es dñi gentiū demonia zc. Tunc vehiculū stare p̄cepit. et diutissime vim carminū p̄siderās ait. Si nolim? pire credendū est. Dūqz de deo vō mutuo sermone tractarēt. fit cōcordia fidei. et ordo queritur quo possit facta fuga statui. et fides recta teneri. Tūc illa dixit. Audio helenu? dicit episcopū cui? est habitatio illa. in qua die noctuzqz dei laudibus insistit. sed ad aggregationis hui? diuersozum nullā feminā accedere patiē. Hoc ergo considerans tonderi me debere existimo. vt vacua pertranseūte basterna. nos tres virili habitu siml ad dei hoies p̄perem?. Factū est aut vt eadē hora q̄ ad monasteriū venerūt. sanct? helenus pueniret episcop? et cū eo psallentiū multitudo. Cūqz se iunxissent psallentiū. quesierūt quis esset senior qui solus aselli vehiculo vtteret. et in medio ppli sequētis et p̄cedētis. Et audierūt q̄ hic esset beatus helenu? episcop? ab infantia chustian?. Qui dum infantul? in monasterio cresceret. tate sanctitatis virtutib? em̄gebat. vt si quando missus esset ignem e vicino petere p̄unas ardētes vestimēto deferebat illeto. Deniqz inquit et post hos paucos dies venit huc quidā magus. qui verborum



argumentis populū dei conabat euertere. dicens  
falsū eē ep̄m. se autē a xp̄o missū ad docendū. Tūc  
om̄is turba xp̄ianoz accessit ad ep̄m dicens. Cōsti-  
tue diem ī quo cū tibi sociū recipias. aut si potes  
nō vtra p̄sequentē cōvincas. Constituta igit̄ die  
ī medio heliopolis venit zereas maḡ cū artibz  
suis. et helen? ep̄s cū oratōibz suis. cepitqz cū eo  
verboz ingens habere luctamē. Et qz versutus  
erat nec eū p̄cludere sermonū ratione poterat re-  
spiciens populū fortiter ledi qz zereas quasi sup̄  
oz ascendebat in verbis. postulato silentio ait ad  
populū. Pauli apostoli ī hac pte monita tenēda  
sunt. Noli inquit verbis cōtendere zc. S; accēda  
tur ignis ī medio ciuitatis & ingrediamur flamas  
simul. Et qui nō fuerit vstus. credam? qz hūc mi-  
serit x̄ps. Qd cū omnibz placuisset ait zereas. Tu  
ingredere pri? qui hoc p̄posuisti. Tūc ille oratio-  
nem fundēs seqz signans. ingētes flamas int̄uit  
intrepid? stetitqz ī medio ignis dimidia fere ho-  
ra. neqz capillis neqz vestimētis ex aliqua pte adu-  
stis. Cūqz ut zereas intraret similē imparet. ille  
reluctare cepit & fugere. At vbi inuitū illū po-  
pulus ignibus tradidit statim eū flama circūdans  
exurere cepit. & inuitēs se beat? helen? licet se  
miustū viuū tñ eum eripuit. quē popul? a finibz  
hui? regionis cū dedecore minauit. Hūc ergo sic  
videtis quotidie turba quocūqz p̄rexit cū dei lau-  
dibus comitatē. **CXVI.** **Q.** mutato  
habitu ī monasterio facta est abbas.

**A**diens hec beata eugenia ingemuit. &  
p̄cīdens ad pedes ei? qui hoc sibi refe-  
rebat ait. Obsecro ut me illi cū hijs duo-  
bus fratribz meis insinues. Ex ydolis em̄ cōuer-  
tum ad xp̄m. At ille. Silete inquit donec mo-  
nasteriū ingressus paululū requiescat. & cū opor-  
tunum fuerit nūciabo ei. Requiescēs igit̄ ep̄s som-  
nium vidit qz ad simulacrū femine ducebat ut ei  
sacrificaret. Cui cū loqui p̄mittere ait. Cognosce  
te creaturā dei esse & discede. nec te adorari p̄mit-  
te. Tunc illa discedēs secuta est eū dicens. Non te  
deserā donec creatori meo me restituas. Cū hec  
ī animo ep̄i voluerent. accessit ille qz cū eugenia  
locut? fuerat dicens. Tres puulos fratres adesse  
qui culturas ydolorū relinquētes. xp̄o hūire ī mo-  
nasterio cū fratribz desiderāt. Tūc ille gr̄as agēs  
xp̄o qui hui? rei noticiā eū p̄uenire fecerat. tulit  
eos seorsum. & gratissimo vultu quimā dicerētur  
vel cui? natōis essent credidit requirendū. Ad h̄c  
eugenia. Ciues inquit romani sum? Hī duo fra-  
tres mei p̄hus & iacinct? ego nuncupoz euge-  
nius. Cui dixit sanct?. Recte te eugenium vocas  
Viriliter em̄ agis. Tamē ī sp̄sancto nos euge-  
niam corpe te ante p̄uidim? & qualiter huc vene-  
ris. & quid isti tibi sint innotuit michi dñs. Scito  
autē te p̄ castitate multa passurā. sed nō te deserz  
ille cui te tradidisti ex integro. Ad p̄hū & iacim-  
ctum ait. In corpe hūitatis positi. ingenuā digra-  
tem vnanimi tenuistis. victoriā xp̄i & mercedēz  
p̄ubernij p̄cepturi. Iussitqz eugeniam sic ī virili  
habitu p̄manere. Nec eos deseruit. donec baptis-  
mi sanctificatōe instructos. monasterio ad qd p̄-  
perauerat sociaret. Interim basterna cū iumentis  
p̄cedentibus pueris puenit ad domū. Quā vidē-  
tes vacuā. om̄s simul mugitū dederūt. Lugebant  
qz vniuersi p̄fusa. parentes filiā. fratres sororem  
serui dñam. Fie inquisitio p̄ p̄miciā. interrogantē  
aruspices. et p̄bitones demonia sacrificijs p̄suluntē

vbi deuenisset eugenia. Hoc solū om̄s dicebāt. qz  
dij de celo cā rapuissent. Tūc pater dat festa re-  
sponsis. ī numero deoz eam p̄secrans. & ex auro  
puro simulacrz fusile faciēs. At illa ī predicto vi-  
rorum monasterio virili habitu & animo p̄manēs  
ī diuinis eruditōibz ita p̄fecit. ut intra scdm an-  
num om̄es fere scripturas dñicas retineret. Tāta  
erat ei tranq̄llitas animi. ut vna ex numero ange-  
lorum ab om̄ibz diceret. Erat om̄ibz oīa. Tristes  
cōsolabat. leto p̄gaudebat. irascentē mitigabat. tā-  
tamqz gratiā a deo p̄secuta erat. ut quēcūqz ī  
dolore positū visitaret. statim oīs dolor recederz  
& salubritas adueniret. Comites autē eius p̄hus  
& iacinct? ī om̄ibus obtempabāt ei. Tercio igit̄  
tur p̄uersionis ei? anno abbate monasterij defun-  
cto. visū est oībus ut beatam eugeniam ut eis p̄e-  
esset eligerent. Tūc illa metuēs se feminā p̄tra re-  
gulam viris p̄poni. Iterū timēs ne om̄s vna nimit̄  
p̄cātes cōtempneret. ait ad eos. Videam? ī hac  
nostra electione quid dñs p̄cipiat. Si quis ait  
vult esse p̄mus. sit oīm nouissim?. Ecce igit̄ & ve-  
stris p̄ceptis obtempans. decreui primatū susci-  
pere & dñi iussioni obediēs. vltimū me p̄stituo ca-  
ritati vestre. Igit̄ om̄s omne opus monasterij qd  
infima p̄sona exercere solet suscepit ī oībus. aquā  
portare. ligna p̄cidere. mundicias adhibere. deozqz  
tam cara esse cepit. ut demones de obsessis corpo-  
ribus eijceret. & cecoz oculos apiret. **CXVII.**  
**Q.** De accusatione melancie p̄tra eam.

**M**etrona quedā alexāozima ceteris p̄stā-  
tior nomine melancia audiēs ei? opinio-  
nem venit ad eaz. que a q̄rtano tipo gra-  
uissime p̄ annū & eo ampli? verabāt. Quā cū illa  
oleo punxisset. om̄em mox abundantia fellis cuo-  
muit. & sanissima reddita tres ciphos argenteos  
solidis repletos ei ī muneribz misit. Que illa gra-  
tanter remittens ait. Abundam? & supabunda-  
mus. p̄ceoz autē ut hec paupibz largiaris. Tunc  
illa p̄ristata veniēs cepit rogare & ampliora pro-  
mittere. Et dum circa ista sic assidua esset. ī nul-  
lo deprehēdens qz essz femina. iuuetutis elegancia  
decipiē. & ī occupiscētia ei? illabiē. Et putas eam  
amplioris pecunie cupidiorē esse. cepit infmita of-  
ferre. copiosa p̄mittere. S; vidēs eam omnia ob-  
lata repellere. cepit eā hijs verbis secreto alloqui  
Quid de manibz abstinetijs maceras & p̄ois flo-  
rem gratissime iuuetutis q̄si de? tristes diligit. &  
sua delectamēta p̄mnetes foueat. ac solis homi-  
num cruciatibz delectet. Videmur ei? donis ab-  
uti. & ingrati refundē largitozi qd donat. Igitur  
hijs afflictionibus finem ponas. & letioza t̄pa ac-  
iocunda suscipias. Talia dicente melancia. beata  
eugenia volēs aīam ei? a dyaboli laqueis liberare  
ostendebat ei desideria mundi misera esse. & dum  
teneri putantē effugē. et vni? puncti dlectamen-  
ta p̄petua detrimenta inducē. S; hec oīa melācia  
surda trāsibat aure. dumqz solite agerz quaten?  
eugeniam irretiret. eguitudinem simulat. et ut ab eu-  
genia visitee rogat. Que cū ad eā ingressa sederz  
ītra cubiculū. obscenis eā amplexibz infelix me-  
lancia adire temptauit. et verbis p̄cacibz ad cri-  
men hortari. Tunc eugenia dixit ei. Recte melan-  
cia nomen tuū dicit. qz nigredine p̄fidie plena es  
et te habitaculum magnū dyabolo preparasti. Di-  
scede a hūis dei deceptrix et illecebrosa. Nos ei  
aliē militam?. Habeant opes tuas tibi siles nos d̄-  
lectat mendicare cū christo. Affatī diues est qui

etiam xpo paup est. Fugiat a te inanes occupis ceteris  
 No em pderit saluti tue. ista que te inuasit auda-  
 cia. Tunc illa deceptionis sue pudore no ferēs. se  
 qz detegi timēs. nisi prior ipsa detegeret. alexan-  
 drie pfectum adijt dicēs. Scelerate iuuenē xpianā  
 religionem incurri simlātem. que cū medēdi gra-  
 tia eo q in firmitatib? pdesse dicebat ad me veni-  
 re pmitterē. vnā ex illis me estimās de quaz pudo-  
 re bachaē. ausus est impudenter loqui & verbis  
 pcacib? ad crīmen hortari. Q nisi dedissem vocem  
 & pntis ancille mee solacio liberata fuisset. more  
 barbarico sua me libidine captiu assz. Audiēs hoc  
 pfectus furens statim iubet ad monasteriū desti-  
 nari. qui eū ferro vinctū cū omib? cōmorantib?  
 vinctis deponeret. Et qz vni? carceris eos nō fe-  
 rebat locus. p diuersas custodias diuidunt. impu-  
 dente fama p totū egiptū diffusa. Omīs credebāt  
 omīs pdegnabant. Omībus em videbat verisimile  
 melancā illustrem feminā mentiri non posse.

**CXVIII. De purgatione**  
**crimīnis in penam accusatricis.**

**O**nstituto igiē die pueniunt ciuitates in  
 vicino posite. vt videāt serarum tradi-  
 morib? corruptores. Aptanē eculei. vē-  
 bera. flame. torrozes & cetera q cordis abscondi-  
 ta solent exculpe. preparanē. Tunc pfect? philip-  
 pus ait. Dic sceleratissime xpianoz. Sic hies? ve-  
 ster vobis tradidit vt opam corruptōni detis. &  
 fraudulēta pudorem matronalē astutiā capiatīs.  
 Eugenia capite demisso ne posset agnosci respon-  
 dit. Deus me? hiesus christ? cui seruiō. castitatē  
 decuit. eamqz custodientib? vitā eternā pmittit  
 Ne autē fruct? patientie nostre depeat p victoriā  
 pncipū. ne in hac falsā testē sniam retorqueatis  
 etiā tūc pbabim? in eā crīmen qd obijcit redūda-  
 re. Qd cū pmisisset ille. eugenia dixit. O melācia  
 nigredinis nomen. tenebrosa malicia. fecisti appli-  
 care eculeos. suspendi pncipis xpianos. pncipe au-  
 cillā tuā adduci. vt ex ore ei? possint menaciā re-  
 futari. Que applicata corā iudice. dñe sue ptra eu-  
 geniā cepit testimoniū pferre. Ceteri quoqz d fa-  
 milia testabanē sic esse. Tūc vehemēter iudex cō-  
 motus ait. Quid ad hec infauiste dicitur? es. que  
 tot reuincunt testes. Ad hec eugenia. Tempus in-  
 quit est loquēdi. qz trāsiē tps tacendi. Tanta siq  
 dem est virt? in noīe christi. vt & femine i timore  
 ei? posite virilem obtineāt dignitatē. Ego igiē fe-  
 mina viriliter gerendo vix gessi. virginitatē q in  
 christo est fortit amplectēdo. Hec dicēs. tunicaqz  
 qua induta erat a capite scidit. & femina appuit.  
 statimqz ad pfectū ait. Tu quidē secundū carnes  
 pater es michi. claudia mater. fratres mei q tecuz  
 sedent auit? & sergi? Ego autē p amore xpi mun-  
 dum cū suis delicijs respui. Et ecce pth? & iacim-  
 ctus eunuchi mei cū quib? ingressa sū scolam xpi  
 qui michi tam ydoneus magister extitit. q me vi-  
 ctricē libidmū & oīs pollutōis p misericordiā su-  
 am fecit. Agnoscentes itaqz eā pater & frēs & ser-  
 ui cū lacrimis ei? amplexib? incumbēbāt in cōspe-  
 ctu populi. Vestimta auro texta referunt. & licz  
 inuita induit. atqz i excelso p tribūali collocaē. &  
 ab omni populo clamaē. Vn? est de? xps qui est  
 ver? de? xpianoz. Et ne tanto gaudio populi de-  
 esset pbatio castitatis. ignis visus est de celo de-  
 scendens. qui melancie domum ita circūdedit. vt  
 nec vestigiū alicui? qd ad eā pmebat remaneret  
 Fit ergo gaudiū populi cū timore dei baptizatur

pfect? & filij & vxoz ei? claudia & oīs familia  
 & innumerabilis multitudo paganoz ouertē ad  
 deum. Suscipiūt xpiani puilegia & oīs alexādie  
 ciuitas fit quasi vna ecclesia. Cōspirat oīs ecclia  
 in episcopatū philippi. cepitqz & facta ecclesia ha-  
 bere episcopū. & res publica habere pfectū. qz  
 nullus successor aduenerat. **CXIX.**

**De predicatione sancti eusebij vinctij pegri-  
 ni & potentiani. Ex gestis eorum.**

**T**emporib? cōmodi seuiente psecutione  
 in chūstianos. adueniēte natali die ipsi-  
 us. decretū ab eo exijt. vt oīs plebs ro-  
 mane vrbs in vnū aduenirz. & in laudē herculis  
 ac iouis pompatica voce acclamaret. Ventum est  
 & circūstat regē pene vniū? orbis. Ipse autē de-  
 formiter induit? regiā cū mitra ascēdit sedē ac pi-  
 us thurificauit aureā iouis statuā. Tāte em super-  
 bie erat tantqz iactātie. vt indueret se pelle leo-  
 nis. designare in vestimto volens. q sic leo bestia-  
 rum. sic & ipse esset rex & magistē populoz. Cui  
 oīs populus acclamauit dicens. Protector est hē-  
 cules reipublice. & defensor libertatis romane au-  
 dacie. Eodem tpe morabatur i vico qui appellaba-  
 tur carnarius chūstiani noīs cultozes. inter quos  
 erāt viri religiosi. eusebi? vinctij? pegri-  
 ni? atqz pontician? serui dei oratōib? instātes. mori p  
 christo desiderātes. Hij ad imitationē apostolorū  
 sua oīa vendiderūt & paupib? erogauerūt. qtes-  
 nus nudi ab hoc seculo liberius soli hūrent deo.  
 Qui cū audissent huiuscemodi rem a cōmodo ge-  
 stam. ridiculo ac supstitioni hoc deputātes vicof  
 & vrbes plustrant. trinū & vnū deum predicant  
 dicentes. Recedite karissimi a cultura demonioz  
 Date honorem trinō deo et vni. patri et filio et  
 spiritui factō omnipotentī. et agite penitentā et  
 baptizemini. ne simul cū cōmodo pereatis.

**CXX. Passio sancti iulij senatoris.**

**I**taqz quidā senator iulij? audiēs monita  
 hmōi salutaria. inuoduxit eos in domū  
 suam. et audiēs solite predicationē. cre-  
 didit. et facultates suas varias p man? eoz disti-  
 buit. Accēssit igiē quodā presbitēo rufino. bap-  
 tismū cum omni domo sua suscepit. Cepitqz ipse  
 publice pntē christū et p eo mortem occupiscenti  
 animo desiderare. Qd euz audisset cesar. amaritu-  
 dinis felle exagitat? iussit eum ad se pduci et eum  
 sic cepit affari. Iulij qualis amens effect? es. vt d  
 serens iquem et hēcilem sequareis nescio q amē-  
 tiam vānā. Cui virilitē respōdit iulij? dicens. Tu si  
 mul pibis cū dijs tuis quos vano errore deos esse  
 temerario ore mentiris. Cōsul? itaqz cesar et hij  
 & alijs vrbis accersiuit quendā vix noīe vitelliū  
 magistrū peditū aio ferum. ope crudelē. oibusqz  
 vicijs obsessum. pcepit ei dicēs. Exquire diligē-  
 ter facultates hui? sacrilegi. & ppele eū ad sacrī-  
 ficandū inuictissimo hēculi. Qui nisi acquieuit  
 nō ptabas ipsū diuti? viuē. Suscipiēs vitellius  
 vicarius. fecit eum coartari in custodia. Post tri-  
 duum iussit sibi tribunal pparari i tellude. & san-  
 ctum iulium cathenis astrictū exhibēi aī se. Erat  
 eiz corpe nud? s; ex integro fide munitus. Quem  
 sic alloquiē vitelli? Audisti quid iussit pncipes  
 Depone iam pncipiā. & adora deos. p quos vni-  
 uersus substicit orbis roman?. Nā si non feceris.  
 diuis afflic? penjs punjeris. Cui sanctus stan-  
 ter respondit. O miser & miserāde simul cum tuo  
 pncipe perfido peribis. Ad hec vitelli? dixit. O

iuli in que ofidis cum ia damnat? sis. Iuli? respō  
dit. Fiducia mea vita eterna est. spes mea xps est.  
qui te cū pncipe tuo damnet in eternū interitū  
**H**ec audies vitelli? iracundie stimulis instigatus  
iussit eū fustib? cedi. Qui dū cederetur. emittēs  
spiritū celestia petijt. Cui? corp? pcepit vitellius  
ante amphiteatrū iactari. Qd audientes eusebi?  
vincenti? pegrin? atq; pontentian? collegerunt  
corp? sanctissimi xpi martiris. & sepelierūt i cimi-  
terio calepodij. xlii. kl. septēbris. **CXXI.**  
**P**assio facti eusebij pfati cū socijs suis.

**H**ec audies vitelli? pquiri eos fecit. sibi  
q; pntatis dixit. Manifesta assertio est  
diripiisse vos facultates iulij. cū & cor-  
pus illi? collegisset. simulq; etiā sepulture tradidi-  
stis. Tūc gloriosus vir eusebi? locut? est. Qd in-  
quit nobis obijcis pculdubio fecim? qd q; merui-  
mus p fule xpo executi sum? Iudex nequissimus  
dixit. Q meruistis thezauros diripe. difficultas nō  
sit vobis reddere ne peatis sicut & ille perijt. Re-  
spondit eusebi?. Hoc omib? votis appetim? hoc  
cōmuni animo cupiscim?. Cūq; pstanter pssiste-  
rent. pfulus vitelli? eadē hora iussit vt i eculo fa-  
cie ad faciem suspenderent. obtunderent neruis  
& fustigarent. Quib? suspēsis pco etiā clamabat  
Deos & pncipes nolite blasphemare. Diutius autē  
eis tortis. iussit cessare paululū a tormētis. Quib?  
dixit. Parcite vobisipis & sacrificare dijs. Euse-  
bius ad hec. miser inquit qd incepisti perficere. noli  
desistere. Ante em tibi deficiet ad torquendū nos  
tempus. q noster deficiat in xpo pssistens animus  
Ne ergo putes nos terreri nec seperari nos a fra-  
ternitate domini nostri iulij. Vitelli? circūstancē  
bus ait. Isti securi de arte magica in tormētis gau-  
dent. Respondit vincenti?. Nos gaudem? & ex-  
ultam? in dño nostro ihu xpo. Tyrann? vero ius-  
sit ex templo flamas applicari eoz laterib?. Illi ala-  
cres effectū dicebāt. Gloria tibi dñe qui nos visi-  
tatione tua circūdas. **CXXII.**

**P**assio facti antonini.  
**S**ic vnus carnificū antonin? intentis oculis emi-  
nus vidit cū spōgia iuuenes stantē fulgore nimio  
coruscantē & eoz latera extergentē. Tūc emissā  
voce cū ingenti gaudio cepit clamare. Vn? ver?  
est deus xpianoz. que hij euidētissima ratōe pōi-  
cant. Video em angelū dñi circūstantē eos & a  
psura flamarū ptegentē. Tūc velut leo frendēs  
iudex cū clamore ait. O magica ars. o seductores  
qui alienauerūt mente sua hoim clarissimū ac p-  
batissimū in republica. Antonin? autē penitentiā  
ductus deuouit se crediturū xpo dño. Statim vō  
antonin? rufinū psbiterū adiit. & vt ab eo bapti-  
zareū humiliter impetrauit. Itaq; vitelli? sanctos  
martires de eculo deponi iussit. Quibus deposi-  
tis ait. Vt quid taz crudeles estis vobisipis. Cur  
nō deponitis insaniā vanā. adozātes deos & glo-  
rificantes quos iusserūt pncipes. vt nobiscū frui  
mergam? vita eterna. Beat? vincenti? ait. O infe-  
licissime oim tu crudelis qui tibiipsi nō pcis. Nos  
in gloria iā pstituti sum?. tu vō cum pncipe tuo  
in gebenē peritur?. Tūc vitelli? iussit linguā p-  
ci sancti eusebij estimās illi desse lingue officiū.  
in cui? ore semp xps resonabat. Antonin? autē ac-  
currens clamabat. O vitelli miserime. quid tibi  
& iustis hijs. Vt quid eos crucias. Tūc vitellius  
p os sanguinē vomere cepit recto. s. iudicio dei.  
Vt qui exarsit ad puniendum os iusti. acri dolore

torquere i suo. Athleta vero dñi eusebi? sine lī-  
gua laudes in excelso xpo dabat. Huic igiē lamen-  
tabili spectaculo quidā vir itererat xpian? clarif-  
simus nomine faust?. Qui colligēs linguā marti-  
ris christi eusebij. reposuit eā sub tunica sua in si-  
nu suo. & fugiendo latuit. De hinc iussu vitelli?  
antonin? duct? est a carnificib? via aurelia iuxta  
formā traianā & capite plexus. xi. kl. septēbris  
**CXXIII.** **De fine ago-**  
**nis pdictozum sanctorum.**

**D**oro eusebiū ac socios ei? diutius mace-  
ratos supplicijs. in ima carceris iussit re-  
trudi. Ibi nō dieb? neq; noctib? ab ora-  
tione cessabāt. Percurrebat autē eoz opinio circū  
quaq; ad quos veniens nō minima multitudo xpia-  
noz & audiens ab eis eterne vite monita. non  
mediocriter pficiebat. Post triduū apparuit eis  
beatus iulius cūctisq; audientib? ventura pphetā  
do hec intulit. Saluate custodē carceris. Hec di-  
cens ab oculis eoz euauit. mētēq; eoz sua gra-  
tissima visitatōe letificauit. Tantā vero pnterat  
dñs vim virtutis sue fidelibus. vt vndiq; illic po-  
puloz pfluētib? turbis varijs detentis languori-  
bus. nulla difficultas esset i pferēda sospitate eoz  
oratōib?. veniens itaq; sacerdos capitolū nomine  
lupulus. qui ritu paganissimi fungebat officio il-  
lo sacerdotali vanissimo. rogauit vt instrueretur  
a sanctis martinib? & baptizaret. Erat em cecus  
Cui dixerunt. Si credideris ex toto corde illumi-  
naberis. & vita eterna nobiscū fruēris. Respondit  
lupulus. Ego absq; vlla ambiguitate credo i que  
vos creditis nec vllatenus cupio separari a vobis.  
Ideo em ad vos pfugi. desiderās vobiscū in hijs  
vmculis p amore christi mancipari. Hīs auditis  
pssim miserūt & rogauerūt ad se venerabilē ru-  
finum psbiterū venire. Qui veniens ad carcerē ca-  
thezizauit & baptizauit eū. Tūc subito ab oculis  
eius caligo discessit. & lumen christi i eis emicuit  
Tūc accurrens custos carceris et videns illustra-  
tum supno lumine. qui annis quattuoz cecus fue-  
rat misit se ad pedes sanctorū. & ut baptizaret ro-  
gauit. Quē ilico beatus rufin? sacro baptisate  
purificauit. eumq; armis fidei muniuit. Abiēs vi-  
telli? intimaui regi oia que a sanctis erant gesta  
qualiter supassent oia tormentoz genera. & quō  
pemptissimē dijs libare sacrificia. qualiterue loq-  
retur eusebi? sine līgua. Cui ita rex ait. Extingue  
eos. Qui iubens sibi tribuual pparari. & illos in-  
troduci ait. Afferte tropodā vt sacrificēt hū. Ac  
illi expuentes ptempserūt eū. Cuius etiā cor im-  
penitens admirās beatus eusebius ait. O miser cu-  
ius cor est sedes sathane. Tūc vitellius fecit eos  
ante amphiteatrū tandiu plumbatis acriter cedi  
donec spiritū exalarent. Quoz corpa beat? rufi-  
nus collegit. & nō longe ab vrbe roma sepeliuit  
vni. kl. septēbris. **Ex martirilogio.** Preterea  
xmi. kl. maii celebrat? rome natale beati appollo-  
nii senatoris qui sub cōmodo pncipe a seruo pōi-  
tus q christian? esset. insigne uolumen cōposuit  
qd in senatu legit. Ac demde snia senat? p christo  
capite truncat? est Idem. viii. ydus augusti apd  
mediolanū facti faustini. tpe aurelii cōmodi mar-  
tizati. **CXXIII.** **De victore**  
**papa & hireneo lugdunensi.**

**H**ugo.  
**A** tempestate eleutherio pape rome vi-  
ctor successit. In hijs etiā dieb? facta ē  
questio magna de pascha. Vnde apud

cesaream palestine oculum celebratum est. ubi statum est. ut semp die dominica celebretur sic nunc agimus observata. xmi. luna mensis aprilis. Nunc concilio interfuerunt victor romano papa. & narcesius patriarcha hierosolimorum. theophilus quoque cesaree episcopus & presul lugdunensis hireneus. **Hieronimus de illustribus viris.** Hireneus fotini episcopi qui lugdunensem in gallia regebat ecclesiam presbiter a matricularibus eiusdem loci ob quodam eiusdem ecclesie questione legatus missus roma. honorificas sub nomine suo ad eleutherium episcopum refert literas. Postea fotinus iam prope nonagenario ob christi martirium coronatus in locum eius substituit. **Constat autem polycarpi cuius supra fecimus mentionem sacerdotis & martiris hunc fuisse discipulum.** Scripsit. v. aduersus hereses libros. & contra gentes volumen breue. & de disciplina aliud. & ad marcyanum fratrem de apostolica predicacione. & librum variorum tractatum. & ad blasium de scismate & ad florentium de monarchia. siue quod deus non sit peccator malorum. & de octaua. id est de octiduo ade. egregium sintagma. id est documentum. ferunt & alie ad victorem episcopum romanum de questione pasche epistole. in quibus commonet eum non facile debere unitatem collegii scindere. **Siquidem victor multos alie & orientis episcopos. qui xmi. luna cum iudeis pascha celebrant damnandos crediderat in qua sententiam & hii qui disceptabant ab illis victori non dederunt manus.** **Actus.** Quod autem hugo florentiacensis ponit sub comodo victore papam accepisse. Eusebius inronicis ponit sub helio primace. addens etiam quod eiusdem victoris extant mediocria volumina de religione. **Questionem vero de pascha dicit sub seuero determinatam fuisse.** **CXXXV.**

**De imperio heli & iuliani de fine quoque comodi. Eusebius inronicis.**

**D**oro comodus imperator. colosi capite sublato. sue ymaginis caput iussit imponi. Idem quoque comodus multos nobilium interfecit. & spectacula populo romano presbiter insignia. Incendio rome facto. palatium & edes veste. plurimaque urbis pars solo coequata. **Hugo** ubi supra. Flagitia itaque aurelij comodi imperatoris urbis pena percussa est. Nam capitoliu fulmie ictu est ex quo inflamatio facta. romanam bibliotecam rapaci turbine peremauit. Porro cesar comodus cunctis incommodus in domo vestali strangulatus interijt. **Heli** autem primax senex a senatu imperator creatus est. **Eusebius inronicis.** Hic obsecrans senatu ut uxorem suam augustam & filium cesarem appellaret peradixit. sufficere testatur quod ipse regnaret inuitus. **Erat enim septuagenario maior cum prefecluram urbis ageret. & ex senatu consulto impare iustus. s. anno domini. c. xxi. mundi vero quartimillesimo. lxxxi. Tandem iuliani iurisperiti scelere occisus est. que postea seuerus apud miluium pontem interfecit.** **Hugo.** Iulianus autem qui vi sibi romanum vendicauit imperium impauit septem mensibus. Sicque inter primacem cesarem & iulianum eius successorum. unum annus assumptus est. **CXXXVI.**

**De clemente alexandrino ac scriptoribus ceteris illius temporis.**

**D**er idem tempore erant insignes clemens alexandrinus presbiter & parthenus stoicus. & africanus historicus. & musianus. **Hieronimus de illustribus viris.** Parthenus stoice secte presbiter iuxta quandam veterem in alexandria consuetudinem ubi a marchio euangelista semp ecclesiastici fuerunt do-

ctores. tante prudentie & eruditiois tam in scripturis quam in seculari literatura fuit. ut in india quoque rogatus ab illius gentis legatis a demetrio alexandrie episcopo mitteretur. **Vbi repperit bartholomeum unum de xii. apostolorum aduentum domini nostri ihesu christi. sicut iuxta marci euangelium predicasse. quod hebraicis scripturis literis reuerens ad alexandriam secum detulit.** Huius multa quidem in sancta scriptura extant commentaria. sed magis viua voce ecclesiis presbiter docuitque seuerus principe & antonino cognomino caracalla. **Clemens alexandrine ecclesie presbiter.** partheni de quo supra retulimus auditor post eius mortem alexandrie ecclesiasticam sculam tenuit. **Feruntur eiusdem insignia volumina. plenaque eruditiois et eloquentie tam de scripturis diuinis quam de seculari literature instrumento.** **E** quibus illa sunt. **Stromateus** libri. viii. **Aduersus gentiles** liber unus. **De ieiunio** disputatio. **Alius** liber qui inscribitur quisnam ille diues sit qui saluetur. **De obrectatione** liber unus. **De canonibus ecclesiasticis.** & aduersus eos qui in deorum sequuntur errorem liber unus. que prope alexandrio hierosolimorum episcopo typo presbiter ostendit. **Meminit autem in stromatibus suis voluminis taciana contra gentes.** **Extat alexandri hierosolimorum episcopi qui cum narcisso maximo postea rexit ecclesiam epistola. sub ordinatione asdepiadis presbiteris ad anthiocensibus congratulantis ei. in qua ponit in fine. Hec vobis domini fratres scripta transmissi per beatum clementem presbiterum virum illustrem & prebiterum. que vos quoque scitis. & nunc plenius cognoscetis.** **Qui cum huc venisset. iuxta prudentiam & visitationem dei confirmavit & auxit domini ecclesiam.** **Constat origenem huius fuisse discipulum.** **Floruit autem seueri & antonini filij eius temporibus.**

**Continentia duodecimi libri.**

**D**uodecimus liber primet historiam cclxxvi. annorum per tempora. xvi. Imperatorum ab imperio. s. seueri usque ad impium diodeciani & maximiani. **Qui decima persecutio periclitata super omnes in christianos seuerus inter hec etiam paucos comminet flores origenis. & flores cipriani martiris.** **Habet autem capitula. cxxix.**

**D**e imperio seueri & leonide parte origenis. i.

**D**e seruoze origenis a pueritia ii.

**D**e passione sancti philippi episcopi ni.

**D**e sanctis claudia eugenia & basilida mj.

**D**e heresi paulianorum & natali presbiteris. v.

**D**essio sanctorum andeoli & victoris pape. vi.

**D**e quinto terculiano & scriptis eius. vii.

**D**e studio & promotione origenis. viii.

**D**e laude eiusdem iuxta haimonem. ix.

**D**e causis errorum eiusdem. x.

**D**e multitudine librorum eius. xi.

**D**e varijs illius erroribus. xii.

**D**e penitentia illius. xiii.

**D**e apologia eiusdem. xiiii.

**D**e exhortatione eius ad clericos. xv.

**D**e polycrate et ceteris illius temporis scriptoribus. xvi.

**D**e morte seueri et impio caracalle. xvii.

**D**e sancto narcisso episcopo hierosolimitano. xviii.

**D**e successore eius alexandro. xix.

**D**e morte caracalle et imperio macrimi et gabali. xx.

**D**e imperio alexandri et translatione sancti thome. xxi.